

**САВЈЕТ МИНИСТАРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

532

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 7. става (2) Одлуке о усвајању Оквира интероперабилности Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 53/18), а у вези са закључком Савјета министара Босне и Херцеговине са 41. сједнице Савјета министара Босне и Херцеговине, одржане 28. 1. 2016. године, на приједлог Генералног секретаријата Савјета министара Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 54. сједници, одржаној 28. јула 2022. године, донио је

ОДЛУКУ

**О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА
КООРДИНАЦИЈЕ ЗА ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТ
САВЈЕТА МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

У Одлуци о именовању чланова Координације за интероперабилност Савјета министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 39/21), у члану 1. ставу (1) тачка 1) мијења се и гласи:

- "1) Мустафа Арифовић, Министарство безбједности Босне и Херцеговине, Дирекција за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине, члан;"

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 66/22
28. јула 2022. године
Сарајево

Предједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Зоран Тегелтија**, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 7. става (2) Одлуке о усвајању Оквира интероперабилности Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 53/18), а у вези са закључком Вijeћа министара Босне и Херцеговине са 41. сједнице Вijeћа министара Босне и Херцеговине, одржане 28. 1. 2016. године, на приједлог Генералног секретаријата Вijeћа министара Босне и Херцеговине, Вijeће министара Босне и Херцеговине на 54. сједници, одржаној 28. јула 2022. године, донijело је

ОДЛУКУ

**О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА
КООРДИНАЦИЈЕ ЗА ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТ ВИЈЕЋА
МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

У Одлуци о именовању чланова Координације за интероперабилност Вijeћа министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 39/21), у члану 1. ставу (1) тачка 1) мијења се и гласи:

- "1) Мустафа Арифовић, Министарство сигурности Босне и Херцеговине, Дирекција за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине, члан;"

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 66/22
28. јула 2022. године
Сарајево

Предједавајући
Вijeћа министара БиХ
Др **Зоран Тегелтија**, с. р.

На основу чланка 17. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и чланка 7. ставка (2) Одлуке о

usvajanju Okvira interoperabilnosti Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 53/18), a u vezi sa zaključkom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine s 41. sjednice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održane 28. 1. 2016. godine, na prijedlog Generalnog tajništva Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 54. sjednici, održanoj 28. srpnja 2022. godine, donijelo je

ODLUKU O IZMJENI ODLUKE O IMENOVANJU ČLANOVA KOORDINACIJE ZA INTEROPERABILNOST VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Odluci o imenovanju članova Koordinacije za interoperabilnost Vijeća ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/21), u članku 1. stavku (1) točka 1) mijenja se i glasi

- "1) Mustafa Arifović, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, član;"

Članak 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 66/22
28. srpnja 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Zoran Tegeltija**, v. r.

533

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 17. stava (1) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 42/22) i člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Savjet ministara Bosne i Hercegovine na 73. vanrednoj (telefonskoj) sjednici, održanoj 4. avgusta 2022. godine, donio je

ODLUKU O ODOBRAVANJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE BUDŽETA INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE I MEĐUNARODNIH OBAVEZA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2022. GODINU

Član 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком одобрава се издвајање средстава текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2022. годину Генералном секретаријату Савјета министара Босне и Херцеговине у износу до 300.000,00 КМ и распоредиће се на економски код 6139 - Уговорене услуге.

Član 2.

(Намјена средстава)

Средства из члана 1. ове одлуке намијењена су за финансирање трошкова одржавања састанка Групе конституенце земаља у оквиру Свјетске банке/Међународног монетарног фонда у периоду 15-16.9.2022. године у Босни и Херцеговини.

Član 3.

(Надлежност за реализацију)

- (1) За реализовање средстава додијељених Генералном секретаријату Савјета министара Босне и Херцеговине

овом одлуком, те за потписивање имплементационих аката за реализовање исте надлежан је и одговоран Генерални секретаријат Савјета министара Босне и Херцеговине.

- (2) За пренос средстава са Јединственог рачуна трезора Босне и Херцеговине у складу са овом одлуком задужењу се Генерални секретаријат Савјета министара Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

Član 4.

(Извјештавање)

Генерални секретаријат Савјета министара Босне и Херцеговине ће Савјету министара Босне и Херцеговине поднијети извјештај о намјенском утрошку средстава по окончању састанка из члана 2. ове одлуке.

Član 5.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 67/22
4. августа 2022. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
Др **Zoran Tegeltija**, с. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 17. stava (1) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 42/22) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 73. vanrednoj (telefonskoj) sjednici održanoj 4. augusta 2022. godine, donijelo je

ODLUKU O ODOBRAVANJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE BUDŽETA INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE I MEĐUNARODNIH OBAVEZA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2022. GODINU

Član 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком одобрава се издвајање средстава текуће резерве Буджета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2022. годину Генералном секретаријату Вјећа министара Босне и Херцеговине у износу до 300.000,00 КМ и распоредиће се на економски код 6139 - Уговорене услуге.

Član 2.

(Намјена средстава)

Средства из члана 1. ове одлуке намијењена су за финансирање трошкова одржавања састанка Групе конституенце земаља у оквиру Свјетске банке/Међународног монетарног фонда у периоду 15.-16.9.2022. године у Босни и Херцеговини.

Član 3.

(Надлежност за реализацију)

- (1) За реализирање средстава додијељених Генералном секретаријату Вјећа министара Босне и Херцеговине овом одлуком те за потписивање имплементационих аката за реализирање исте надлежан је и одговоран Генерални секретаријат Вјећа министара Босне и Херцеговине.
- (2) За пренос средстава с Јединственог рачуна трезора Босне и Херцеговине у складу с овом одлуком задужењу се

Generalni sekretarijat Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine.

Član 4.
(Izveštavanje)

Generalni sekretarijat Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
će Vijeću ministara Bosne i Hercegovine podnijeti izvještaj o
namjenskom utrošku sredstava po okončanju sastanka iz člana 2.
ove odluke.

Član 5.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se
u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 67/22
4. augusta 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Zoran Tegeltija**, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o financiranju institucija
Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br.
61/04,49/09,42/12, 87/12 i 32/13), članka 17. stavka (1) Zakona o
Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza
Bosne i Hercegovine za 2022. godinu ("Službeni glasnik BiH",
broj 42/22) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i
Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06,
76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i
Hercegovine, na 73. izvanrednoj (telefonskoj) sjednici održanoj 4.
kolovoza 2022. godine, donijelo je

ODLUKU

O ODOBRAVANJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE PRORAČUNA INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE I MEĐUNARODNIH OBVEZA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2022. GODINU

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Ovom odlukom odobrava se izdvajanje sredstava tekuće
pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih
obveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu Generalnom
tajništvu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine u iznosu do
300.000,00 KM i rasporedit će se na ekonomski kod 6139 -
Ugovorene usluge.

Članak 2.
(Namjena sredstava)

Sredstva iz članka 1. ove odluke namijenjena su za
financiranje troškova održavanja sastanka Grupe konstitucije
zemalja u okviru Svjetske banke/Međunarodnog monetarnog
fonda u razdoblju 15.-16.9.2022. godine u Bosni i Hercegovini.

Članak 3.
(Nadležnost za realizaciju)

- (1) Za realiziranje sredstava dodijeljenih Generalnom tajništvu
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine ovom odlukom te za
potpisivanje implementacijskih akata za realiziranje iste
nadležno je i odgovorno Generalno tajništvo Vijeća
ministara Bosne i Hercegovine.
- (2) Za prijenos sredstava s Jedinственог računa trezora Bosne i
Hercegovine u skladu s ovom odlukom zadužuju se
Generalno tajništvo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i
Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine.

Članak 4.
(Izveštavanje)

Generalno tajništvo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
će Vijeću ministara Bosne i Hercegovine podnijeti izvješće o
namjenskom utrošku sredstava po okončanju sastanka iz članka 2.
ove odluke.

Član 5.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se
u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 67/22
4. kolovoza 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Zoran Tegeltija**, v. r.

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

534

На основу члана 61. став (2) Закона о управи
("Службени гласник БиХ", број 32/02, 102/09 и 71/17), члана
15. став (1) тачка а) Закона о одбрани Босне и Херцеговине
("Службени гласник БиХ", број 88/05) и члана 9. став (3)
Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине
("Службени гласник БиХ", број 88/05, 53/07, 59/09, 74/10,
42/12, 41/16 и 38/18), Министар одбране Босне и
Херцеговине, доноси

ПРАВИЛНИК О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О ПРИЈЕМУ У ВОЈНУ СЛУЖБУ

Члан 1.
(Предмет)

Предмет овог правилника су измјене и допуне
Правилника о пријему у војну службу, број 10-02-3-2671-
18/17 од 26.03.2018. године ("Службени гласник БиХ", број
23/18) и Правилника о измјенама и допунама Правилника о
пријему у војну службу, број 10-02-3-470-7/21 од 21.06.2021.
године ("Службени гласник БиХ", број 42/21).

Члан 2.
(Измјене члана 10.)

- (1) У члану 10. у ставу (2) додаје се нова тачка ф) која
гласи:

"ф) Изузетно од одредби тачака а) до е) овог става,
министар одбране, на приједлог начелника
Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, а у циљу
обезбјеђења оперативне готовости Оружаних снага
БиХ, доноси одлуку о занемаривању старосне
границе за све прописане начине пријема, како
слиједи:

- 1) војници који се примају на позиције
подофицира и официра у вријеме упућивања
на основну војну обуку неће бити старији од
година прописаних за престанак службе у
Оружаним снагама БиХ;
- 2) подофицири који се примају на позиције
официра у вријеме пријема у војну службу
неће бити старији од година прописаних за
престанак службе у Оружаним снагама БиХ."

Члан 3.
(Измјене члана 74.)

- (1) У члану 74. у ставу (3) ријечи "чланом 24. став (1) тачка
а) алинеја 4) и чланом 31" замјењују се ријечима
"чланом 24. став (1) тачка ц) алинеја 3) и чланом 54а".
- (2) У члану 74. став (4) мијења се и гласи: "Психолошка
пројена из члана 24. став (1) тачка ц) алинеја 3)
Правилника, примјењује се уколико иста није саставни
дио здравственог прегледа који се са кандидатима
проводи у овлашћеним здравственим установама са
којима Министарство одбране БиХ има склопљен
Уговор, у складу с прописима о јавним набавкама".

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 10-02-1-2578-19/21

22. јуна 2022. године

Сарајево

Министар

Др Сифет Поџић, с. р.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02, 102/09 и 71/17), члана 15. став (1) тачка а) Закона о одбрани Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05) и члана 9. став (3) Закона о служби у Оружаним snagama Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12, 41/16 и 38/18), Министар одбране Босне и Херцеговине, доноси

ПРАВИЛНИК**О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О ПРИЈЕМУ У ВОЈНУ СЛУЖБУ**

Члан 1.

(Предмет)

Предмет овог правилника су измјене и допуне Правилника о пријему у војну службу, број 10-02-3-2671-18/17 од 26.03.2018. године ("Службени гласник БиХ", број 23/18) и Правилника о измјенама и допунама Правилника о пријему у војну службу, број 10-02-3-470-7/21 од 21.06.2021. године ("Службени гласник БиХ", број 42/21).

Члан 2.

(Измјене члана 10.)

- (1) У члану 10. у ставу (2) додаје се нова тачка ф) која гласи:
- "ф) Изузетно од одредби тачака а) до е) овог става, министар одбране, на приједлог начелника Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, а у циљу осигурања оперативне готовости Оружаних снага БиХ, доноси одлуку о занемаривању старосне границе за све прописане начине пријема, како сlijеди:
- 1) војници који се примaju на позиције подофицира и официра у вријеме упућивања на основну војну обуку неће бити старији од година прописаних за престанак службе у Оружаним snagama БиХ;
 - 2) подофицири који се примaju на позиције официра у вријеме пријема у војну службу неће бити старији од година прописаних за престанак службе у Оружаним snagama БиХ."

Члан 3.

(Измјене члана 74.)

- (1) У члану 74. у ставу (3) ријечи "чланом 24. став (1) тачка а) аlineја 4) и чланом 31" замjenjuју се ријечима "чланом 24. став (1) тачка c) аlineја 3) и чланом 54a".
- (2) У члану 74. став (4) миjenја се и гласи: "Психолошка процена из члана 24. став (1) тачка c) аlineја 3) Правилника примjenjuje се уколико иста није саставни дио здравственог прегледа који се са кандидатима проводи у овлашћеним здравственим установама са којима Министарство одбране БиХ има склопљен Уговор, у складу с прописима о јавним набавкама".

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу даном доношења и објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 10-02-1-2578-19/21

22. јуна 2022. године

Сарајево

Министар

Др. Сифет Подџић, с. р.

Темелјем чланка 61. ставак (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02, 102/09 и 71/17), чланка 15. ставак (1) тачка а) Закона о одбрани Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05) и чланка 9. ставак (3) Закона о служби у Оружаним snagama Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12, 41/16 и 38/18), Министар одбране Босне и Херцеговине, доноси

ПРАВИЛНИК**О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О ПРИЈЕМУ У ВОЈНУ СЛУЖБУ**

Чланак 1.

(Предмет)

Предмет овог правилника су измјене и допуне Правилника о пријему у војну службу, број 10-02-3-2671-18/17 од 26.03.2018. године ("Службени гласник БиХ", број 23/18) и Правилника о измјенама и допунама Правилника о пријему у војну службу, број 10-02-3-470-7/21 од 21.06.2021. године ("Службени гласник БиХ", број 42/21).

Чланак 2.

(Измјене чланка 10.)

- (2) У чланку 10. у ставку (2) додаје се нова тачка ф) која гласи:
- "ф) Изузетно од одредби тачака а) до е) овог ставка, министар одбране, на приједлог начелника Заједничког стоџера Оружаних снага БиХ, а у циљу осигурања оперативне готовости Оружаних снага БиХ, доноси одлуку о занемаривању старосне границе за све прописане начине пријема, како сlijеди:
- 1) војници који се примaju на позиције доџасника и џасника у вријеме упућивања на темелјну војну изобразбу неће бити старији од година прописаних за престанак службе у Оружаним snagama БиХ;
 - 2) доџасници који се примaju на позиције џасника у вријеме пријема у војну службу неће бити старији од година прописаних за престанак службе у Оружаним snagama БиХ."

Чланак 3.

(Измјене чланка 74.)

- (1) У чланку 74. у ставку (3) ријечи "чланком 24. ставак (1) тачка а) аlineја 4) и чланком 31" замjenjuју се ријечима "чланком 24. ставак (1) тачка c) аlineја 3) и чланком 54a".
- (2) У чланку 74. ставак (4) миjenја се и гласи: "Психолошка просудба из чланка 24. ставак (1) тачка c) аlineја 3) Правилника примjenjuje се уколико иста није саставни дио здравственог прегледа који се са кандидатима проводи у овлашћеним здравственим установама са којима Министарство одбране БиХ има склопљен Уговор, суκladно прописима о јавним набавкама".

Чланак 4.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу даном доношења и објавити ће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 10-02-1-2578-19/21

22. липња 2022. године

Сарајево

Министар

Др. Сифет Подџић, в. р.

**КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ
ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****535**

На основу члана 16. став (7) Закона о ревизији институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 12/06), генерални ревизор издаје

САОПШТЕЊЕ О ИЗВРШЕНОЈ РЕВИЗИЈИ ЗА 2021. ГОДИНУ

Канцеларија за ревизију институција Босне и Херцеговине извршила је ревизију за 2021. годину и то следећих институција:

1. Агенција за антидопинг контролу
2. Агенција за безбједност хране БиХ
3. Агенција за државну службу БиХ
4. Агенција за заштиту личних података у БиХ
5. Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ
6. Агенција за јавне набавке БиХ
7. Агенција за лијекове и медицинска средства БиХ
8. Агенција за надзор над тржиштем БиХ
9. Агенција за осигурање у БиХ
10. Агенција за полицијску подршку
11. Агенција за поштански саобраћај БиХ
12. Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције
13. Агенција за предшколско, основно и средње образовање
14. Агенција за рад и запошљавање БиХ
15. Агенција за развој високог образовања и обезбјеђење квалитета
16. Агенција за статистику БиХ
17. Агенција за унапређење иностраних инвестиција у БиХ
18. Агенција за форензичка испитивања и вјештачења
19. Агенција за школовање и стручно усавршавање кадрова
20. Архив БиХ
21. Високи судски и тужилачки савјет БиХ
22. Генерални секретаријат Савјета министара БиХ
23. Гранична полиција БиХ
24. Дирекција за европске интеграције
25. Дирекција за економско планирање
26. Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ
27. Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ
28. Државна агенција за истраге и заштиту
29. Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност
30. Завод за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ
31. Институт за акредитовање БиХ
32. Институт за интелектуално власништво БиХ
33. Институт за метрологију БиХ
34. Институт за нестала лица БиХ
35. Институт за стандардизацију БиХ
36. Институција омбудсмена за заштиту потрошача у БиХ
37. Институција омбудсмена за људска права БиХ
38. Канцеларија за ветеринарство БиХ
39. Канцеларија за разматрање жалби БиХ
40. Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, исхрани и руралном развоју БиХ
41. Комисија за концесије БиХ
42. Комисија за очување националних споменика
43. Конкурентски савјет
44. Меморијални центар Сребреница-Поточари Спомен обиљежје и мезарје за жртве геноцида из 1995.
45. Министарство спољне трговине и економских односа БиХ
46. Министарство безбједности БиХ
47. Министарство за људска права и избјеглице БиХ

48. Министарство иностраних послова БиХ
49. Министарство комуникација и транспорта БиХ
50. Министарство одбране БиХ
51. Министарство правде БиХ
52. Министарство финансија и трезора БиХ
53. Министарство цивилних послова БиХ
54. Одбор државне службе за жалбе
55. Парламентарна скупштина БиХ
56. Правобранилаштво БиХ
57. Предсједништво БиХ
58. Регулаторна агенција за комуникације БиХ
59. Савјет за државну помоћ БиХ
60. Служба за заједничке послове институција БиХ
61. Служба за послове са странцима
62. Суд БиХ
63. Тужилаштво БиХ
64. Управа БиХ за заштиту здравља биља
65. Управа за индиректно опорезивање
66. Уред за законодавство Савјета министара БиХ
67. Уред координатора за реформу јавне управе
68. Уставни суд БиХ
69. Фонд за повратак БиХ
70. Центар за информисање и признавање докумената из области високог образовања
71. Центар за уклањање мина у БиХ
72. Централна изборна комисија БиХ
73. Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ

Појединачни извјештаји објављени су на web страници Канцеларије за ревизију институција БиХ www.revizija.gov.ba.

Број 01-16-1-1038/22
04. августа 2022. године
Сарајево

Генерални ревизор
Хрвоје Твртковић, с. р.

На основу члана 16. став (7) Закона о ревизији институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 12/06), главни ревизор издаје

САОПШТЕЊЕ О ИЗВРШЕНОЈ РЕВИЗИЈИ ЗА 2021. ГОДИНУ

Уред за ревизију институција Босне и Херцеговине извршио је ревизију за 2021. годину и то следећих институција:

1. Агенција за антидопинг контролу
2. Агенција за државну службу БиХ
3. Агенција за форензичка испитивања и вјештачења
4. Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података БиХ
5. Агенција за јавне набавке БиХ
6. Агенција за лијекове и медицинска средства БиХ
7. Агенција за надзор над тржиштем БиХ
8. Агенција за осигурање у БиХ
9. Агенција за полицијску подршку
10. Агенција за поштански промет БиХ
11. Агенција за предшколско, основно и средње образовање
12. Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције
13. Агенција за рад и запошљавање БиХ
14. Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета
15. Агенција за сигурност хране БиХ
16. Агенција за статистику БиХ
17. 9 Агенција за школовање и стручно усавршавање кадрова

18. Agencija za unapređenje stranih investicija u BiH
19. Agencija za zaštitu ličnih podataka u BiH
20. Arhiv BiH
21. Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja
22. Centar za uklanjanje mina u BiH
23. 9Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH
24. Centralna izborna komisija BiH
25. Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
26. Direkcija za ekonomsko planiranje
27. Direkcija za evropske integracije
28. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH
29. Državna agencija za istrage i zaštitu
30. Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost
31. Fond za povratak BiH
32. Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH
33. Granična policija BiH
34. Institucija ombudsmena za zaštitu potrošača u BiH
35. Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH
36. Institut za akreditiranje BiH
37. Institut za intelektualno vlasništvo BiH
38. Institut za mjeriteljstvo BiH
39. Institut za nestale osobe BiH
40. Institut za standardizaciju BiH
41. Komisija za koncesije BiH
42. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika
43. Konkurencijsko vijeće
44. Memorijalni centar Srebrenica-Potočari Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995.
45. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
46. Ministarstvo civilnih poslova BiH
47. Ministarstvo finansija i trezora BiH
48. Ministarstvo komunikacija i prometa BiH
49. Ministarstvo odbrane BiH
50. Ministarstvo pravde BiH
51. Ministarstvo sigurnosti BiH
52. Ministarstvo vanjskih poslova BiH
53. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
54. Odbor državne službe za žalbe
55. Parlamentarna skupština BiH
56. Pravobranilaštvo BiH
57. Predsjedništvo BiH
58. Regulatorna agencija za komunikacije BiH
59. Služba za poslove sa strancima
60. Služba za zajedničke poslove institucija BiH
61. Sud BiH
62. Tužilaštvo BiH
63. Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja
64. Uprava za indirektno oporezivanje
65. Ured koordinatora za reformu javne uprave
66. Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivedi, ishrani i ruralnom razvoju BiH
67. Ured za razmatranje žalbi BiH
68. Ured za veterinarstvo BiH
69. Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH
70. Ustavni sud BiH
71. Vijeće za državnu pomoć BiH
72. Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH
73. Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH

Pojedinačni izvještaji objavljeni su na web-stranici Ureda za reviziju institucija BiH: www.revizija.gov.ba.

Broj 01-16-1-1038/22
04. augusta 2022. godine
Sarajevo

Glavni revizor
Hrvoje Tvrtković, s. r.

Na temelju članka 16. stavak (7) Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 12/06), glavni revizor izdaje

PRIOPĆENJE O IZVRŠENOJ REVIZIJI ZA 2021. GODINU

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine izvršio je reviziju za 2021. godinu i to sljedećih institucija:

1. Agencija za antidoping kontrolu
2. Agencija za državnu službu BiH
3. Agencija za forenzična ispitivanja i vještačenja
4. Agencija za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka BiH
5. Agencija za javne nabave BiH
6. Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH
7. Agencija za nadzor nad tržištem BiH
8. Agencija za osiguranje u BiH
9. Agencija za policijsku potporu
10. Agencija za poštanski promet BiH
11. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje
12. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije
13. Agencija za rad i zapošljavanje BiH
14. Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete
15. Agencija za sigurnost hrane BiH
16. Agencija za statistiku BiH
17. Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova
18. Agencija za unapređenje inozemnih investicija u BiH
19. Agencija za zaštitu osobnih podataka u BiH
20. Arhiv BiH
21. Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja
22. Centar za uklanjanje mina u BiH
23. Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
24. Direkcija za ekonomsko planiranje
25. Direkcija za evropske integracije
26. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH
27. Državna agencija za istrage i zaštitu
28. Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost
29. Fond za povratak BiH
30. Generalno tajništvo Vijeća ministara BiH
31. Granična policija BiH
32. Institucija ombudsmena za zaštitu potrošača u BiH
33. Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH
34. Institut za akreditiranje BiH
35. Institut za intelektualno vlasništvo BiH
36. Institut za mjeriteljstvo BiH
37. Institut za nestale osobe BiH
38. Institut za standardizaciju BiH
39. Komisija za koncesije BiH
40. Konkurencijsko vijeće
41. Memorijalni centar Srebrenica-Potočari Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995.

42. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
43. Ministarstvo civilnih poslova BiH
44. Ministarstvo finansija i trezora BiH
45. Ministarstvo komunikacija i prometa BiH
46. Ministarstvo obrane BiH
47. Ministarstvo pravde BiH
48. Ministarstvo sigurnosti BiH
49. Ministarstvo vanjskih poslova BiH
50. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
51. Odbor državne službe za žalbe
52. Parlamentarna skupština BiH
53. Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika
54. Pravobraniteljstvo BiH
55. Predsjedništvo BiH
56. Regulatorna agencija za komunikacije BiH
57. Služba za poslove sa strancima
58. Služba za zajedničke poslove institucija BiH
59. Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH
60. Središnje izborno povjerenstvo BiH
61. Sud BiH
62. Tužiteljstvo BiH
63. Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja
64. Uprava za neizravno oporezivanje
65. Ured koordinatora za reformu javne uprave
66. Ured za harmonizaciju i koordinaciju sustava plaćanja u poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvitku BiH
67. Ured za razmatranje žalbi BiH
68. Ured za veterinarstvo BiH
69. Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH
70. Ustavni sud BiH
71. Vijeće za državnu potporu BiH
72. Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH
73. Zavod za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH

Pojedinačna izvješća objavljena su na web-stranici Ureda za reviziju institucija BiH: www.revizija.gov.ba.

Број 01-16-1-1038/22

04. kolovoza 2022. godine

Sarajevo

Glavni revizor

Hrvoje Tvrković, v. г.

(SI-1131/22-G)

КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

536

Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (1) тачка д), а у вези са чл. 12., 14., 16., 17. и 18. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), рјешавајући по заједничкој Пријави концентрације привредних субјеката Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Братислава, Словачка, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Братислава, Словачка, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Братислава, Словачка, 365. bank, a. s., Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Братислава, Словачка и Československá obchodná banka, a.s., Žižkova 11, 811 02 Братислава, Словачка, запримљеној дана 31.01.2022. године под бројем: УП-03-26-1-008-1/2, на 105. (стотинутој) сједници одржаној дана 19.05.2022. године, је донио

РЈЕШЕЊЕ

1. Оцјењује се допуштеном концентрација на тржишту услуга у вези са готовим новцем на територији Босне и Херцеговине која ће настати оснивањем привредног

- субјекта Monilogi s.r.o., Mlynské nivy 1, 829 90 Братислава, Словачка заједничким улагањем привредних субјеката Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Братислава, Словачка, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Братислава, Словачка, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Братислава, Словачка, 365. bank, a. s., Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Братислава, Словачка и Československá obchodná banka, a.s., Žižkova 11, 811 02 Братислава, Словачка у смислу члана 12. став (1) тачка ц) Закона о конкуренцији.
2. Обавезују се привредни субјекти Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Братислава, Словачка, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Братислава, Словачка, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Братислава, Словачка, 365. bank, a. s., Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Братислава, Словачка и Československá obchodná banka, a.s., Žižkova 11, 811 02 Братислава, Словачка да плате административну таксу у укупном износу од 5.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
3. Ово Рјешење о концентрацији уписује се у Регистар концентрација.
4. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијски савјет је дана 31.01.2022. године, запримео под бројем: УП-03-26-1-008-1/22 поднесак који се односи на Заједничку Пријаву концентрације привредних субјеката Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Братислава, Словачка, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Братислава, Словачка, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Братислава, Словачка, 365. bank, a. s., Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Братислава, Словачка и Československá obchodná banka, a.s., Žižkova 11, 811 02 Братислава, Словачка која се односи на оснивање новог привредног субјекта Monilogi s.r.o., Mlynské nivy 1, 829 90 Братислава, Словачка у облику друштва заједничког улагања ("Друштво заједничког улагања") у смислу члана 12. став (1) тачка ц) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон).

Наведена Пријава концентрације је поднесена путем адвоката Бојана Пеулића, Краља Петра I Карађорђевића, 109/1, 78000 Бања Лука.

Доказ о уплаћеној административној такси за поднесу Пријаву је достављен актом запримљеним под бројем: УП-03-26-1-008-2/22 дана 31.01.2022. године.

Анализом поднесене Пријаве и приложене документације утврђено је да је иста непотпуна, стога је Конкуренијски савјет актом број: УП-03-26-1-008-3/22 од дана 15.02.2022. године затражио допуну исте.

Подносилац пријаве је дана 25.02.2022 године актом број: УП-03-26-1-008-4/22 доставио тражену допуну Пријаве те уједно затражио и и продужење рока за допуну Пријаве концентрације, који му је и одобрен актом број: УП-03-26-1-008-5/22 од дана 02.03.2022 године.

Конкуренијски савјет је дана 10.03.2022. године запримео под бројем: УП-03-26-1-008-6/22 допуну Пријаве, те је Конкуренијски савјет актом број: УП-03-26-1-008-7/22 од 16.03.2022. године затражио одређена појашњења и допуну.

Предметна Пријава је допуњена поднеском запримљеним под бројем: УП-03-26-1-008-8/22 од 12.04.2022. године.

Конкурenciјски савјет је, у складу са чланом 16. став (4) Закона, дана 26.04.2022. године издао Обавјештење о достављеној Пријави број: УП-03-26-1-008-9/22 у којем су објављени подаци о намјерованој концентрацији и то у дневним новинама "Независне новине" и веб страници Конкурenciјског савјета, те том приликом позвало све заинтересоване стране на достављање писаних коментара о провођењу исте.

На издато Обавјештење Конкурenciјски савјет није запримио коментаре.

По пријему документације Конкурenciјски савјет је утврдио Пријаву комплетном и издао Потврду о пријему комплетне и уредне Пријаве, у складу са чланом 30. став (3) Закона о конкуренцији (даље у тексту: Закон), дана 17.05.2022. године, под бројем УП-03-26-1-008-11/22, те исту доставили актом под бројем УП-03-26-1-008-12/22.

Конкурenciјски савјет је у поступку оцјене концентрације утврдио следеће чињенице:

Пријава је поднесена у смислу члана 16. став (1) Закона, те увидом у достављену документацију утврђено је, да је уплаћена административна такса.

Подносилац пријаве је навео, у складу с чланом 30. став (2) Закона, да ће поднијети Захтјев за оцјену концентрације другим надлежним органима за заштиту конкуренције изван територије Босне и Херцеговине и то Европској комисији, Србији, Црној Гори, Сјеверној Македонији, Албанији, Косову, Молдавији и Украјини.

1. Учесници концентрације

Учесници предметне концентрације су привредни субјекат Všeobecná úverová banka, a.s., са сједиштем на адреси Mlynské nivy 1, 829 90 Братислава, Словачка (у даљем тексту: VUB), Slovenská sporiteľňa, a.s., са сједиштем на адреси Tomášikova 48, 832 37 Братислава, Словачка (у даљем тексту: Slovenská sporiteľňa), Tatra banka, a.s., са сједиштем на адреси Hodžovo námestie 3, 811 06 Братислава, Словачка (у даљем тексту: Tatra banka), 365.bank, a. S., са сједиштем на адреси Dvořákovo nábřeží 4, 811 02 Братислава, Словачка (у даљем тексту: 365.bank) и Československá obchodná banka, a.s., са сједиштем на адреси Žitkova 11, 811 02 Братислава, Словачка (у даљем тексту: ČSOB).

1.1. Привредни субјекат Všeobecná úverová banka, a.s., са сједиштем на адреси Mlynské nivy 1, 829 90 Братислава, Словачка - VUB

Привредни субјекат VUB је регистрован код Општинског суда I у Братислави под матичним бројем: 31 320 155 као акционарско друштво са уписаним основним капиталом 430.819.063,810000 ЕУР-а.

Привредни субјекат VUB је члан међународне групације Intesa Sanpaolo Group и као такво се налази у индиректном власништву и под индиректном контролом друштва Intesa Sanpaolo S.p.A., Piazza San Carlo 156, 10121 Торина, Италија, преко његове холдинг компаније Intesa Sanpaolo Holding International S.A., 28 Boulevard de Kockelscheier, L-1821 Луксембург, Војводство Луксембург, која посједује 100% акција у друштву VUB.

Друштво Intesa Sanpaolo S.p.A., као матично друштво Групе Intesa Sanpaolo, излистано је на италијанској берзи у Милану (Борса Италиана) и у власништву је великог броја акционара, при чему Compagnia di San Paolo посједује 6,119%, BlackRock Inc. 5,005% и Fondazione Cariplo 3,948% акција, док је преосталих 84,928% акција у власништву тржишта, при чему ниједан акционар не врши ни појединачну ни заједничку контролу над друштвом на основу специјалних права или договора.

Група Intesa Sanpaolo је једна од најзначајнијих банкарских групација у Европи и један од водећих пружалаца финансијских производа и услуга како за домаћинства тако и за предузећа широм свијета. Група има стратешко међународно присуство, са око 1.000 филијала и 7,1 милион клијената.

Послуже преко шест одјељења одговорних за индустријско кредитирање, лизинг и факторинг, инстант банкарство, корпоративно и инвестиционо банкарство, комерцијално (малопродајно) банкарство, приватно банкарство, управљање имовином и осигурање.

У БиХ привредни субјекат VUB преко Групе Intesa Sanpaolo присутан је преко зависног друштва Intesa Sanpaolo банка д.д., Обала Кулина бана 9а, 71000 Сарајево. Банка своје пословање у БиХ обавља преко 5 регионалних центара и 47 оперативних јединица, односно има разгранату мрежу пословних јединица те својим клијентима нуди све врсте банкарских услуга у домаћим и страним валутама са широком палетом услуга како за корпоративне клијенте тако и за становништво.

Привредни субјекат VUB, односно њени чланови управних и надзорних одбора нису чланови управних и надзорних одбора других привредних субјеката.

Основне регистроване дјелатности привредног субјекта VUB су: примање депозита, кредитирање, управљање потраживањима клијената на његов рачун укључујући савјетодавне услуге, финансијски лизинг, пружање гаранција, отварање и потврда акредитива, издавање хартија од вриједности и друго.

1.2. Привредни субјекат Slovenská sporiteľňa, a.s., са сједиштем на адреси Tomášikova 48, 832 37 Братислава, Словачка - Slovenská sporiteľňa

Привредни субјекат Slovenská sporiteľňa је регистрован код Општинског суда I у Братислави под матичним бројем: 00 151 653 као акционарско друштво са уписаним основним капиталом 212.000.000,000000 ЕУР-а и у 100% власништву је привредног субјекта Erste Group Bank AG Belvedere 1, 1100 Беч, Аустрија.

Привредни субјекат Slovenská sporiteľňa је члан ERSTE групе која је водећа регионална банкарска групација са снажним фокусом на Централну и Источну Европу и финансијске производе и услуге како за домаћинства тако и за предузећа. Посједује више од 2.190 филијала и има више од 45.000 запослених. Активно је у области малопродајног банкарства, пружању хипотекарних и потрошачких кредита, штедње, управљања имовином и пензионим производима, услугама корпоративног банкарства, услугама у вези са тржиштем капитала, као и у пружању подршке и савјетовању јавног сектора.

ERSTE Group AG, као матично друштво Ерсте групе, излистано је на берзи у Бечу, Аустрија (Wiener Börse) и у власништву је великог броја акционара, при чему су највећи акционари друштво Sparkassenbeteiligungs GmbH & Co KG са 10,60%, BlackRock са 4,87% и Erste Foundation direct са 5,90% акција, док је 77,75% акција на слободном тржишту, при чему ниједан акционар не врши појединачну ни заједничку контролу над друштвом преко посебних права.

У БиХ Ерсте група је присутна преко следећих зависних друштава:

- Sparkasse Bank д.д. Босна и Херцеговина, Змаја од Босне 7, 71000 Сарајево (у власништву акционара по Рјешењу Комисије за вриједносне папире ФБиХ број: 03/1-49-1747/11 од 23.06.2011. године – дјелатност остало новчарско пословање,

- финансијски закуп, остало кредитно посредовање и др.;
- Diners Club BH д.о.о. Сарајево, Фра Анђела Звиздовића 1, 71000 Сарајево (у 100% власништву ERSTE CARD CLUB) - дјелатност остало кредитно посредовање, дјелатност финансијских холдинг друштава, остале финансијске услужне дјелатности и др.;
 - Sparkasse Leasing д.о.о. Босна и Херцеговина, Змаја од Босне 7, 71000 Сарајево (у 49% власништву Sparkasse Bank д.д. и 51% власништву Steiermarkische Bank und Sparkassen AG) – дјелатност финансијски закуп, изнајмљивање и давање у закуп аутомобила, камиона, опреме за рекреацију и спорт и др.;
 - S-Premium д.о.о. Змаја од Босне 7, 71000 Сарајево (у 100% власништву Sparkasse Leasing д.о.о. Босна и Херцеговина) – дјелатност агената и посредника осигурања

Основне регистроване дјелатности привредног субјекта Slovenská sporiteľňa су: примање депозита, кредитирање, управљање потраживањима клијената на његов рачун укључујући савјетодавне услуге, финансијски лизинг, пружање гаранција, отварање и потврда акредитива, издавање хартија од вриједности и друго.

Привредни субјекат Slovenská sporiteľňa односно њени чланови управних и надзорних одбора нису чланови управних и надзорних одбора других привредних субјеката.

1.3. Привредни субјекат Tatra банка, a.s., са сједиштем на адреси Hodžovo námestie 3, 811 06 Братислава, Словачка - Tatra банка

Привредни субјекат Tatra банка је регистрован код Општинског суда I у Братислави под матичним бројем: 00 686 930 као акционарско друштво са уписаним основним капиталом 64.326.228,000000 ЕУР-а и као такво се налази у индиректном власништву и под индиректном контролом друштва Raiffeisen Bank International AG, Am Stadtpark 9, 1030 Беч, Аустрија, преко свог 100% зависног друштва Raiffeisen RS Beteiligungs GmbH које посједује 100% акција у друштву Raiffeisen CEE Region Holding GmbH, а које посједује 78,782% акција у друштву Татра банка са припадајућих 89,107% гласачких права.

Raiffeisen група је једна од најважнијих регионалних банкарских групација, са снажним фокусом на Централну и Источну Европу и финансијске производе како за домаћинства тако и за предузећа. Има преко 1.800 продајних мјеста и филијала и 45.000 запослених. Активно је у области малопродајног банкарства, давању хипотекарних и потрошачких кредита, штедним производима, управљању имовином и пензионим производима, услугама корпоративног банкарства, услугама у вези са тржиштем капитала, као и у области подршке и савјетовању јавног сектора.

Raiffeisen Bank International AG, као матично друштво Raiffeisen групе, излистано је у берзи у Бечу, Аустрија (Wiener Börse) и у власништву је неколико регионалних Raiffeisen банака (58,8% акција), док је преосталих 41,2% акција на слободном тржишту.

У БиХ Raiffeisen група има сљедећа зависна друштва:

1. *Raiffeisen Leasing* д.о.о. Змаја од Босне бб, 71000 Сарајево (100% у власништву *Raiffeisen Bank*) – дјелатност *leasinga* (финансијски и оперативни),
2. *Raiffeisen Invest* д.д. Змаја од Босне бб, 71000 Сарајево (акционари према листи власника вриједносних папира у Федерацији Босне и

- Херцеговине од дана 30.11.2018. године) – дјелатност управљања инвестицијским фондовима,
3. *Raiffeisen Bank* (у власништву акционара према листи власника вриједносних папира у Федерацији Босне и Херцеговине од дана 30.09.2004. године) – дјелатност остало новчарско пословање, финансијски закуп, остало кредитно посредовање, остале финансијске услужне дјелатности
4. *Raiffeisen CAPITAL* а.д. Ваче Пелагића 2, 78000 Бања Лука, (100% у власништву *Raiffeisen Bank*) – дјелатност посредовања у куповини и продаји хартија од вриједности (брокерски послови)
5. *Raiffeisen Assistance* д.о.о. Змаја од Босне бб, 71000 Сарајево (50% у власништву *Raiffeisen Bank* и 50% у власништву *Raiffeisen Leasing*) – дјелатност агената и посредника у осигурању,
6. А-СПВ д.о.о. Сарајево Змаја од Босне бб, 71000 Сарајево (100% у власништву *Raiffeisen Leasing*) – дјелатност изнајмљивања и управљања властитим некретностима узетим у закуп (*leasing*).

Основне регистроване дјелатности привредног субјекта Татра банке су: примање депозита, кредитирање, пружање услуга плаћања и обрачун, пружање инвестиционих услуга, управљање потраживањима клијената на његов рачун укључујући савјетодавне услуге, финансијски лизинг, пружање гаранција, отварање и потврда акредитива, издавање хартија од вриједности и друго.

Привредни субјекат Татра банка односно њени чланови управних и надзорних одбора нису чланови управних и надзорних одбора других привредних субјеката.

1.4. Привредни субјекат 365. bank, a. S., са сједиштем на адреси Dvořákovo nábřeží 4, 811 02 Братислава, Словачка - 365. bank

Привредни субјекат 365. bank је регистрован код Општинског суда I у Братислави под матичним бројем: 31 340 890 као акционарско друштво са уписаним основним капиталом 366.305.193,000000 ЕУР-а и члан је групације J&T Finance Group ("JTFG") и као такво је у директном власништву и под директном контролом друштва J&T Finance Group SE, Sokolovská 700/113a, 186 00 Праг, Чешка Република, са преко 98,45% акција у друштву.

JTFG је чешка и словачка групација активна у области банкарства и финансија, и то приватном и комерцијалном банкарству, инвестирању приватног капитала, финансијским тржиштима и финансијама.

Има снажан фокус на тржишта Источне Европе и Руску Федерацију. У области банкарства, JTFG је присутан преко своје малопродајне банке 365. bank, као и под брендом у области приватног банкарства "J&T Bank".

Привредни субјекат J&T FINANCE GROUP SE, као матично друштво JTFG, налази се под заједничком контролом два акционара: (...) **¹ и (...) **, при чему (...) ** акција у друштву.

Групација којој припада привредни субјекат 365.bank JTFG нема зависно друштво у БиХ и није активна на тржишту БиХ.

Основне регистроване дјелатности привредног субјекта 365. bank су: примање депозита, кредитирање, трговање за сопствени рачун, управљање потраживањима клијената на његов рачун укључујући савјетодавне услуге, финансијски лизинг, пружање гаранција, отварање и потврда акредитива, издавање хартија од вриједности и друго.

¹ подаци представљају пословну тајну

Привредни субјекат 365. bank односно њени чланови управних и надзорних одбора нису чланови управних и надзорних одбора других привредних субјеката.

1.5. Привредни субјекат Československá obchodná banka, a.s., са сједиштем на адреси Žižkova 11, 811 02 Братислава, Словачка - ČSOB

Привредни субјекат ČSOB је регистрован код Општинског суда I у Братислави под матичним бројем: 36 854 140 као акционарско друштво са уписаним основним капиталом 295.015.200.000000 ЕУР-а и члан је међународне КВС групе и као такво се налази у индиректном власништву и под индиректном контролом друштва KBC Group N. V., Avenue du Port 2, 1080 Molenbeek-Saint-Jean, Брисел, Белгија, преко друштва KBC Bank N. V., Avenue du Port 2, 1080 Molenbeek-Saint-Jean, Брисел, Белгија, које посједује 100% акција у друштву ČSOB.

КВС група је једна од водећих финансијских групација у Европи, активна у области банкарства, управљања имовином, осигурању и другим финансијским производима и услугама за домаћинства и предузећа. КВС група послује преко своје огромне мреже агената и филијала. Има више од 12 милиона клијената, 1.300 филијала и више од 41000 запослених.

Друштво KBC Group N.V., као матично друштво КВС групе, излистано је на берзи Euronext и на берзи у Луксембургу (Bourse de Luxembourg) и у власништву је великог броја акционара, при чему су највећи акционари KBC Ancora са 19% акција, MRBB са 11% акција, CERA са 3% акција, док се око 60% акција налази на слободном тржишту, при чему ниједан акционар не врши појединачну ни заједничку контролу над друштвом путем посебних права или договора.

Групација којој припада привредни субјекат ČSOB нема зависно друштво у БиХ и није активна на тржишту БиХ.

Основне регистроване дјелатности привредног субјекта ČSOB су: примање депозита, кредитирање, пружање инвестиционих услуга, инвестиционих активности и помоћних услуга и инвестирање у хартије од вриједности на сопствени рачун и др.

Привредни субјекат ČSOB односно њени чланови управних и надзорних одбора нису чланови управних и надзорних одбора других привредних субјеката.

1.6. Привредни субјекат Monilogi s.r.o., са сједиштем на адреси Mlynské nivy 1, 829 90 Братислава, Словачка – Друштво заједничког улагања (Monilogi)

Подносиоци пријаве су оснивачи привредног субјекта Monilogi на основу Уговора о оснивању друштва закљученог 13.01.2022. године као друштва заједничког улагања, те исто још увијек није регистровано у словачком регистру привредних друштава, те услјед тога нема регистарски број.

Пословне активности се прије свега односе на чињеницу да ће привредни субјекат Monilogi бити активно у области руковања готовим новцем, пружајући услуге попут сортирања, бројања, паковања и аутентификације кованог новца и новчаница (претежно ЕУР-а али и других валута).

Такође привредни субјекат Monilogi ће пружати услуге транзита новца као и даљинске услуге везано за банкомате, те ће нарочито обављати услуге: превоза новчаница и кованог новца еура и страних валута и потенцијално такође и других драгоцености као и одржавање банкомата првог и другог реда, допуњавање као и друге услуге сервисирања банкомата. Додатно се очекује да ће пружати и друге додатне услуге у вези са руковањем готовином, прије свега услуге предвиђања и планирања у вези са банкоматима и банкарским пословницама.

Власничка структура у наведеном привредном субјекту ће бити сљедећа: VUB са (...)** учешћа, Slovenská sporiteľňa са (...)** учешћа, Tatra banka са (...)** учешћа, ČSOB са (...)** учешћа и 365.bank са (...)** учешћа.

Док ће гласачка права између чланова бити расподијељена сразмјерно величини удјела, контролу над Друштвом заједничког улагања вршиће сви чланови заједнички, преко права вета на стратешке одлуке у Друштву заједничког улагања.

Наведени субјекат биће активан у пружању наведених услуга искључиво у Словачкој и неће обављати никакву дјелатност у БиХ.

2. Правни оквир оцјене концентрације

Конкуренијски савет у провођењу поступка оцјене допуштености концентрације примјенио је одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", број 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја ("Службени гласник БиХ", број 34/10) те Одлуке о начину подношења пријаве и критеријума за оцјену концентрације привредних субјеката ("Службени гласник БиХ", број 34/10).

3. Правни основ концентрације

Уз Пријаву концентрације је као правни основ достављен Уговор о оснивању привредног друштва (Оснивачки акт) Monilogi (д.о.о.) потписан дана 13.01.2022. године од стране привредних субјеката Подносиоца пријаве који ће након спроведене трансакције имати сљедећа учешћа у основном капиталу: VUB са (...)** учешћа, Slovenská sporiteľňa са (...)** учешћа, Tatra banka са (...)** учешћа, ČSOB са (...)** учешћа и 365. bank са (...)** учешћа.

Планирана Трансакција састоји се у стварању Друштва заједничког улагања од стране Подносилаца пријаве и његово активирање на тржишту готовинских услуга у Словачкој. Након спровођења планиране Трансакције, Друштво заједничког улагања ће бити под заједничком контролом Подносилаца, који ће сви бити чланови Друштва заједничког улагања.

Док ће гласачка права између чланова бити расподијељена сразмјерно величини удјела, контролу над Друштвом заједничког улагања вршиће сви чланови заједнички, преко права вета на стратешке одлуке у Друштву заједничког улагања.

Учесници намјеравају да Трансакцију спроведу чим се задовоље сви претходни услови, укључујући добијање одобрења за спровођење Трансакције од надлежних тијела за заштиту конкуренције (између осталог, Трансакција ће бити предмет оцјене Европске комисије).

Трансакција представља заједничко улагање на дугорочној основи, два или више независних привредних субјеката, који дјелује као независан привредни субјекат, у смислу члана 12. став (1) тачка ц) Закона.

Слиједом наведеног, Конкуренијски савет је утврдио да правни облик концентрације представља заједничко улагање на дугорочној основи, два или више независних привредних субјеката, који дјелује као независан привредни субјекат, у смислу члана 12. став (1) тачка ц) Закона.

4. Обавеза пријаве концентрације

Обавеза пријаве концентрације привредних субјеката са сједиштем у Босни и Херцеговини, у смислу члана 14. став (1) под б) Закона, у вези са чланом 2. Одлуке о начину подношења пријаве и критеријума за оцјену концентрације привредних субјеката, постоји ако укупни годишњи приход сваког од најмање два привредна субјекта учесника концентрације остварен продајом роба и/или услуга на

тржишту Босне и Херцеговине износи најмање 8.000.000,00 КМ по завршном рачуну у години која је претходила концентрацији, или ако је њихов заједнички удио на релевантном тржишту већи од 40,00%.

Према подацима из Пријаве, укупни годишњи приходи привредних субјеката учесника концентрације (и њихових повезаних привредних субјеката), на дан 31. децембар 2021. године, као години која претходи концентрацији, износи:

Табела 1.

2021 КМ	Група Intesa Sanpaolo (VUB)	EPSTE група (Slovenská sporiteľňa)	Raiffeisen група (Tatra банка)	JTFG (365.bank)	KBC група (ČSOB)
Свијет	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**
БиХ	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**

Извор: Подаци из Пријаве о намјери концентрације

Годишњи приходи учесника концентрације (Табела 1.) представљају укупне приходе (без пореза на додану вриједност и других пореза) који се односе на учеснике концентрације на тржишту Босне и Херцеговине), у смислу члана 9. тачка х) Одлуке о начину подношења пријаве и критеријима за оцјену концентрација привредних субјеката.

Такође, Конкурентски савјет је утврдио да учесници концентрације су испунили услове укупног годишњег прихода (Табела 1.) у смислу члана 14. став (1) тачке а) и б) Закона (у 2021. години, као години која је претходила концентрацији), а нису испунили услов заједничког удјела на тржишту јер немају преко 40,0% на релевантном тржишту, у смислу члана 14. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији (Табела 2 и 3), те сlijедом тога су били у обавези пријавити предметну концентрацију, у складу са чланом 16. став (1) Закона о конкуренцији.

5. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште концентрације, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа/услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјењивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне особине, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухваћа цјелокупну или дио територије Босне и Херцеговине на којем привредни субјект дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Подносилац пријаве је навео да ће Друштво заједничког улагања Monilogi бити претежно активно у области руковања готовим новцем, транспорт готовог новца и управљање готовим новцем, те ће своје активности обављати искључиво у Словачкој, те сходно томе су предложили да за сврху оцјене предметне концентрације буде одређено на основу претежне дјелатности Подносилаца пријаве у БиХ тј. да то буде тржиште пружања банкарских услуга.

Као разлог наведеног је да ће Друштво заједничког улагања Monilogi активности које ће обављати у Словачкој могу сматрати помоћним у односу на пружање банкарских услуга.

Међутим полазећи од стварне дјелатности Друштва заједничког улагања Monilogi (циљно друштво) чија ће стварна дјелатност према Подносиоцу пријаве бити руковање готовим новцем, транспорт готовог новца и управљање готовим новцем, исти је предложио да се за оцјену предметне

концентрације дефинише релевантно тржиште као тржиште услуга у вези са готовим новцем, уколико се не дефинише као тржиште пружања банкарских услуга.

Подносиоци пријаве као релевантно географско тржиште сматрају да се може одредити на националном нивоу односно као цјелокупна територија Босне и Херцеговине, имајући у виду да они Подносиоци пријаве који су активни у Босни и Херцеговини своју дјелатност обављају на територији цијеле земље.

Иако Друштво заједничког улагања не учествује на тржишту Босне и Херцеговине, узевши у обзир опсег Закона о конкуренцији као релевантно тржиште предметне концентрације Конкурентски савјет је одредио тржиште Босне и Херцеговине.

Имајући у виду наводе Подносиоца Пријаве у вези дјелатности Друштва заједничког улагања Monilogi као релевантно тржиште предметне концентрације се одређује тржиште услуга у вези са готовим новцем на територији Босне и Херцеговине.

5.1. Анализа релевантног тржишта концентрације

Према подацима из Пријаве учесници концентрације и тржишни конкуренти на релевантном тржишту БиХ, у 2021. години имају:

Табела 2. Пројена тржишних удјела учесника концентрације и њихових повезаних друштава на релевантном тржишту услуга у вези са готовим новцем

	Назив привредног субјекта	Тржишно учешће %
		2021 година
1	VUB (Група Интеса Санпаоло)	0,00
2	Slovenská sporiteľňa (Епсте група)	0,00
3	Tatra banka (Raiffeisen група)	0,00
4	365. банк	0,00
5	ČSOB	0,00
6	Остали*	0,00
7	Укупно	0,00

Извор: Подаци из пријаве

*према најбољим сазнањима Подносиоца пријаве у БиХ тренутно нема ниједан привредни субјект који пружа као обједињену услугу врсту услуга које ће Друштво заједничкој улагања пружати у Словачкој

У Пријави је наведено да код процјене тржишних удјела учесника концентрације и њихових главних тржишних конкурената, Подносиоци нису активни на тржишту у вези са готовим новцем, те су њихови тржишни удјели на том тржишту 0,00 %.

Према најбољим сазнањима Подносилаца пријаве, у БиХ ниједан привредни субјект не пружа као обједињену услугу врсту услуга које ће Друштво заједничког улагања Monilogi пружати у Словачкој (нпр. услуге управљања готовим новцем сматрају се помоћним услугама у односу са клијентима, при чему банке у БиХ не пружају ту врсту услуга као засебну услугу. Наиме банке поједине услуге из те категорије као шта је транспорт новца до трезора банке,

пружају у склопу општих банкарских услуга својим клијентима.

Друштво заједничког улагања Monilogi биће активно искључиво у Словачкој, те у погледу дијела услуга у вези са готовим новцем које три Подносиоца пријаве који су активни у БиХ пружају својим клијентима као дио општих банкарских услуга, они ће наставити да пружају и даље на исти начин. С друге стране, у погледу услуга у вези са готовим новцем које Подносиоци не пружају у овом тренутку, неће пружати ни као резултат стварања Друштво заједничког улагања Monilogi, које ће бити активно искључиво у Словачкој.

Имајући у виду да се активности Друштва заједничког улагања Monilogi могу сматрати помоћним у односу на пружање банкарских услуга, те да банке поједине услуге у вези са готовим новцем као што је транспорт новца до трезора банке пружају у склопу општих банкарских услуга својим клијентима, сагледани су и подаци који се односе на процјену тржишног учешћа учесника концентрације на тржишту банкарских услуга у БиХ.

Табела 3. Процјена тржишних удјела учесника концентрације и њихових повезаних друштава на релевантном тржишту банкарских услуга

Редни број	Банка	Тржишно учешће (%)
1	Unicredit Group (Unicredit bank д.д. Мостар и Unicredit bank д.д. Бања Лука)	(...)**
2	Raiffeisen банка д.д. Сарајево	(...)**
3	NLB Група (NLB Бања Лука и NLB Сарајево)	(...)**
4	Sberbank Group (Sberbanka д.д. Бања Лука и Sberbank д.д. Сарајево)	(...)**
5	Нова банка д.д. Бања Лука	(...)**
6	Intesa Sanpaolo д.д. Босна и Херцеговина	(...)**
7	Addiko Group (Addiko банка д.д. Бања Лука и Addiko банка д.д. Сарајево)	(...)**
8	Sparkasse bank д.д. Сарајево	(...)**
9	Bosna Bank Internacional д.д. Сарајево	(...)**
10	Ziraat Bank д.д. Сарајево	(...)**
11	Остали	(...)**
	Учесници концентрације (2+6+8)	(...)**
	Укупно	100,00

*подаци из Пријаве – јавно доступни подаци о банкарском тржишту

*за сврху процјене тржишног учешћа на банкарском тржишту БиХ достављени су подаци о укупној активи појединих банака регистрованих у БиХ (јуни 2021 година)

Такође, уколико бисмо посматрали сегмент тржишта банкарских услуга у БиХ у оквиру којег се пружају и услуге у вези са готовим новцем као саставни дио банкарских услуга Конкурентски савјет је утврдио да учесници концентрације нису испунили услов заједничког удјела на тржишту јер немају преко 40,0% на релевантном тржишту (у 2021. години, као години која је претходила концентрацији), у смислу члана 14. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији (Табела 3).

6. Оцјена концентрације

Конкурентски савјет је анализом података утврдио да на релевантном тржишту Босне и Херцеговине прије провођења ове концентрације није било привредних субјеката који су дјеловали на тржишту услуга у вези са готовим новцем, односно да се наведене услуге као такве пружају у склопу општих банкарских услуга, те ће наведена концентрација имати претежно ефекте на територији Словачке.

Конкурентски савјет анализом података (Табеле 2.-3.) је у смислу члана 17. Закона оцјенио да провођењем предметне концентрације неће доћи до повећања тржишног учешћа учесника предметне концентрације на релевантном

тржишту услуга у вези са готовим новцем односно неће доћи до стварања нити јачања њиховог доминантног положаја, поготово узимајући у обзир да ће Друштво заједничког улагања убудуће да искључиво послује на тржишту Словачке.

Слиједом изнесеног, Конкурентски савјет је утврдио да предметна концентрација не спречава, ограничава нити нарушава тржишну конкуренцију на релевантном тржишту услуга у вези са готовим новцем у Босни и Херцеговини, те је донијело одлуку као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења, у смислу члана 18. став (2) тачка а) Закона.

7. Административна такса

Подносилац Пријаве на ово Рјешење, у складу са чланом 2. Тарифни број 107. тачка д) подтачка 1. Одлуке о висини административних такси у вези с процесним радњама пред Конкурентским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06, 18/11 и 75/18) је дужан платити административну таксу у укупном износу од 5.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

У складу са одредбом члана 3. став. тачка б) Одлуке о висини административних такси у вези с процесним радњама пред Конкурентским савјетом, Подносиоци Пријаве након извршене уплате су дужни уплатнику као доказ о извршеној уплати административне таксе доставити Конкурентском савјету, прије достављања Рјешења.

Уколико Подносилац Пријаве не изврши уплату административне таксе, Конкурентски савјет ће покренути поступак принудне наплате по процедури која је прописана чланом 18. Закона о административним таксама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 и 3/10).

Слиједом наведеног Конкурентски савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

8. Поука о правном лијеку

Ово Рјешење је коначно и против истог није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објаве овог Рјешења.

Број УП-03-26-1-008-13/22

19. маја 2022. године
Сарајево

Предсједник
Др сц. **Амир Каралић**, с. р.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 25. stav (1) tačka e), člana 42. stav (1) tačka d), a u vezi sa čl. 12., 14., 16., 17. i 18. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), rješavajući po zajedničkoj Prijavi koncentracije privrednih subjekata Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, Slovačka, 365.bank, a. s., Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava, Slovačka i Československá obchodná banka, a.s., Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka, zaprimljenoj dana 31.01.2022. godine pod brojem UP-03-26-1-008-1/2, na 105. (stotinupetoj) sjednici održanoj dana 19.05.2022. godine, je donijelo

RJEŠENJE

- Ocjenjuje se dopuštenom koncentracija na tržištu usluga u vezi sa gotovim novcem na teritoriji Bosne i Hercegovine koja će nastati osnivanjem privrednog subjekta Monilogi s.r.o., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka zajedničkim ulaganjem privrednih subjekata Všeobecná

- úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, Slovačka, 365.bank, a. s., Dvořákovo nábřeží 4, 811 02 Bratislava, Slovačka i Československá obchodná banka, a.s., Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka u smislu člana 12. stav (1) tačka c) Zakona o konkurenciji.
2. Obavezuju se privredni subjekti Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, Slovačka, 365.bank, a. s., Dvořákovo nábřeží 4, 811 02 Bratislava, Slovačka i Československá obchodná banka, a.s., Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka da plate administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
 3. Ovo Rješenje o koncentraciji upisuje se u Registar koncentracija.
 4. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilnicima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Образложење

Konkurencijsko vijeće je dana 31.01.2022. godine, zaprimilo pod brojem UP-03-26-1-008-1/22 podnesak koji se odnosi na Zajedničku Prijavu koncentracije privrednih subjekata Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, Slovačka, 365.bank, a. s., Dvořákovo nábřeží 4, 811 02 Bratislava, Slovačka i Československá obchodná banka, a.s., Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka koja se odnosi na osnivanje novog privrednog subjekta Monilogi s.r.o., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka u obliku društva zajedničkog ulaganja ("Društvo zajedničkog ulaganja") u smislu člana 12. stav (1) tačka c) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljem tekstu: Zakon).

Navedena Prijava koncentracije je podnesena putem advokata Bojana Peulića, Kralja Petra I Karađorđevića, 109/I, 78000 Banja Luka.

Dokaz o uplaćenju administrativnoj taksi za podnesenu Prijavu je dostavljen aktom zaprimljenim pod brojem UP-03-26-1-008-2/22 dana 31.01.2022. godine.

Analizom podnesene Prijave i priložene dokumentacije utvrđeno je da je ista nepotpuna, stoga je Konkurencijsko vijeće aktom broj UP-03-26-1-008-3/22 od dana 15.02.2022. godine zatražilo dopunu iste.

Podnosilac prijave je dana 25.02.2022 godine aktom broj UP-03-26-1-008-4/22 dostavio traženu dopunu Prijave te ujedno zatražio i i produženje roka za dopunu Prijave koncentracije, koji mu je i odobren aktom broj UP-03-26-1-008-5/22 od dana 02.03.2022. godine.

Konkurencijsko vijeće je dana 10.03.2022. godine zaprimilo pod brojem UP-03-26-1-008-6/22 dopunu Prijave, te je Konkurencijsko vijeće aktom broj UP-03-26-1-008-7/22 od 16.03.2022. godine zatražilo određena pojašnjenja i dopunu.

Predmetna Prijava je dopunjena podneskom zaprimljenim pod brojem UP-03-26-1-008-8/22 od 12.04.2022. godine.

Konkurencijsko vijeće je, u skladu sa članom 16. stav (4) Zakona, dana 26.04.2022 godine izdalo Obavještenje o dostavljenoj Prijavi broj: UP-03-26-1-008-9/22 u kojem su objavljeni podaci o namjeravanoj koncentraciji i to u dnevnim novinama "Nezavisne novine" i veb stranici Konkurencijskog vijeća, te tom prilikom pozvalo sve zainteresovane strane na dostavljanje pisanih komentara o provođenju iste.

Na izdato Obavještenje Konkurencijsko vijeće nije zaprimilo komentare.

Po prijemu dokumentacije Konkurencijsko vijeće je utvrdilo Prijavu kompletnom i izdao Potvrdu o prijemu kompletne i uredne Prijave, sukladno sa člankom 30. stavak (3) Zakona o konkurenciji (dalje u tekstu: Zakon), dana 17.05.2022. godine, pod brojem UP-03-26-1-008-11/22, te istu dostavili aktom pod brojem UP-03-26-1-008-12/22.

Konkurencijsko vijeće je u postupku ocjene koncentracije utvrdilo sljedeće činjenice:

Prijava je podnesena u smislu člana 16. stav (1) Zakona, te uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je, da je uplaćena administrativna taksa.

Podnosilac prijave je naveo, u skladu s članom 30. stav (2) Zakona, da će podnijeti Zahtjev za ocjenu koncentracije drugim nadležnim organima za zaštitu konkurencije izvan teritorije Bosne i Hercegovine i to Evropskoj komisiji, Srbiji, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji, Albaniji, Kosovu, Moldaviji i Ukrajini.

1. Učesnici koncentracije

Učesnici predmetne koncentracije su privredni subjekt Všeobecná úverová banka, a.s., sa sjedištem na adresi Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka (u daljem tekstu: VUB), Slovenská sporiteľňa, a.s., sa sjedištem na adresi Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka (u daljem tekstu: Slovenská sporiteľňa), Tatra banka, a.s., sa sjedištem na adresi Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, Slovačka (u daljem tekstu: Tatra banka), 365.bank, a. S., sa sjedištem na adresi Dvořákovo nábřeží 4, 811 02 Bratislava, Slovačka (u daljem tekstu: 365.bank) i Československá obchodná banka, a.s., sa sjedištem na adresi Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka (u daljem tekstu: ČSOB).

1.1. Privredni subjekt Všeobecná úverová banka, a.s., sa sjedištem na adresi Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka - VUB

Privredni subjekt VUB je registrovan kod Općinskog suda I u Bratislavi pod matičnim brojem 31 320 155 kao dioničko društvo sa upisanim osnovnim kapitalom 430.819.063,810000 EUR-a.

Privredni subjekt VUB je član međunarodne grupacije Intesa Sanpaolo Group i kao takvo se nalazi u indirektnom vlasništvu i pod indirektnom kontrolom društva Intesa Sanpaolo S.p.A., Piazza San Carlo 156, 10121 Torino, Italija, preko njegove holding kompanije Intesa Sanpaolo Holding International S.A., 28 Boulevard de Kockelscheier, L-1821 Luksemburg, Vojvodstvo Luksemburg, koja posjeduje 100% dionica u društvu VUB.

Društvo Intesa Sanpaolo S.p.A., kao matično društvo Grupe Intesa Sanpaolo, izlistano je na italijanskoj berzi u Milanu (Borsa Italiana) i u vlasništvu je velikog broja dioničara, pri čemu Compagnia di San Paolo posjeduje 6,119%, BlackRock Inc. 5,005% i Fondazione Cariplo 3,948% dionica, dok je preostalih 84,928% dionica u vlasništvu tržišta, pri čemu nijedan akcionar ne vrši ni pojedinačnu ni zajedničku kontrolu nad društvom na osnovu specijalnih prava ili dogovora.

Grupa Intesa Sanpaolo je jedna od najznačajnijih bankarskih grupacija u Evropi i jedan od vodećih pružalaca finansijskih proizvoda i usluga kako za domaćinstva tako i za preduzeća širom svijeta. Grupa ima strateško međunarodno prisustvo, sa oko 1.000 filijala i 7,1 milion klijenata.

Posluje preko šest odjeljenja odgovornih za industrijsko kreditiranje, lizing i faktoring, instant bankarstvo, korporativno i investiciono bankarstvo, komercijalno (maloprodajno) bankarstvo, privatno bankarstvo, upravljanje imovinom i osiguranje.

U BiH privredni subjekt VUB preko Grupe Intesa Sanpaolo prisutan je preko zavisnog društva Intesa Sanpaolo banka d.d., Obala Kulina bana 9a, 71000 Sarajevo. Banka svoje poslovanje u BiH obavlja preko 5 regionalnih centara i 47 operativnih jedinica,

odnosno ima razgranatu mrežu poslovnih jedinica te svojim klijentima nudi sve vrste bankarskih usluga u domaćim i stranim valutama sa širokom paletom usluga kako za korporativne klijente tako i za stanovništvo.

Privredni subjekt VUB, odnosno njeni članovi upravnih i nadzornih odbora nisu članovi upravnih i nadzornih odbora drugih privrednih subjekata.

Osnovne registrovane djelatnosti privrednog subjekta VUB su: primanje depozita, kreditiranje, upravljanje potraživanjima klijenata na njegov račun uključujući savjetodavne usluge, finansijski lizing, pružanje garancija, otvaranje i potvrda akreditiva, izdavanje hartija od vrijednosti i drugo.

1.2. Privredni subjekt Slovenská sporiteľňa, a.s., sa sjedištem na adresi Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka - Slovenská sporiteľňa

Privredni subjekt Slovenská sporiteľňa je registrovan kod Općinskog suda I u Bratislavi pod matičnim brojem 00 151 653 kao dioničko društvo sa upisanim osnovnim kapitalom 212.000.000,000000 EUR-a i u 100% vlasništvu je privrednog subjekta Erste Group Bank AG Belvedere 1, 1100 Beč, Austrija.

Privredni subjekt Slovenská sporiteľňa je član ERSTE grupe koja je vodeća regionalna bankarska grupacija sa snažnim fokusom na Centralnu i Istočnu Evropu i finansijske proizvode i usluge kako za domaćinstva tako i za preduzeća. Posjeduje više od 2.190 filijala i ima više od 45.000 zaposlenih. Aktivno je u oblasti maloprodajnog bankarstva, pružanju hipotekarnih i potrošačkih kredita, štednje, upravljanja imovinom i penzionim proizvodima, uslugama korporativnog bankarstva, uslugama u vezi sa tržištem kapitala, kao i u pružanju podrške i savjetovanju javnog sektora.

ERSTE Group AG, kao matično društvo Erste grupe, izlistano je na berzi u Beču, Austrija (Wiener Börse) i u vlasništvu je velikog broja dioničara, pri čemu su najveći dioničari društvo Sparkassenbeteiligungs GmbH & Co KG sa 10,60%, BlackRock sa 4,87% i Erste Foundation direct sa 5,90% dionica, dok je 77,75% dionica na slobodnom tržištu, pri čemu nijedan dioničar ne vrši pojedinačnu ni zajedničku kontrolu nad društvom preko posebnih prava.

U BiH Erste grupa je prisutna preko sljedećih zavisnih društava:

- Sparkasse Bank d.d. Bosna i Hercegovina, Zmaja od Bosne 7, 71000 Sarajevo (u vlasništvu akcionara po Rješenju Komisije za vrijednosne papire FBiH broj 03/1-49-1747/11 od 23.06.2011. godine – djelatnost ostalo novčarsko poslovanje, finansijski zakup, ostalo kreditno posredovanje i dr.;
- Diners Club BH d.o.o. Sarajevo, Fra Andela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo (u 100% vlasništvu ERSTE CARD CLUB) - djelatnost ostalo kreditno posredovanje, djelatnost finansijskih holding društava, ostale finansijske uslužne djelatnosti i dr.;
- Sparkasse Leasing d.o.o. Bosna i Hercegovina, Zmaja od Bosne 7, 71000 Sarajevo (u 49% vlasništvu Sparkasse Bank d.d. i 51% vlasništvu Steiermarkische Bank und Sparkasesen AG) – djelatnost finansijski zakup, iznajmljivanje i davanje u zakup automobila, kamiona, opreme za rekreaciju i sport i dr.;
- S-Premium d.o.o. Zmaja od Bosne 7, 71000 Sarajevo (u 100% vlasništvu Sparkasse Leasing d.o.o. Bosna i Hercegovina) – djelatnost agenata i posrednika osiguranja

Osnovne registrovane djelatnosti privrednog subjekta Slovenská sporiteľňa su: primanje depozita, kreditiranje, upravljanje potraživanjima klijenata na njegov račun uključujući savjetodavne usluge, finansijski lizing, pružanje garancija,

otvaranje i potvrda akreditiva, izdavanje hartija od vrijednosti i drugo.

Privredni subjekt Slovenská sporiteľňa odnosno njeni članovi upravnih i nadzornih odbora nisu članovi upravnih i nadzornih odbora drugih privrednih subjekata.

1.3. Privredni subjekt Tatra banka, a.s., sa sjedištem na adresi Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, Slovačka - Tatra banka

Privredni subjekt Tatra banka je registrovan kod Općinskog suda I u Bratislavi pod matičnim brojem 00 686 930 kao dioničko društvo sa upisanim osnovnim kapitalom 64.326.228,000000 EUR-a i kao takvo se nalazi u indirektnom vlasništvu i pod indirektnom kontrolom društva Raiffeisen Bank International AG, Am Stadtpark 9, 1030 Beč, Austrija, preko svog 100% zavisnog društva Raiffeisen RS Beteiligungs GmbH koje posjeduje 100% dionica u društvu Raiffeisen CEE Region Holding GmbH, a koje posjeduje 78,782% dionica u društvu Tatra banka sa pripadajućih 89,107% glasačkih prava.

Raiffeisen grupa je jedna od najvažnijih regionalnih bankarskih grupacija, sa snažnim fokusom na Centralnu i Istočnu Evropu i finansijske proizvode kako za domaćinstva tako i za preduzeća.

Ima preko 1.800 prodajnih mjesta i filijala i 45.000 zaposlenih. Aktivno je u oblasti maloprodajnog bankarstva, davanju hipotekarnih i potrošačkih kredita, štednim proizvodima, upravljanju imovinom i penzionim proizvodima, uslugama korporativnog bankarstva, uslugama u vezi sa tržištem kapitala, kao i u oblasti podrške i savjetovanju javnog sektora.

Raiffeisen Bank International AG, kao matično društvo Raiffeisen grupe, izlistano je u berzi u Beču, Austrija (Wiener Börse) i u vlasništvu je nekoliko regionalnih Raiffeisen banaka (58,8% dionica), dok je preostalih 41,2% dionica na slobodnom tržištu.

U BiH Raiffeisen grupa ima sljedeća zavisna društva:

1. *Raiffeisen Leasing* d.o.o. Zmaja od Bosne bb, 71000 Sarajevo (100% u vlasništvu *Raiffeisen Bank*) – djelatnost *leasinga* (finansijski i operativni),
2. *Raiffeisen Invest* d.d. Zmaja od Bosne bb, 71000 Sarajevo (dioničari prema listi vlasnika vrijednosnih papira u Federaciji Bosne i Hercegovine od dana 30.11.2018. godine) – djelatnost upravljanja investicijskim fondovima,
3. Raiffeisen Bank (u vlasništvu dioničara prema listi vlasnika vrijednosnih papira u Federaciji Bosne i Hercegovine od dana 30.09.2004. godine) – djelatnost ostalo novčarsko poslovanje, finansijski zakup, ostalo kreditno posredovanje, ostale finansijske uslužne djelatnosti
4. *Raiffeisen CAPITAL* a.d. Vase Pelagića 2, 78000 Banja Luka, (100% u vlasništvu *Raiffeisen Bank*) – djelatnost posredovanja u kupovini i prodaji hartija od vrijednosti (brokerski poslovi)
5. *Raiffeisen Assistance* d.o.o. Zmaja od Bosne bb, 71000 Sarajevo (50% u vlasništvu *Raiffeisen Bank* i 50% u vlasništvu *Raiffeisen Leasing*) – djelatnost agenata i posrednika u osiguranju,
6. A-SPV d.o.o. Sarajevo Zmaja od Bosne bb, 71000 Sarajevo (100% u vlasništvu *Raiffeisen Leasing*) – djelatnost iznajmljivanja i upravljanja vlastitim nekretninama uzetim u zakup (*leasing*).

Osnovne registrovane djelatnosti privrednog subjekta Tatra banke su: primanje depozita, kreditiranje, pružanje usluga plaćanja i obračun, pružanje investicionih usluga, upravljanje potraživanjima klijenata na njegov račun uključujući savjetodavne

usluge, finansijski lizing, pružanje garancija, otvaranje i potvrda akreditiva, izdavanje hartija od vrijednosti i drugo.

Privredni subjekt Tatra banka odnosno njeni članovi upravnih i nadzornih odbora nisu članovi upravnih i nadzornih odbora drugih privrednih subjekata.

1.4. Privredni subjekt 365.bank, a. S., sa sjedištem na adresi Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava, Slovačka - 365.bank

Privredni subjekt 365.bank je registrovan kod Općinskog suda I u Bratislavi pod matičnim brojem 31 340 890 kao akcionarsko društvo sa upisanim osnovnim kapitalom 366.305.193,000000 EUR-a i član je grupacije J&T Finance Group ("JTFG") i kao takvo je u direktnom vlasništvu i pod direktnom kontrolom društva J&T Finance Group SE, Sokolovská 700/113a, 186 00 Prag, Češka Republika, sa preko 98,45% dionica u društvu.

JTFG je češka i slovačka grupacija aktivna u oblasti bankarstva i finansija, i to privatnom i komercijalnom bankarstvu, investiranju privatnog kapitala, finansijskim tržištima i finansijama.

Ima snažan fokus na tržišta Istočne Evrope i Rusk Federaciju. U oblasti bankarstva, JTFG je prisutan preko svoje maloprodajne banke 365. bank, kao i pod brendom u oblasti privatnog bankarstva "J&T Bank".

Privredni subjekt J&T FINANCE GROUP SE, kao matično društvo JTFG, nalazi se pod zajedničkom kontrolom dva dioničara: (...)**¹ i (...)**², pri čemu (...)** dionica u društvu.

Grupacija kojoj pripada privredni subjekt 365.bank JTFG nema zavisno društvo u BiH i nije aktivna na tržištu BiH.

Osnovne registrovane djelatnosti privrednog subjekta 365.bank su: primanje depozita, kreditiranje, trgovanje za sopstveni račun, upravljanje potraživanjima klijenata na njegov račun uključujući savjetodavne usluge, finansijski lizing, pružanje garancija, otvaranje i potvrda akreditiva, izdavanje hartija od vrijednosti i drugo.

Privredni subjekt 365.bank odnosno njeni članovi upravnih i nadzornih odbora nisu članovi upravnih i nadzornih odbora drugih privrednih subjekata.

1.5. Privredni subjekt Československá obchodná banka, a.s., sa sjedištem na adresi Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka - ČSOB

Privredni subjekt ČSOB je registrovan kod Opštinskog suda I u Bratislavi pod matičnim brojem 36 854 140 kao akcionarsko društvo sa upisanim osnovnim kapitalom 295.015.200,000000 EUR-a i član je međunarodne KBC grupe i kao takvo se nalazi u indirektnom vlasništvu i pod indirektnom kontrolom društva KBC Group N. V., Avenue du Port 2, 1080 Molenbeek-Saint-Jean, Brisel, Belgija, preko društva KBC Bank N. V., Avenue du Port 2, 1080 Molenbeek-Saint-Jean, Brisel, Belgija, koje posjeduje 100% dionica u društvu ČSOB.

KBC grupa je jedna od vodećih finansijskih grupacija u Evropi, aktivna u oblasti bankarstva, upravljanja imovinom, osiguranju i drugim finansijskim proizvodima i uslugama za domaćinstva i preduzeća. KBC grupa posluje preko svoje ogromne mreže agenata i filijala. Ima više od 12 miliona klijenata, 1.300 filijala i više od 41000 zaposlenih.

Društvo KBC Group N.V., kao matično društvo KBC grupe, izlistano je na berzi Euronext i na berzi u Luksemburgu (Bourse de Luxembourg) i u vlasništvu je velikog broja dioničara, pri čemu su najveći dioničari KBC Ancora sa 19% dionica, MRBB sa 11% dionica, CERA sa 3% dionica, dok se oko 60% dionica nalazi na slobodnom tržištu, pri čemu nijedan akcionar ne vrši pojedinačnu ni zajedničku kontrolu nad društvom putem posebnih prava ili dogovora.

Grupacija kojoj pripada privredni subjekt ČSOB nema zavisno društvo u BiH i nije aktivna na tržištu BiH.

Osnovne registrovane djelatnosti privrednog subjekta ČSOB su: primanje depozita, kreditiranje, pružanje investicionih usluga, investicionih aktivnosti i pomoćnih usluga i investiranje u hartije od vrijednosti na sopstveni račun i dr.

Privredni subjekt ČSOB odnosno njeni članovi upravnih i nadzornih odbora nisu članovi upravnih i nadzornih odbora drugih privrednih subjekata.

1.6. Privredni subjekt Monilogi s.r.o., sa sjedištem na adresi Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka – Društvo zajedničkog ulaganja (Monilogi)

Podnosioci prijave su osnivači privrednog subjekta Monilogi na osnovu Ugovora o osnivanju društva zaključenog 13.01.2022. godine kao društva zajedničkog ulaganja, te isto još uvijek nije registrovano u slovačkom registru privrednih društava, te uslijed toga nema registarski broj.

Poslovne aktivnosti se prije svega odnose na činjenicu da će privredni subjekt Monilogi biti aktivno u oblasti rukovanja gotovim novcem, pružajući usluge poput sortiranja, brojanja, pakovanja i autentifikacije kovanog novca i novčanica (pretežno EUR-a ali i drugih valuta).

Također privredni subjekt Monilogi će pružati usluge tranzita novca kao i daljinske usluge vezano za bankomate, te će naročito obavljati usluge: prevoza novčanica i kovanog novca eura i stranih valuta i potencijalno takođe i drugih dragocjenosti kao i održavanje bankomata prvog i drugog reda, dopunjavanje kao i druge usluge servisiranja bankomata. Dodatno se očekuje da će pružati i druge dodatne usluge u vezi sa rukovanjem gotovinom, prije svega usluge predviđanja i planiranja u vezi sa bankomatima i bankarskim poslovnica.

Vlasnička struktura u navedenom privrednom subjektu će biti sljedeća: VUB sa (...)** udjela, Slovenská sporiteľňa sa (...)** udjela, Tatra banka sa (...)** udjela, ČSOB sa (...)** udjela i 365.bank sa (...)** udjela.

Dok će glasačka prava između članova biti raspodijeljena srazmjerno veličini udjela, kontrolu nad Društvom zajedničkog ulaganja vršiće svi članovi zajednički, preko prava veta na strateške odluke u Društvu zajedničkog ulaganja.

Navedeni subjekt biće aktivan u pružanju navedenih usluga isključivo u Slovačkoj i neće obavljati nikakvu djelatnost u BiH.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće u provođenju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije primijenio je odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", broj 18/06 i 34/10), Odluke o definisanju kategorija dominantnog položaja ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10) te Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijuma za ocjenu koncentracija privrednih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10).

3. Pravni osnov koncentracije

Uz Prijavu koncentracije je kao pravni osnov dostavljen Ugovor o osnivanju privrednog društva (Osnivački akt) Monilogi (d.o.o.) potpisan dana 13.01.2022. godine od strane privrednih subjekata Podnosioca prijave koji će nakon sprovedene transakcije imati sljedeće udjele u osnovnom kapitalu: VUB sa (...)** udjela, Slovenská sporiteľňa sa (...)** udjela, Tatra banka sa (...)** udjela, ČSOB sa (...)** udjela i 365.bank sa (...)** udjela.

Planirana Transakcija sastoji se u stvaranju Društva zajedničkog ulaganja od strane Podnosilaca prijave i njegovo aktiviranje na tržištu gotovinskih usluga u Slovačkoj. Nakon sprovedenja planirane Transakcije, Društvo zajedničkog ulaganja će biti pod zajedničkom kontrolom Podnosilaca, koji će svi biti članovi Društva zajedničkog ulaganja.

¹ Podaci predstavljaju poslovnu tajnu

Dok će glasačka prava između članova biti raspodijeljena srazmjerno veličini udjela, kontrolu nad Društvom zajedničkog ulaganja vršiće svi članovi zajednički, preko prava veta na strateške odluke u Društvu zajedničkog ulaganja.

Učesnici namjeravaju da Transakciju sprovedu čim se zadovolje svi prethodni uslovi, uključujući dobijanje odobrenja za sprovođenje Transakcije od nadležnih tijela za zaštitu konkurencije (između ostalog, Transakcija će biti predmet ocjene Evropske komisije).

Transakcija predstavlja zajedničko ulaganje na dugoročnoj osnovi, dva ili više nezavisnih privrednih subjekata, koji djeluje kao nezavisan privredni subjekt, u smislu člana 12. stav (1) tačka c) Zakona.

Slijedom navedenog, Konkurencijski savjet je utvrdio da pravni oblik koncentracije predstavlja zajedničko ulaganje na dugoročnoj osnovi, dva ili više nezavisnih privrednih subjekata,

koji djeluje kao nezavisan privredni subjekt, u smislu člana 12. stav (1) tačka c) Zakona.

4. Obaveza prijave koncentracije

Obaveza prijave koncentracije privrednih subjekata sa sjedištem u Bosni i Hercegovini, u smislu člana 14. stav (1) pod b) Zakona, u vezi sa članom 2. Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracije privrednih subjekata, postoji ako ukupni godišnji prihod svakog od najmanje dva privredna subjekta učesnika koncentracije ostvaren prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznosi najmanje 8.000.000,00 KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji, ili ako je njihov zajednički udio na relevantnom tržištu veći od 40,00%.

Prema podacima iz Prijave, ukupni godišnji prihodi privrednih subjekata učesnika koncentracije (i njihovih povezanih privrednih subjekata), na dan 31. decembar 2021. godine, kao godini koja prethodi koncentraciji, iznosi:

Tabela 1.

2021	Grupa Intesa Sanpaolo (VUB)	ERSTE grupa (Slovenská sporiteľňa)	Raiffeisen grupa (Tatra banka)	JTFG (365.bank)	KBC grupa (ČSOB)
KM					
Svijet	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**
BiH	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**	(...)**

Izvor: Podaci iz Prijave o namjeri koncentracije

Godišnji prihodi učesnika koncentracije (Tabela 1.) predstavljaju ukupne prihode (bez poreza na dodanu vrijednost i drugih poreza) koji se odnose na učesnike koncentracije na tržištu Bosne i Hercegovine), u smislu člana 9. tačka h) Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija privrednih subjekata.

Također, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da učesnici koncentracije su ispunili uslove ukupnog godišnjeg prihoda (Tabela 1.) u smislu člana 14. stav (1) tačke a) i b) Zakona (u 2021. godini, kao godini koja je prethodila koncentraciji), a nisu ispunili uslov zajedničkog udjela na tržištu jer nemaju preko 40,0% na relevantnom tržištu, u smislu člana 14. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji (Tabela 2 i 3), te slijedom toga su bili u obavezi prijaviti predmetnu koncentraciju, u skladu sa članom 16. stav (1) Zakona o konkurenciji.

5. Relevantno tržište

Relevantno tržište koncentracije, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebno njihove bitne osobine, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Nadalje prema članu 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvaća cjelokupnu ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojem privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Podnosilac prijave je naveo da će Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi biti pretežno aktivno u oblasti rukovanja gotovim novcem, transport gotovog novca i upravljanje gotovim novcem, te će svoje aktivnosti obavljati isključivo u Slovačkoj, te shodno tome su predložili da za svrhu ocjene predmetne koncentracije bude određeno na osnovu pretežene djelatnosti

Podnosilaca prijave u BiH tj. da to bude tržište pružanja bankarskih usluga.

Kao razlog navedenog je da će Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi aktivnosti koje će obavljati u Slovačkoj mogu smatrati pomoćnim u odnosu na pružanje bankarskih usluga.

Međutim polazeći od stvarne djelatnosti Društva zajedničkog ulaganja Monilogi (ciljno društvo) čija će stvarna djelatnost prema Podnosiocu prijave biti rukovanje gotovim novcem, transport gotovog novca i upravljanje gotovim novcem, isti je predložio da se za ocjenu predmetne koncentracije definiše relevantno tržište kao tržište usluga u vezi sa gotovim novcem, ukoliko se ne definiše kao tržište pružanja bankarskih usluga.

Podnosioci prijave kao relevantno geografsko tržište smatraju da se može odrediti na nacionalnom nivou odnosno kao cjelokupna teritorija Bosne i Hercegovine, imajući u vidu da oni Podnosioci prijave koji su aktivni u Bosni i Hercegovini svoju djelatnost obavljaju na teritoriji cijele zemlje.

Iako Društvo zajedničkog ulaganja ne učestvuje na tržištu Bosne i Hercegovine, uzevši u obzir opseg Zakona o konkurenciji kao relevantno tržište predmetne koncentracije Konkurencijsko vijeće je odredilo tržište Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navode Podnosioca Prijave u vezi djelatnosti Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi kao relevantno tržište predmetne koncentracije se određuje tržište usluga u vezi sa gotovim novcem na teritoriji Bosne i Hercegovine.

5.1. Analiza relevantnog tržišta koncentracije

Prema podacima iz Prijave učesnici koncentracije i tržišni konkurenti na relevantnom tržištu BiH, u 2021. godini imaju:

Tabela 2. Procjena tržišnih udjela učesnika koncentracije i njihovih povezanih društava na relevantnom tržištu usluga u vezi sa gotovim novcem

	Naziv privrednog subjekta	Tržišni udjel %
		2021 godina
1	VUB (Grupa Intesa Sanpaolo)	0,00
2	Slovenská sporiteľňa (Erste grupa)	0,00
3	Tatra banka (Raiffeisen grupa)	0,00
4	365. bank	0,00
5	ČSOB	0,00
6	Ostali*	0,00
7	Ukupno	0,00

Izvor: Podaci iz prijave

*prema najboljim saznanjima Podnosioca prijave u BiH trenutno nema nijedan privredni subjekt koji pruža kao objedinjenu uslugu vrstu usluga koje će Društvo zajedničkoj ulaganja pružati u Slovačkoj

U Prijavi je navedeno da kod procjene tržišnih udjela učesnika koncentracije i njihovih glavnih tržišnih konkurenata, Podnosioci nisu aktivni na tržištu u vezi sa gotovim novcem, te su njihovi tržišni udjeli na tom tržištu 0,00 %.

Prema najboljim saznanjima Podnosilaca prijave, u BiH nijedan privredni subjekt ne pruža kao objedinjenu uslugu vrstu usluga koje će Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi pružati u Slovačkoj (npr. usluge upravljanja gotovim novcem smatraju se pomoćnim uslugama u odnosu sa klijentima, pri čemu banke u BiH ne pružaju tu vrstu usluga kao zasebnu uslugu. Naime banke pojedine usluge iz te kategorije kao šta je transport novca do trezora banke, pružaju u sklopu opštih bankarskih usluga svojim klijentima.

Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi biće aktivno isključivo u Slovačkoj, te u pogledu dijela usluga u vezi sa gotovim novcem koje tri Podnosioca prijave koji su aktivni u BiH pružaju svojim klijentima kao dio opštih bankarskih usluga, oni će nastaviti da pružaju i dalje na isti način.

S druge strane, u pogledu usluga u vezi sa gotovim novcem koje Podnosioci ne pružaju u ovom trenutku, neće pružati ni kao rezultat stvaranja Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi, koje će biti aktivno isključivo u Slovačkoj.

Imajući u vidu da se aktivnosti Društva zajedničkog ulaganja Monilogi mogu smatrati pomoćnim u odnosu na pružanje bankarskih usluga, te da banke pojedine usluge u vezi sa gotovim novcem kao što je transport novca do trezora banke pružaju u sklopu opštih bankarskih usluga svojim klijentima, sagledani su i podaci koji se odnose na procjenu tržišnog udjela učesnika koncentracije na tržištu bankarskih usluga u BiH.

Tabela 3. Procjena tržišnih udjela učesnika koncentracije i njihovih povezanih društava na relevantnom tržištu bankarskih usluga

Redni broj	Banka	Tržišni udio (%)
1	Unicredit Group (Unicredit bank d.d. Mostar i Unicredit bank d.d. Banja Luka)	(...)**
2	Raiffeisen banka d.d. Sarajevo	(...)**
3	NLB Grupa (NLB Banja Luka i NLB Sarajevo)	(...)**
4	Sberbank Group (Sberbanka d.d. Banja Luka i Sberbank d.d. Sarajevo)	(...)**
5	Nova banka d.d. Banja Luka	(...)**
6	Intesa Sanpaolo d.d. Bosna i Hercegovina	(...)**
7	Addiko Group (Addiko banka d.d. Banja Luka i Addiko banka d.d. Sarajevo)	(...)**
8	Sparkasse bank d.d. Sarajevo	(...)**
9	Bosna Bank Internacional d.d. Sarajevo	(...)**
10	Ziraat Bank d.d. Sarajevo	(...)**
11	Ostali	(...)**
	Učesnici koncentracije (2+6+8)	(...)**
	Ukupno	100.00

*podaci iz Prijave – javno dostupni podaci o bankarskom tržištu

*za svrhu procjene tržišnog učešća na bankarskom tržištu BiH dostavljani su podaci o ukupnoj aktivni pojedinih banaka registrovanih u BiH (juni 2021 godina)

Također, ukoliko bismo posmatrali segment tržišta bankarskih usluga u BiH u okviru kojeg se pružaju i usluge u vezi sa gotovim novcem kao sastavni dio bankarskih usluga Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da učesnici koncentracije nisu ispunili uslov zajedničkog udjela na tržištu jer nemaju preko 40,0% na relevantnom tržištu (u 2021. godini, kao godini koja je

prethodila koncentraciji), u smislu člana 14. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji (Tabela 3).

6. Ocjena koncentracije

Konkurencijsko vijeće je analizom podataka utvrdilo da na relevantnom tržištu Bosne i Hercegovine prije provođenja ove koncentracije nije bilo privrednih subjekata koji su djelovali na tržištu usluga u vezi sa gotovim novcem, odnosno da se navedene usluge kao takve pružaju u sklopu opštih bankarskih usluga, te će navedena koncentracija imati pretežno efekte na teritoriji Slovačke.

Konkurencijsko vijeće analizom podataka (Tabele 2.-3.) je u smislu člana 17. Zakona ocijenilo da provođenjem predmetne koncentracije neće doći do povećanja tržišnog udjela učesnika predmetne koncentracije na relevantnom tržištu usluga u vezi sa gotovim novcem odnosno neće doći do stvaranja niti jačanja njihovog dominantnog položaja, pogotovo uzimajući u obzir da će Društvo zajedničkog ulaganja ubuduće da isključivo posluje na tržištu Slovačke.

Slijedom iznesenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da predmetna koncentracija ne sprječava, ograničava niti narušava tržišnu konkurenciju na relevantnom tržištu usluga u vezi sa gotovim novcem u Bosni i Hercegovini, te je donijelo odluku kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja, u smislu člana 18. stav (2) tačka a) Zakona.

7. Administrativna taksa

Podnosilac Prijave na ovo Rješenje, u skladu sa članom 2. Tarifni broj 107. tačka d) podtačka 1.

Odluke o visini administrativnih taksi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06,18/11 i 75/18) je dužan platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

U skladu sa odredbom člana 3. stav. tačka b) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnosioci Prijave nakon izvršene uplate su dužni uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne takse dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnosilac Prijave ne izvrši uplatu administrativne takse, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana članom 18. Zakona o administrativnim taksama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj: 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 2. dispozitiva ovog Rješenja.

8. Pouka o pravnom lijeku

Ovo Rješenje je konačno i protiv istoga nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objave ovog Rješenja.

Broj UP-03-26-1-008-13/22

19. maja 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. sc. **Amir Karalić**, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) tačka e), članka 42. stavak (1) tačka d), a u svezi sa čl. 12., 14., 16., 17. i 18. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), rješavajući po zajedničkoj Prijavi koncentracije gospodarskih subjekata Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie

3, 811 06 Bratislava, Slovačka, 365.bank, a. s., Dvořákov nábřeží 4, 811 02 Bratislava, Slovačka i Československá obchodná banka, a.s., Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka, zaprimljenoj dana 31.01.2022. godine pod brojem UP-03-26-1-008-1/2, na 105. (stotinupetoj) sjednici održanoj dana 19.05.2022. godine, je donijelo

RJEŠENJE

1. Ocjenjuje se dopuštenom koncentracijom na tržištu usluga u svezi sa gotovim novcem na teritoriju Bosne i Hercegovine koja će nastati osnivanjem gospodarskog subjekta Monilogi s.r.o., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka zajedničkim ulaganjem gospodarskog subjekta Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, Slovačka, 365.bank, a. s., Dvořákov nábřeží 4, 811 02 Bratislava, Slovačka i Československá obchodná banka, a.s., Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka u smislu članka 12. stavak (1) točka c) Zakona o konkurenciji.
2. Obvezuju se gospodarski subjekti Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, Slovačka, 365.bank, a. s., Dvořákov nábřeží 4, 811 02 Bratislava, Slovačka i Československá obchodná banka, a.s., Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka da plate administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.
3. Ovo Rješenje o koncentraciji upisuje se u Registar koncentracija.
4. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 31.01.2022. godine, zaprimilo pod brojem UP-03-26-1-008-1/2 podnesak koji se odnosi na Zajedničku Prijavu koncentracije gospodarskih subjekata Všeobecná úverová banka, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka, Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka, Tatra banka, a.s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, Slovačka, 365.bank, a. s., Dvořákov nábřeží 4, 811 02 Bratislava, Slovačka i Československá obchodná banka, a.s., Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka koja se odnosi na osnivanje novog gospodarskog subjekta Monilogi s.r.o., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka u obliku društva zajedničkog ulaganja ("Društvo zajedničkog ulaganja") u smislu članka 12. stavak (1) točka c) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljnjem tekstu: Zakon).

Navedena Prijava koncentracije je podnesena putem odvjetnika Bojana Peulića, Kralja Petra I Karađorđevića, 109/I, 78000 Banja Luka.

Dokaz o uplaćenju administrativnoj pristojbi za podnesenu Prijavu je dostavljen aktom zaprimljenim pod brojem UP-03-26-1-008-2/22 dana 31.01.2022. godine.

Analizom podnesene Prijave i priložene dokumentacije utvrđeno je da je ista nepotpuna, stoga je Konkurencijsko vijeće aktom broj UP-03-26-1-008-3/22 od dana 15.02.2022. godine zatražilo dopunu iste.

Podnositelj prijave je dana 25.02.2022. godine aktom broj: UP-03-26-1-008-4/22 dostavio traženu dopunu Prijave te ujedno zatražio i produženje roka za dopunu Prijave koncentracije, koji

mu je i odobren aktom broj UP-03-26-1-008-5/22 od dana 02.03.2022. godine.

Konkurencijsko vijeće je dana 10.03.2022. godine zaprimilo pod brojem UP-03-26-1-008-6/22 dopunu Prijave, te je Konkurencijsko vijeće aktom broj: UP-03-26-1-008-7/22 od 16.03.2022. godine zatražilo određena pojašnjenja i dopunu.

Predmetna Prijava je dopunjena podneskom zaprimljenim pod brojem UP-03-26-1-008-8/22 od 12.04.2022. godine.

Konkurencijsko vijeće je, sukladno sa člankom 16. stavak (4) Zakona, dana 26.04.2022. godine izdalo Obavijest o dostavljenoj Prijavi broj UP-03-26-1-008-9/22 u kojem su objavljeni podatci o namjeravanoj koncentraciji i to u dnevnim novinama "Nezavisne novine" i veb stranici Konkurencijskog vijeća, te tom prilikom pozvalo sve zainteresirane strane na dostavljanje pisanih komentara o provođenju iste.

Na izdanu Obavijest Konkurencijsko vijeće nije zaprimilo komentare.

Po prijemu dokumentacije Konkurencijsko vijeće je utvrdilo Prijavu kompletnom i izdao Potvrdu o prijemu kompletne i uredne Prijave, sukladno sa člankom 30. stavak (3) Zakona o konkurenciji (dalje u tekstu: Zakon), dana 17.05.2022. godine, pod brojem UP-03-26-1-008-11/22, te istu dostavili aktom pod brojem UP-03-26-1-008-12/22.

Konkurencijsko vijeće je u postupku ocjene koncentracije utvrdilo sljedeće činjenice:

Prijava je podnesena u smislu članka 16. stavak (1) Zakona, te uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je, da je uplaćena administrativna pristojba.

Podnositelj prijave je naveo, sukladno s člankom 30. stavak (2) Zakona, da će podnijeti Zahtjev za ocjenu koncentracije drugim nadležnim organima za zaštitu konkurencije izvan teritorija Bosne i Hercegovine i to Europskoj komisiji, Srbiji, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji, Albaniji, Kosovu, Moldaviji i Ukrajini.

1. Sudionici koncentracije

Sudionici predmetne koncentracije su gospodarski subjekt Všeobecná úverová banka, a.s., sa sjedištem na adresi Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka (u daljnjem tekstu: VUB), Slovenská sporiteľňa, a.s., sa sjedištem na adresi Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka (u daljnjem tekstu: Slovenská sporiteľňa), Tatra banka, a.s., sa sjedištem na adresi Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, Slovačka (u daljnjem tekstu: Tatra banka), 365.bank, a. S., sa sjedištem na adresi Dvořákov nábřeží 4, 811 02 Bratislava, Slovačka (u daljnjem tekstu: 365.bank) i Československá obchodná banka, a.s., sa sjedištem na adresi Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka (u daljnjem tekstu: ČSOB).

1.1. Gospodarski subjekt Všeobecná úverová banka, a.s., sa sjedištem na adresi Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka - VUB

Gospodarski subjekt VUB je registrovan kod Općinskog suda I u Bratislavi pod matičnim brojem 31 320 155 kao dioničko društvo sa upisanim temeljnim kapitalom 430.819.063,810000 EUR-a.

Gospodarski subjekt VUB je član međunarodne grupacije Intesa Sanpaolo Group i kao takvo se nalazi u neizravnom vlasništvu i pod neizravnom kontrolom društva Intesa Sanpaolo S.p.A., Piazza San Carlo 156, 10121 Torino, Italija, preko njegove holding kompanije Intesa Sanpaolo Holding International S.A., 28 Boulevard de Kockelscheier, L-1821 Luksemburg, Vojvodstvo Luksemburg, koja posjeduje 100% dionica u društvu VUB.

Društvo Intesa Sanpaolo S.p.A., kao matično društvo Grupe Intesa Sanpaolo, izlistano je na italijanskoj berzi u Milanu (Borsa Italiana) i u vlasništvu je velikog broja dioničara, pri čemu Compagnia di San Paolo posjeduje 6,119%, BlackRock Inc.

5,005% i Fondazione Cariplo 3,948% akcija, dok je preostalih 84,928% dionica u vlasništvu tržišta, pri čemu nijedan dioničar ne vrši ni pojedinačnu ni zajedničku kontrolu nad društvom na osnovu specijalnih prava ili dogovora.

Grupa Intesa Sanpaolo je jedna od najznačajnijih bankarskih grupacija u Europi i jedan od vodećih pružalaca finansijskih proizvoda i usluga kako za domaćinstva tako i za poduzeća širom svijeta. Grupa ima strateško međunarodno prisustvo, sa oko 1.000 filijala i 7,1 milijun klijenata.

Posluje preko šest odjeljenja odgovornih za industrijsko kreditiranje, lizing i faktoring, instant bankarstvo, korporativno i investiciono bankarstvo, komercijalno (maloprodajno) bankarstvo, privatno bankarstvo, upravljanje imovinom i osiguranje.

U BiH gospodarski subjekt VUB preko Grupe Intesa Sanpaolo prisutan je preko zavisnog društva Intesa Sanpaolo banka d.d., Obala Kulina bana 9a, 71000 Sarajevo. Banka svoje poslovanje u BiH obavlja preko 5 regionalnih centara i 47 operativnih jedinica, odnosno ima razgranatu mrežu poslovnih jedinica te svojim klijentima nudi sve vrste bankarskih usluga u domaćim i stranim valutama sa širokom paletom usluga kako za korporativne klijente tako i za stanovništvo.

Gospodarski subjekt VUB, odnosno njeni članovi upravnih i nadzornih odbora nisu članovi upravnih i nadzornih odbora drugih gospodarskih subjekata.

Temeljne registrirane djelatnosti gospodarskog subjekta VUB su: primanje depozita, kreditiranje, upravljanje potraživanjima klijenata na njegov račun uključujući savjetodavne usluge, finansijski lizing, pružanje garancija, otvaranje i potvrda akreditiva, izdavanje hartija od vrijednosti i drugo.

1.2. Gospodarski subjekt Slovenská sporiteľňa, a.s., sa sjedištem na adresi Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, Slovačka - Slovenská sporiteľňa

Gospodarski subjekt Slovenská sporiteľňa je registrovan kod Općinskog suda I u Bratislavi pod matičnim brojem 00 151 653 kao dioničko društvo sa upisanim osnovnim kapitalom 212.000.000,000000 EUR-a i u 100% vlasništvu je privrednog subjekta Erste Group Bank AG Belvedere 1, 1100 Beč, Austrija.

Gospodarski subjekt Slovenská sporiteľňa je član ERSTE grupe koja je vodeća regionalna bankarska grupacija sa snažnim fokusom na Centralnu i Istočnu Europu i finansijske proizvode i usluge kako za domaćinstva tako i za poduzeća. Posjeduje više od 2.190 filijala i ima više od 45.000 uposlenih. Aktivno je u oblasti maloprodajnog bankarstva, pružanju hipotekarnih i potrošačkih kredita, štednje, upravljanja imovinom i penzionim proizvodima, uslugama korporativnog bankarstva, uslugama u vezi sa tržištem kapitala, kao i u pružanju podrške i savjetovanju javnog sektora.

ERSTE Group AG, kao matično društvo Erste grupe, izlistano je na berzi u Beču, Austrija (Wiener Börse) i u vlasništvu je velikog broja dioničara, pri čemu su najveći dioničari društvo Sparkassenbeteiligungs GmbH & Co KG sa 10,60%, BlackRock sa 4,87% i Erste Foundation direct sa 5,90% dionica, dok je 77,75% dionica na slobodnom tržištu, pri čemu nijedan dioničar ne vrši pojedinačnu ni zajedničku kontrolu nad društvom preko posebnih prava.

U BiH Erste grupa je prisutna preko sljedećih zavisnih društava:

- Sparkasse Bank d.d. Bosna i Hercegovina, Zmaja od Bosne 7, 71000 Sarajevo (u vlasništvu akcionara po Rješenju Komisije za vrijednosne papire FBiH broj: 03/1-49-1747/11 od 23.06.2011. godine – djelatnost ostalo novčarsko poslovanje, finansijski zakup, ostalo kreditno posredovanje i dr.;
- Diners Club BH d.o.o. Sarajevo, Fra Andela Zvizdovića 1, 71000 Sarajevo (u 100% vlasništvu ERSTE CARD CLUB) - djelatnost ostalo kreditno

posredovanje, djelatnost finansijskih holding društava, ostale finansijske uslužne djelatnosti i dr.;

- Sparkasse Leasing d.o.o. Bosna i Hercegovina, Zmaja od Bosne 7, 71000 Sarajevo (u 49% vlasništvu Sparkasse Bank d.d. i 51% vlasništvu Steiermarkische Bank und Sparkassen AG) – djelatnost finansijski zakup, iznajmljivanje i davanje u zakup automobila, kamiona, opreme za rekreaciju i sport i dr.;
- S-Premium d.o.o. Zmaja od Bosne 7, 71000 Sarajevo (u 100% vlasništvu Sparkasse Leasing d.o.o. Bosna i Hercegovina) – djelatnost agenata i posrednika osiguranja

Temeljne registrirane djelatnosti gospodarskog subjekta Slovenská sporiteľňa su: primanje depozita, kreditiranje, upravljanje potraživanjima klijenata na njegov račun uključujući savjetodavne usluge, finansijski lizing, pružanje garancija, otvaranje i potvrda akreditiva, izdavanje hartija od vrijednosti i drugo.

Gospodarski subjekt Slovenská sporiteľňa odnosno njeni članovi upravnih i nadzornih odbora nisu članovi upravnih i nadzornih odbora drugih gospodarskih subjekata.

1.3. Gospodarski subjekt Tatra banka, a.s., sa sjedištem na adresi Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, Slovačka - Tatra banka

Gospodarski subjekt Tatra banka je registriran kod Općinskog suda I u Bratislavi pod matičnim brojem 00 686 930 kao dioničko društvo sa upisanim osnovnim kapitalom 64.326.228,000000 EUR-a i kao takvo se nalazi u neizravnom vlasništvu i pod neizravnom kontrolom društva Raiffeisen Bank International AG, Am Stadtpark 9, 1030 Beč, Austrija, preko svog 100% zavisnog društva Raiffeisen RS Beteiligungs GmbH koje posjeduje 100% dionica u društvu Raiffeisen CEE Region Holding GmbH, a koje posjeduje 78,782% dionica u društvu Tatra banka sa pripadajućih 89,107% glasačkih prava.

Raiffeisen grupa je jedna od najvažnijih regionalnih bankarskih grupacija, sa snažnim fokusom na Centralnu i Istočnu Europu i finansijske proizvode kako za domaćinstva tako i za poduzeća.

Ima preko 1.800 prodajnih mjesta i filijala i 45.000 zaposlenih. Aktivno je u oblasti maloprodajnog bankarstva, davanju hipotekarnih i potrošačkih kredita, štednim proizvodima, upravljanju imovinom i penzionim proizvodima, uslugama korporativnog bankarstva, uslugama u vezi sa tržištem kapitala, kao i u oblasti podrške i savjetovanju javnog sektora.

Raiffeisen Bank International AG, kao matično društvo Raiffeisen grupe, izlistano je u burzi u Beču, Austrija (Wiener Börse) i u vlasništvu je nekoliko regionalnih Raiffeisen banaka (58,8% dionica), dok je preostalih 41,2% dionica na slobodnom tržištu.

U BiH Raiffeisen grupa ima sljedeća zavisna društva:

1. *Raiffeisen Leasing* d.o.o. Zmaja od Bosne bb, 71000 Sarajevo (100% u vlasništvu *Raiffeisen Bank*) – djelatnost *leasinga* (finansijski i operativni),
2. *Raiffeisen Invest* d.d. Zmaja od Bosne bb, 71000 Sarajevo (dioničari prema listi vlasnika vrijednosnih papira u Federaciji Bosne i Hercegovine od dana 30.11.2018. godine) – djelatnost upravljanja investicijskim fondovima,
3. Raiffeisen Bank (u vlasništvu dioničara prema listi vlasnika vrijednosnih papira u Federaciji Bosne i Hercegovine od dana 30.09.2004. godine) – djelatnost ostalo novčarsko poslovanje, finansijski zakup, ostalo kreditno posredovanje, ostale finansijske uslužne djelatnosti

4. *Raiffeisen CAPITAL a.d.* Vase Pelagića 2, 78000 Banja Luka, (100% u vlasništvu *Raiffeisen Bank*) – djelatnost posredovanja u kupovini i prodaji hartija od vrijednosti (brokerski poslovi)
5. *Raiffeisen Assistance d.o.o.* Zmaja od Bosne bb, 71000 Sarajevo (50% u vlasništvu *Raiffeisen Bank* i 50% u vlasništvu *Raiffeisen Leasing*) – djelatnost agenata i posrednika u osiguranju,
6. *A-SPV d.o.o.* Sarajevo Zmaja od Bosne bb, 71000 Sarajevo (100% u vlasništvu *Raiffeisen Leasing*) – djelatnost iznajmljivanja i upravljanja vlastitim nekretninama uzetim u zakup (*leasing*).

Temeljne registrirane djelatnosti pgospodarskog subjekta Tatra banke su: primanje depozita, kreditiranje, pružanje usluga plaćanja i obračun, pružanje investicionih usluga, upravljanje potraživanjima klijenata na njegov račun uključujući savjetodavne usluge, finansijski lizing, pružanje garancija, otvaranje i potvrda akreditiva, izdavanje hartija od vrijednosti i drugo.

Gospodarski subjekt Tatra banka odnosno njeni članovi upravnih i nadzornih odbora nisu članovi upravnih i nadzornih odbora drugih gospodarskih subjekata.

1.4. Gospodarski subjekt 365.bank, a. S., sa sjedištem na adresi Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava, Slovačka - 365.bank

Gospodarski subjekt 365.bank je registriran kod Općinskog suda I u Bratislavi pod matičnim brojem 31 340 890 kao dioničko društvo sa upisanim osnovnim kapitalom 366.305.193.000000 EUR-a i član je grupacije J&T Finance Group ("JTFG") i kao takvo je u izravnom vlasništvu i pod izravnom kontrolom društva J&T Finance Group SE, Sokolovská 700/113a, 186 00 Prag, Češka Republika, sa preko 98,45% dionica u društvu.

JTFG je češka i slovačka grupacija aktivna u oblasti bankarstva i financija, i to privatnom i komercijalnom bankarstvu, investiranju privatnog kapitala, finansijskim tržištima i financijama.

Ima snažan fokus na tržišta Istočne Europe i Rusk Federaciju. U oblasti bankarstva, JTFG je prisutan preko svoje maloprodajne banke 365. bank, kao i pod brendom u oblasti privatnog bankarstva "J&T Bank".

Gospodarski subjekt J&T FINANCE GROUP SE, kao matično društvo JTFG, nalazi se pod zajedničkom kontrolom dva dioničara: (...)**¹ i (...)**², pri čemu (...)** dionica u društvu.

Grupacija kojoj pripada gospodarski subjekt 365.bank JTFG nema zavisno društvo u BiH i nije aktivna na tržištu BiH.

Temeljne registrirane djelatnosti gospodarskog subjekta 365.bank su: primanje depozita, kreditiranje, trgovanje za sopstveni račun, upravljanje potraživanjima klijenata na njegov račun uključujući savjetodavne usluge, finansijski lizing, pružanje garancija, otvaranje i potvrda akreditiva, izdavanje hartija od vrijednosti i drugo.

Gospodarski subjekt 365.bank odnosno njeni članovi upravnih i nadzornih odbora nisu članovi upravnih i nadzornih odbora drugih gospodarskih subjekata.

1.5. Gospodarski subjekt Československá obchodná banka, a.s., sa sjedištem na adresi Žitkova 11, 811 02 Bratislava, Slovačka - ČSOB

Gospodarski subjekt ČSOB je registriran kod Općinskog suda I u Bratislavi pod matičnim brojem 36 854 140 kao dioničko društvo sa upisanim temeljnim kapitalom 295.015.200.000000 EUR-a i član je međunarodne KBC grupe i kao takvo se nalazi u neizravnom vlasništvu i pod neizravnom kontrolom društva KBC Group N. V., Avenue du Port 2, 1080 Molenbeek-Saint-Jean, Brisel, Belgija, preko društva KBC Bank N. V., Avenue du Port 2,

1080 Molenbeek-Saint-Jean, Brisel, Belgija, koje posjeduje 100% dionica u društvu ČSOB.

KBC grupa je jedna od vodećih finansijskih grupacija u Europi, aktivna u oblasti bankarstva, upravljanja imovinom, osiguranju i drugim finansijskim proizvodima i uslugama za domaćinstva i poduzeća. KBC grupa posluje preko svoje ogromne mreže agenata i filijala. Ima više od 12 milijuna klijenata, 1.300 filijala i više od 41000 uposlenih.

Društvo KBC Group N.V., kao matično društvo KBC grupe, izlistano je na berzi Euronext i na burzi u Luksemburgu (Bourse de Luxembourg) i u vlasništvu je velikog broja dioničara, pri čemu su najveći dioničari KBC Ancora sa 19% dionica, MRBB sa 11% dionica, CERA sa 3% dionica, dok se oko 60% dionica nalazi na slobodnom tržištu, pri čemu nijedan dioničar ne vrši pojedinačnu ni zajedničku kontrolu nad društvom putem posebnih prava ili dogovora.

Grupacija kojoj pripada gospodarski subjekt ČSOB nema zavisno društvo u BiH i nije aktivna na tržištu BiH.

Temeljne registrirane djelatnosti gospodarskog subjekta ČSOB su: primanje depozita, kreditiranje, pružanje investicionih usluga, investicionih aktivnosti i pomoćnih usluga i investiranje u hartije od vrijednosti na sopstveni račun i dr.

Gospodarski subjekt ČSOB odnosno njeni članovi upravnih i nadzornih odbora nisu članovi upravnih i nadzornih odbora drugih gospodarskih subjekata.

1.6. Gospodarski subjekt Monilogi s.r.o., sa sjedištem na adresi Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovačka - Društvo zajedničkog ulaganja (Monilogi)

Podnositelji prijave su osnivači gospodarskog subjekta Monilogi na osnovu Ugovora o osnivanju društva zaključenog 13.01.2022. godine kao društva zajedničkog ulaganja, te isto još uvijek nije registrirano u slovačkom registru gospodarskih društava, te uslijed toga nema registarski broj.

Poslovne aktivnosti se prije svega odnose na činjenicu da će gospodarski subjekt Monilogi biti aktivno u oblasti rukovanja gotovim novcem, pružajući usluge poput sortiranja, brojanja, pakovanja i autentifikacije kovanog novca i novčanica (pretežito EUR-a ali i drugih valuta).

Također gospodarski subjekt Monilogi će pružati usluge tranzita novca kao i daljinske usluge vezano za bankomate, te će naročito obavljati usluge: prevoza novčanica i kovanog novca eura i stranih valuta i potencijalno takođe i drugih dragocjenosti kao i održavanje bankomata prvog i drugog reda, dopunjavanje kao i druge usluge servisiranja bankomata. Dodatno se očekuje da će pružati i druge dodatne usluge u svezi sa rukovanjem gotovinom, prije svega usluge predviđanja i planiranja u vezi sa bankomatima i bankarskim poslovnica.

Vlasnička struktura u navedenom gospodarskom subjektu će biti sljedeća: VUB sa (...)** udjela, Slovenská sporiteľňa sa (...)** udjela, Tatra banka sa (...)** udjela, ČSOB sa (...)** udjela i 365.bank sa (...)** udjela.

Dok će glasačka prava između članova biti raspodijeljena srazmjerno veličini udjela, kontrolu nad Društvom zajedničkog ulaganja vršiće svi članovi zajednički, preko prava veta na strateške odluke u Društvu zajedničkog ulaganja.

Navedeni subjekt biće aktivan u pružanju navedenih usluga isključivo u Slovačkoj i neće obavljati nikakvu djelatnost u BiH.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće u provođenju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije primijenio je odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", broj 18/06 i 34/10), Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10) te Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata ("Službeni glasnik BiH", broj 34/10).

¹ Podatci predstavljaju poslovnu tajnu

3. Pravni osnov koncentracije

Uz Prijavu koncentracije je kao pravni osnov dostavljen Ugovor o osnivanju gospodarskog društva (Osnivački akt) Monilogi (d.o.o.) potpisan dana 13.01.2022. godine od strane gospodarskih subjekata Podnositelja prijave koji će nakon sprovedene transakcije imati sljedeće udjele u temeljnom kapitalu: VUB sa (...) ** udjela, Slovenská sporiteľňa sa (...) ** udjela, Tatra banka sa (...) ** udjela, ČSOB sa (...) ** udjela i 365.bank sa (...) ** udjela.

Planirana Transakcija sastoji se u stvaranju Društva zajedničkog ulaganja od strane Podnositelja prijave i njegovo aktiviranje na tržištu gotovinskih usluga u Slovačkoj. Nakon sprovedenja planirane Transakcije, Društvo zajedničkog ulaganja će biti pod zajedničkom kontrolom Podnositelja, koji će svi biti članovi Društva zajedničkog ulaganja.

Dok će glasačka prava između članova biti raspodijeljena srazmjerno veličini udjela, kontrolu nad Društvom zajedničkog ulaganja vršiće svi članovi zajednički, preko prava veta na strateške odluke u Društvu zajedničkog ulaganja.

Sudionici namjeravaju da Transakciju sprovedu čim se zadovolje svi prethodni uslovi, uključujući dobijanje odobrenja za sprovedenje Transakcije od nadležnih tijela za zaštitu konkurencije (između ostalog, Transakcija će biti predmet ocjene Europske komisije).

Transakcija predstavlja zajedničko ulaganje na dugoročnoj osnovi, dva ili više nezavisnih gospodarskih subjekata, koji djeluje kao nezavisan gospodarski subjekt, u smislu članka 12. stavak (1) točka c) Zakona.

Sljedom navedenog, Konkurencijski savjet je utvrdio da pravni oblik koncentracije predstavlja zajedničko ulaganje na dugoročnoj osnovi, dva ili više nezavisnih gospodarskih subjekata, koji djeluje kao nezavisan gospodarski subjekt, u smislu članka 12. stavak (1) točka c) Zakona.

4. Obveza prijave koncentracije

Obveza prijave koncentracije gospodarskih subjekata sa sjedištem u Bosni i Hercegovini, u smislu članka 14. stavak (1) pod b) Zakona, u svezi sa člankom 2. Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracije gospodarskih subjekata, postoji ako ukupni godišnji prihod svakog od najmanje dva gospodarska subjekta sudionika koncentracije ostvaren prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznosi najmanje 8.000.000,00 KM po završnom računu u godini koja je prethodila koncentraciji, ili ako je njihov zajednički udjel na mjerodavnom tržištu veći od 40,00%.

Prema podacima iz Prijave, ukupni godišnji prihodi gospodarskih subjekata sudionika koncentracije (i njihovih povezanih gospodarskih subjekata), na dan 31. prosinac 2021. godine, kao godini koja prethodi koncentraciji, iznosi:

Tablica 1.

2021	Grupa Intesa Sanpaolo (VUB)	ERSTE grupa (Slovenská sporiteľňa)	Raiffeisen grupa (Tatra banka)	JTFG (365.bank)	KBC grupa (ČSOB)
KM					
Svijet	(...) **	(...) **	(...) **	(...) **	(...) **
BiH	(...) **	(...) **	(...) **	(...) **	(...) **

Izvor: Podatci iz Prijave o namjeri koncentracije

Godišnji prihodi sudionika koncentracije (Tablica 1.) predstavljaju ukupne prihode (bez poreza na dodanu vrijednost i drugih poreza) koji se odnose na sudionike koncentracije na tržištu Bosne i Hercegovine, u smislu članka 9. točka h) Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata.

Također, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da sudionici koncentracije su ispunili uvjete ukupnog godišnjeg prihoda (Tablica 1.) u smislu članka 14. staak (1) točke a) i b) Zakona (u 2021. godini, kao godini koja je prethodila koncentraciji), a nisu ispunili uvjet zajedničkog udjela na tržištu jer nemaju preko 40,0% na mjerodavnom tržištu, u smislu članka 14. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji (Tablica 2 i 3), te sljedom toga su bili u obvezi prijaviti predmetnu koncentraciju, sukladno sa člankom 16. stavak (1) Zakona o konkurenciji.

5. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište koncentracije, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu posebno njihove bitne značajke, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Nadalje prema članku 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća cjelokupan ili dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Podnositelj prijave je naveo da će Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi biti pretežno aktivno u oblasti rukovanja gotovim novcem, transport gotovog novca i upravljanje gotovim novcem, te svoje aktivnosti obavljati isključivo u Slovačkoj, te shodno tome su predložili da za svrhu ocjene predmetne koncentracije bude određeno na osnovu pretežite djelatnosti Podnositelja prijave u BiH tj. da to bude tržište pružanja bankarskih usluga.

Kao razlog navedenog je da će Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi aktivnosti koje će obavljati u Slovačkoj mogu smatrati pomoćnim u odnosu na pružanje bankarskih usluga.

Međutim polazeći od stvarne djelatnosti Društva zajedničkog ulaganja Monilogi (ciljno društvo) čija će stvarna djelatnost prema Podnositelju prijave biti rukovanje gotovim novcem, transport gotovog novca i upravljanje gotovim novcem, isti je predložio da se za ocjenu predmetne koncentracije definira mjerodavno tržište kao tržište usluga u vezi sa gotovim novcem, ukoliko se ne definira kao tržište pružanja bankarskih usluga.

Podnositelji prijave kao mjerodavno zemljopisno tržište smatraju da se može odrediti na nacionalnom nivou odnosno kao cjelokupan teritorij Bosne i Hercegovine, imajući u vidu da oni Podnositelji prijave koji su aktivni u Bosni i Hercegovini svoju djelatnost obavljaju na teritoriju cijele zemlje.

Iako Društvo zajedničkog ulaganja ne učestvuje na tržištu Bosne i Hercegovine, uzevši u obzir opseg Zakona o konkurenciji kao mjerodavno tržište predmetne koncentracije Konkurencijsko vijeće je odredilo tržište Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navode Podnositelja Prijave u vezi djelatnosti Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi kao mjerodavno tržište predmetne koncentracije se određuje tržište usluga u vezi sa gotovim novcem na teritoriju Bosne i Hercegovine.

5.1. Analiza mjerodavnog tržišta koncentracije

Prema podacima iz Prijave sudionici koncentracije i tržišni konkurenti na mjerodavnom tržištu BiH, u 2021. godini imaju:

Tablica 2. Procjena tržišnih udjela sudionika koncentracije i njihovih povezanih društava na mjerodavnom tržištu usluga u svezi sa gotovim novcem

	Naziv gospodarskog subjekta	Tržišni udjel % 2021 godina
1	VUB (Grupa Intesa Sanpaolo)	0,00
2	Slovenská sporiteľňa (Erste grupa)	0,00
3	Tatra banka (Raiffeisen grupa)	0,00
4	365. bank	0,00
5	ČSOB	0,00
6	Ostali*	0,00
7	Ukupno	0,00

Izvor: Podatci iz prijave

*prema najboljim saznanjima Podnositelja prijave u BiH trenutno nema nijedan gospodarski subjekt koji pruža kao objedinjenu uslugu vrstu usluga koje će Društvo zajedničkog ulaganja pružati u Slovačkoj

U Prijavi je navedeno da kod procjene tržišnih udjela učesnika koncentracije i njihovih glavnih tržišnih konkurenata, Podnositelji nisu aktivni na tržištu u svezi sa gotovim novcem, te su njihovi tržišni udjeli na tom tržištu 0,00 %.

Prema najboljim saznanjima Podnositelja prijave, u BiH nijedan gospodarski subjekt ne pruža kao objedinjenu uslugu vrstu usluga koje će Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi pružati u Slovačkoj (npr. usluge upravljanja gotovim novcem smatraju se pomoćnim uslugama u odnosu sa klijentima, pri čemu banke u BiH ne pružaju tu vrstu usluga kao zasebnu uslugu. Naime banke pojedine usluge iz te kategorije kao što je transport novca do trezora banke, pružaju u sklopu općih bankarskih usluga svojim klijentima.

Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi biće aktivno isključivo u Slovačkoj, te u pogledu dijela usluga u vezi sa gotovim novcem koje tri Podnositelja prijave koji su aktivni u BiH pružaju svojim klijentima kao dio općih bankarskih usluga, oni će nastaviti da pružaju i dalje na isti način.

S druge strane, u pogledu usluga u svezi sa gotovim novcem koje Podnositelji ne pružaju u ovom trenutku, neće pružati ni kao rezultat stvaranja Društvo zajedničkog ulaganja Monilogi, koje će biti aktivno isključivo u Slovačkoj.

Imajući u vidu da se aktivnosti Društva zajedničkog ulaganja Monilogi mogu smatrati pomoćnim u odnosu na pružanje bankarskih usluga, te da banke pojedine usluge u vezi sa gotovim novcem kao što je transport novca do trezora banke pružaju u sklopu općih bankarskih usluga svojim klijentima, sagledani su i podatci koji se odnose na procjenu tržišnog udjela sudionika koncentracije na tržištu bankarskih usluga u BiH.

Tablica 3. Procjena tržišnih udjela sudionika koncentracije i njihovih povezanih društava na mjerodavnom tržištu bankarskih usluga

Redni broj	Banka	Tržišni udjel (%)
1	Unicredit Group (Unicredit bank d.d. Mostar i Unicredit bank d.d. Banja Luka)	(...)**
2	Raiffeisen banka d.d. Sarajevo	(...)**
3	NLB Grupa (NLB Banja Luka i NLB Sarajevo)	(...)**
4	Sberbank Group (Sberbanka d.d. Banja Luka i Sberbank d.d. Sarajevo)	(...)**
5	Nova banka d.d. Banja Luka	(...)**
6	Intesa Sanpaolo d.d. Bosna i Hercegovina	(...)**
7	Addiko Group (Addiko banka d.d. Banja Luka i Addiko banka d.d. Sarajevo)	(...)**
8	Sparkasse bank d.d. Sarajevo	(...)**
9	Bosna Bank Internacional d.d. Sarajevo	(...)**

10	Ziraat Bank d.d. Sarajevo	(...)**
11	Ostali	(...)**
	Sudionici koncentracije (2+6+8)	(...)**
	Ukupno	100,00

*podatci iz Prijave – javno dostupni podatci o bankarskom tržištu

*za svrhu procjene tržišnog udjela na bankarskom tržištu BiH dostavljani su podatci o ukupnoj aktivni pojedinih banaka registriranih u BiH (lipanj 2021 godina)

Također, ukoliko bismo posmatrali segment tržišta bankarskih usluga u BiH u okviru kojeg se pružaju i usluge u svezi sa gotovim novcem kao sastavni dio bankarskih usluga Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da sudionici koncentracije nisu ispunili uvjet zajedničkog udjela na tržištu jer nemaju preko 40,0% na mjerodavnom tržištu (u 2021. godini, kao godini koja je prethodila koncentraciji), u smislu članka 14. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji (Tabelica 3).

6. Ocjena koncentracije

Konkurencijsko vijeće je analizom podataka utvrdilo da na mjerodavnom tržištu Bosne i Hercegovine prije provođenja ove koncentracije nije bilo gospodarskih subjekata koji su djelovali na tržištu usluga u vezi sa gotovim novcem, odnosno da se navedene usluge kao takve pružaju u sklopu općih bankarskih usluga, te će navedena koncentracija imati pretežito učinke na teritoriju Slovačke.

Konkurencijsko vijeće analizom podataka (Tablice 2.-3.) je u smislu članka 17. Zakona ocijenilo da provođenjem predmetne koncentracije neće doći do povećanja tržišnog udjela sudionika predmetne koncentracije na mjerodavnom tržištu usluga u svezi sa gotovim novcem odnosno neće doći do stvaranja niti jačanja njihovog vladajućeg položaja, pogotovo uzimajući u obzir da će Društvo zajedničkog ulaganja ubuduće da isključivo posluje na tržištu Slovačke.

Slijedom iznesenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da predmetna koncentracija ne sprječava, ograničava niti narušava tržišnu konkurenciju na mjerodavnom tržištu usluga u svezi sa gotovim novcem u Bosni i Hercegovini, te je donijelo odluku kao u točki 1. izreke ovog Rješenja, u smislu članka 18. stavak (2) točka a) Zakona.

7. Administrativna pristojba

Podnositelj Prijave na ovo Rješenje, sukladno sa člankom 2. Tarifni broj 107. točka d) podtočka 1. Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06, 18/11 i 75/18) je dužan platiti administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Sukladno sa odredbom članka 3. stavak. točka b) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnositelj Prijave nakon izvršene uplate su dužni uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne pristojbe dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnositelj Prijave ne izvrši uplatu administrativne pristojbe, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana člankom 18. Zakona o administrativnim pristojbama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj: 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Slijedom navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 2. izreke ovog Rješenja.

8. Pouka o pravnom lijeku

Ovo Rješenje je konačno i protiv istoga nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objave ovog Rješenja.

Broj UP-03-26-1-008-13/22

19. svibnja 2022. godine

Sarajevo

Predsjednik

Dr. sc. **Amir Karalić**, v. r.

537

Конкурencijsки савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (2), а у вези са чланом 14. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", број 48/05, 76/07 и 80/09), рјешавајући по Пријави концентрације привредног субјекта Босналијек, фармацијска и хемијска индустрија, дионичко друштво, Јукићева 53, 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина запримљеној 16.11.2021. године, под бројем: УП-02-26-1-49-1/21, на 98. (деведесетосмој) сједници одржаној дана 05.01.2022. године, донио је

ЗАКЉУЧАК

1. Одбацује се Пријава концентрације привредног субјекта Босналијек, фармацеутска и хемијска индустрија, дионичко друштво, Јукићева 53, 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина ради непостојања обавезе пријаве концентрације у смислу члана 14. став (1) Закона о конкуренцији.
2. Обавезује се привредни субјекат Босналијек, фармацеутска и хемијска индустрија, дионичко друштво, Јукићева 53, 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина да уплати административну таксу у укупном износу од 1.000,00 КМ (хиљаду конвертибилних марака) у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
3. Овај Закључак биће објављен у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкурencijsки савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкурencijsки савјет) је дана 16.11.2021. године, под бројем: УП-02-26-1-49-1/21 запримио Пријаву концентрације (у даљем тексту: Пријава) привредног субјекта Босналијек, фармацеутска и хемијска индустрија, дионичко друштво, Јукићева 53, 71 000 Сарајево (у даљем тексту: Босналијек или Подносилац Пријаве) која се тиче стицања контроле над привредним субјектом "PHARMACY 4" д.о.о., Ивана Фране Јукића 6, 71 380 Илијаш (у даљем тексту: Pharmacy или Циљно друштво).

Увидом у поднесене Пријаву, Конкурenciјски савјет је утврдио да иста није комплетна у складу са чланом 30. став (1) Закона о конкуренцији ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон) и чл. 9 и 11. Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјеката ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 34/10) (у даљем тексту: Одлука о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјеката), те је од Подносиоца Пријаве затражена допуна исте (акт број: УП-02-26-1-49-2/21 од дана 29.11.2021. године).

Подносилац Пријаве је допунио Пријаву поднеском
број: УП-02-26-1-49-3/21 дана 08.12.2021. године.

Након анализе поднесене Пријаве и допуна Пријаве, Конкурентцијски савет је дана 04.01.2022. године (акт број: УП-02-26-1-49/4/21). Подносиоцу пријаве издао Потврду о

пријему комплетne и уредне пријаве, у складу са чланом 30. став (3) Закона.

Привредни субјекат Босналијек подноси Пријаву на основу члана 16. став (2) Закона о конкуренцији (Меморандум о разумијевању склопљеног дана 11.11.2021. године).

Подносилац Пријаве је навео да ће Пријаву за оцјену концентрације поднијети искључиво у Босни и Херцеговини.

1. Учесници концентрације

Учесници концентрације су привредни субјекти Босналијек, фармацеутска и хемијска индустрија, дионичко друштво, Лукићева 53, 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина и "PHARMACY 4" д.о.о., Ивана Фране Лукића 6, 71 380 Илијаш, Босна и Херцеговина.

1.1. Привредni subjekat Bosnaliјek, farmaceutска i хемијска индустрија, дионичко друштво

Привредни субјекат Босналијек са сједиштем на адреси
Јукићева 53 у Сарајеву је дионичко друштво регистровано при
Општинском суду у Сарајеву под МБС: 65-02-0050-11 (стари
број 1-1727).

Привредни субјекат Босналијек је највећи индустријски произвођач лијекова у Босни и Херцеговини, основан 1951. године. Структура производног програма фокусирана је на лијекове масовне терапијске примјене. Производни програм обухвата лијекове за пероралну, парентералну и топикалну примјену, с ефектом на пробавни систем и метаболизам, кардиоваскуларни систем, суставне инфекције, кожу, коштаномишићни, нервни и респираторни систем, те системске хормонске лијекове, осим сполних хормона.

Производni програм Bosnaliјека поред лијекова садржи додатке исхрани и дезинфицијенсе за медицинску употребу. Сједиште и сви производни капацитети, као и складиште се налазе у Сарајеву.

Основне registrovane djelatnosti privrednog subjekta Bosnalijek su djelatnosti proizvodnje lijekova i dodataka ishrani.

Привредни субјекат Босналијек на релевантном тржишту Босне и Херцеговине има једно повезано друштво и то привредни субјекат (..)**¹.

1.1.1. Привредни субјекат "PHARMACY 4" д.о.о.

Привредни субјекат Pharmasu је друштво ограничене одговорности регистровано под МБС: 65-01-0088-18 при Опћинском суду у Сарајеву, са основним капиталом од 1.000,00 КМ. Pharmasu се налази у (...) власништву привредног субјекта PHARMACY 4 GmbH, Tolzer Strasse 32 82031 Grunwald, Савезна Република Њемачка (у даљем тексту: Pharmacy 4 GmbH).

Циљно друштво управља Приватном здравственом установом "Apoteka Pharmacy4You" као (..)».**

Привредни субјекат Pharmsu нема регистрована повезана друштва у Босни и Херцеговини.

2. Правни оквир оцјене концентрације

Конкурenciјски савјет је у провођењу поступка ојене допуштености концентрације примјенио одредбе Закона и Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за ојену концентрација привредних субјеката.

3. Правни основ и облик концентрације

Правни основ концентрације је Меморандум о разумијевању (у даљем тексту: Меморандум) који су привредни субјекти Босналијек и Pharmacy 4 GmbH

¹ (..)** - Подаци представљају пословну тајну, у смислу члана 38. Закона о конкуренцији.

потписали дана 11.11.2021. године. Потписивањем Меморандума изражена је наміјера привредног субјекта Босналијека да стекне контролу или превладавајући утицај над привредним субјектом Pharmacy куповином (..)**% учешћа у истом од тренутног власника привредног субјекта Pharmacy 4 GmbH, а након добивања неопходних регулаторних одобрења.

Након прибављања рјешења Конкурентног савјета којим се концентрација оцјењује допуштеном, привредни субјекти Босналијек и Pharmacy 4 GmbH ће закључити уговор о приносу учешћа и извршити упис промјене власништва у Регистру привредних субјеката, у складу са позитивним прописима. Након провођења описане процедуре привредни субјекат Pharmacy 4 GmbH ће пренијети целокупан удио на привредни субјекат Босналијек и иступити из Циљног друштва чиме ће привредни субјекат Босналијек стећи потпуну контролу над Циљним друштвом и самостално доносити све кључне одлуке које се тичу Циљног друштва.

У складу са напријед наведеним, на основу члана 12. став (1) тачка б) под 1. Закона, правни облик концентрације је стицање контроле привредног субјекта Босналијек над привредним субјектом Pharmacy, куповином (..)**% учешћа у основном капиталу.

4. Релевантно тржиште предметне концентрације

Релевантно тржиште концентрације, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, чини тржиште одређених производа/услуга које су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у производном смислу обухваћа све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјенивим, под прихватљивим условима, имајући у виду посебно њихове битне особине, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Надаље према члану 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухваћа целокупан или дио територије Босне и Херцеговине на којем привредни субјект дјелује у продаји и/или куповини релевантног производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Подносилац Пријаве дјелује на релевантном тржишту производње и продаје лијекова и додатака прехране у Босни и Херцеговини, док се Циљно друштво искључиво бави малопродом лијекова, додатака прехране и медицинских средстава на подручју Кантона Сарајево.

Подносилац Пријаве 99% асортимана (лијекови и додаци прехране) који производи продаје веледрогеријама.

Узимајући у обзир претежну дјелатност Циљног друштва и тржиште на којим ће концентрација имати ефекте, те чињеницу да на хоризонталном нивоу не постоји преклапање у дјелатностима учесника концентрације, релевантно тржиште предметне концентрације је тржиште малопродом лијекова, додатака прехране и медицинских средстава.

На основу дјеловања учесника концентрације, релевантним тржиштем предметне концентрације у географском смислу је утврђено подручје Кантона Сарајево.

Слиједом изнесеног релевантно тржиште предметне концентрације је тржиште малопродом лијекова, додатака прехране и медицинских средстава на подручју Кантона Сарајево.

4.1. Анализа релевантног тржишта предметне концентрације

Учесници концентрације и главни конкуренти на тржишту малопродом лијекова, додатака прехране и медицинских средстава на подручју Кантона Сарајево у 2020. години су имали следећа тржишна учешћа:

Табела 1.

Р.б.	Привредни субјект	Укупан приход у КМ	Тржишно учешће
1.	ЈУ Апотеке Сарајево	(..)**	(..)**
2.	ПЗУ АЛ ХАНА Илиџа д.о.о.	(..)**	(..)**
3.	ПЗУ АПОТЕКА ОАЗА ЗДРАВЉА Илиџа д.о.о.	(..)**	(..)**
4.	ПЗУ АПОТЕКА ДИНА Сарајево д.о.о.	(..)**	(..)**
5.	ПЗУ-АПОТЕКА ГРАЛ Сарајево	(..)**	(..)**
6.	ПЗУ АРОТЕКА ВЕРДАНТ ллица	(..)**	(..)**
7.	ПЗУ АПОТЕКА ВИТАПХАРМ Илиџа	(..)**	(..)**
8.	ПЗУ АПОТЕКА ДЕЛФИН Сарајево д.о.о.	(..)**	(..)**
9.	ПЗУ АПОТЕКА МАГИСТРАТ ллица	(..)**	(..)**
10.	ПЗУ Апотека Пхармац4You*	(..)**	(..)**
11.	ПЗУ АПОТЕКА IVO&CO Сарајево д.о.о.	(..)**	(..)**
12.	ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА АПОТЕКА ЕМИДИЈА САРАЈЕВО	(..)**	(..)**
13.	ПЗУ АПОТЕКА FAMILY Сарајево д.о.о.	(..)**	(..)**
14.	ПЗУ АПОТЕКА БАРАДАКЧИЈЕ Сарајево д.о.о.	(..)**	(..)**
15.	ПЗУ АПОТЕКА DUOPHARM Сарајево Илиџа д.о.о.	(..)**	(..)**
16.	ПЗУ ЛУЖАНИ А Сарајево	(..)**	(..)**
17.	ПЗУ АПОТЕКА ЛА ВИТА д.о.о. Сарајево	(..)**	(..)**
18.	ПЗУ АПОТЕКА G-PHARM Сарајево д.о.о.	(..)**	(..)**
19.	ПЗУ VEDYPHARM Сарајево д.о.о.	(..)**	(..)**
20.	ПЗУ АПОТЕКА МИМА ХАЦИЋИ д.о.о.	(..)**	(..)**
21.	ПЗУ ESTNEPHARM Сарајево д.о.о.	(..)**	(..)**
22.	Босналијек	(..)**	(..)**
	УКУПНО	(..)**	(..)**
	Укупно (10+22)	(..)**	(..)**

Извор: подаци из Пријаве (подаци од "ЈРПЦ" инжињеринг д.о.о. Сарајево)*приказан приход апотека Циљног друштва

На основу података (Табела 1.) Подносилац Пријаве је у 2020. години, на релевантном тржишту малопродом лијекова, додатака прехране и медицинских средстава на подручју Кантона Сарајево за 2020. годину имао учешће од 0%, док је Циљно друштво на мјеродавном тржишту малопродом лијекова, додатака прехране и медицинских средстава на подручју Кантона Сарајево за 2020. годину имало учешће од 1,57%.

5. Оцјена предметне концентрације

Обавеза пријаве концентрације привредних субјеката, у смислу члана 14. став (1) тачке а) и б) Закона, постоји ако укупни годишњи приходи учесника концентрације остварени продајом роба и/или услуга на свјетском тржишту износе 100.000.000,00 КМ, по завршном рачуну у години која је претходила предметној концентрацији, и да укупан приход сваког од најмање два привредна субјекта учесника концентрације остварен продајом роба и/или услуга на тржишту Босне и Херцеговине износи најмање 8.000.000,00 КМ, или ако је заједничко тржишно учешће учесника концентрације на релевантном тржишту већи од 40,0%.

Укупни годишњи приходи привредних субјеката учесника концентрације на дан 31.12.2020. године:

Табела 2.

КМ	Босналијек	Pharmacy
Свијет	(..)**	(..)**
Босна и Херцеговина	(..)**	(..)*

Извор: подаци из Пријаве, ***обухвата приходе Циљног друштва и апотека у његовом саставу.**

Годишњи приходи учесника концентрације представљају укупне приходе (без пореза на додану вриједност и других пореза који се директно односе на учеснике концентрације на тржишту Босне и Херцеговине), у смислу члана 9. тачка х) Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјеката.

Чланом 14. став (3) Закона је утврђено да у случају да се концентрација односи на спајање или припајање дијела или дијелова једног или више привредних субјеката, без обзира да ли ти дијелови имају статус правног лица, при израчунавању прихода, обрачунаваће се само приход оних дијелова привредног субјекта који су предмет контроле концентрације.

Према подацима из Пријаве (Табела 2.), оба учесника концентрације немају остварен укупни годишњи приход преко 8.000.000,00 КМ, што значи да није испуњен услов из члана 14. став (1) тачка б) Закона и члана 2. став (1) тачка б) Одлуке о начину подношења пријаве и критеријумима за оцјену концентрација привредних субјеката.

Такође, учесници концентрације нису испунили услов из члана 14. став (1) тачка б) у погледу тржишног учешћа (Табела 1.), с обзиром да Подносилац Пријаве има тржишно учешће од (...)***% и Циљно друштво од (...)***% на тржишту малопродаје лијекова, додатака прехране и медицинских средстава на подручју Кантона Сарајево.

На основу напријед наведеног, утврђено је да привредни субјекат Босналијек није био обавезан поднијети Пријаву у смислу члана 14. став (1) Закона, те је одлучено као у диспозитиву овог Закључка.

6. Административна такса

Подносилац пријаве на овај Закључак у складу са чланом 2. Тарифни број 108. тачка ц) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурентским саветом ("Службени гласник БиХ", број 30/06, 18/11 и 75/18) дужан је платити административну таксу у укупном износу од 1.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

7. Поука о правном лијеку

Против овога Закључка није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објаве овог Закључка.

Број УП-02-26-1-49-6/21

05. јануара 2022. године

Сарајево

Предсједник

Др сц. Амир Каралић, с. р.

Конкурентско вјеће Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (2), а у вези са чланом 14. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", број 48/05, 76/07 и 80/09), рјешавајући по Пријави концентрације привредног субјекта Босналијек, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo, Jukićeva 53, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina zaprimljenoj 16.11.2021. godine, pod brojem: UP-02-26-1-49-1/21, na 98. (devedesetosmoj) sjednici održanoj dana 05.01.2022. godine, donijelo je

ZAKLJUČAK

1. Odbacuje se Prijava koncentracije privrednog subjekta Bosnaliјek, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo, Jukićeva 53, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina radi nepostojanja obaveze prijave koncentracije u smislu člana 14. stav (1) Zakona o konkurenciji.

2. Obavezuje se privredni subjekt Bosnaliјek, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo, Jukićeva 53, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina da uplati administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (hiljadu konvertibilnih maraka) u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.
3. Ovaj Zaključak bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Образложење

Конкурентско вјеће Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкурентско вјеће) је дана 16.11.2021. године, под бројем: UP-02-26-1-49-1/21 запримило Пријаву концентрације (у даљем тексту: Пријава) привредног субјекта Босналијек, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo, Jukićeva 53, 71 000 Sarajevo (у даљем тексту: Босналијек или Подносилац Пријаве) која се тице стичања контроле над привредним субјектом "PHARMACY 4" d.o.o., Ivana Frane Jukića 6, 71 380 Ilijaš (у даљем тексту: Pharmacy или Циљно друштво).

Увидом у поднесу Пријаву, Конкурентско вјеће је утврдило да иста није комплетна у складу са чланом 30. став (1) Закона о конкуренцији ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон) и чл. 9 и 11. Одлуке о начину подношења пријаве и критеријима за оцјену концентрација привредних субјеката ("Службени гласник Босне и Херцеговине", број 34/10) (у даљем тексту: Одлука о начину подношења пријаве и критеријима за оцјену концентрација привредних субјеката), те је од Подносиоца Пријаве затражена допуна исте (акт број: UP-02-26-1-49-2/21 од дана 29.11.2021. године).

Подносилац Пријаве је допунио Пријаву поднеском број: UP-02-26-1-49-3/21 дана 08.12.2021. године.

Након анализе поднесене Пријаве и допуна Пријаве, Конкурентско вјеће је дана 04.01.2022. године (акт број: UP-02-26-1-49-4/21), Подносиоцу пријаве издало Потврду о пријему комплетне и uredne пријаве, у складу са чланом 30. став (3) Закона.

Привредни субјект Босналијек подноси Пријаву на основу члана 16. став (2) Закона о конкуренцији (Memorandum o razumijevanju sklopljenog dana 11.11.2021. godine).

Подносилац Пријаве је навео да ће Пријаву за оцјену концентрације поднијети искључиво у Босни и Херцеговини.

1. Учесници концентрације

Учесници концентрације су привредни субјекти Босналијек, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo, Jukićeva 53, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina и "PHARMACY 4" d.o.o., Ivana Frane Jukića 6, 71 380 Ilijaš, Bosna i Hercegovina.

1.1. Привредни субјект Босналијек, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo

Привредни субјект Босналијек са сједиштем на адреси Јукићева 53 у Сарајеву је дioničko друштво регистровано при Опћинском суду у Сарајеву под МБС: 65-02-0050-11 (стари број 1-1727).

Привредни субјект Босналијек је највећи индустријски произвођач лијекова у Босни и Херцеговини, основан 1951. године. Структура производног програма фокусирана је на лијекове масовне терапијске примјене. Производни програм обухвата лијекове за пероралну, parenteralну и topicalну примјену, с ефектом на probavni систем и metabolizam, kardiovaskularni систем, sistemske инфекције, кожу, koštano-mišićни, нервни и respiratorni систем, те sistemske hormonske лијекове, осим spolnih hormona.

Производни програм Босналијека поред лијекова садржи додатке ишрани и дезинфицијенсе за медицинску употребу. Сједиште и сви производни капацитети, као и складиште се налазе у Сарајеву.

Osnovne registrovane djelatnosti privrednog subjekta Bosnalijek su djelatnosti proizvodnje lijekova i dodataka ishrani.

Privredni subjekt Bosnalijek na relevantnom tržištu Bosne i Hercegovine ima jedno povezano društvo i to privredni subjekt (..)**¹.

1.1.1 Privredni subjekt "PHARMACY 4" d.o.o.

Privredni subjekt Pharmacy je društvo ograničene odgovornosti registrirano pod MBS: 65-01-0088-18 pri Općinskom sudu u Sarajevu, sa osnovnim kapitalom od 1.000,00 KM. Pharmacy se nalazi u (..)**% vlasništvu privrednog subjekta PHARMACY 4 GmbH, Tolzer Strase 32 82031 Grunwald, Savezna Republika Njemačka (u daljem tekstu: Pharmacy 4 GmbH).

Ciljno društvo upravlja Privatnom zdravstvenom ustanovom "Apoteka Pharmacy4You" kao (..)**.

Privredni subjekt Pharmacy nema registrovana povezana društva u Bosni i Hercegovini.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće je u provođenju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije primijenilo odredbe Zakona i Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija privrednih subjekata.

3. Pravni osnov i oblik koncentracije

Pravni osnov koncentracije je Memorandum o razumijevanju (u daljem tekstu: Memorandum) koji su privredni subjekti Bosnalijek i Pharmacy 4 GmbH potpisali dana 11.11.2021. godine. Potpisivanjem Memoranduma izražena je namjera privrednog subjekta Bosnalijeka da stekne kontrolu ili prevladavajući uticaj nad privrednim subjektom Pharmacy kupovinom (..)**% udjela u istom od trenutnog vlasnika privrednog subjekta Pharmacy 4 GmbH, a nakon dobivanja neophodnih regulatornih odobrenja.

Nakon pribavljanja rješenja Konkurencijskog vijeća kojim se koncentracija ocjenjuje dopuštenom, privredni subjekti Bosnalijek i Pharmacy 4 GmbH će zaključiti ugovor o prijenosu udjela i izvršiti upis promjene vlasništva u Registru privrednih subjekata, u skladu sa pozitivnim propisima. Nakon provođenja opisane procedure privredni subjekt Pharmacy 4 GmbH će prenijeti cjelokupan udio na privredni subjekt Bosnalijek i istupiti iz Ciljnog društva čime će privredni subjekt Bosnalijek steći potpunu kontrolu nad Ciljanim društvom i samostalno donositi sve ključne odluke koje se tiču Ciljnog društva.

U skladu sa naprijed navedenim, na osnovu člana 12. stav (1) tačka b) pod 1. Zakona, pravni oblik koncentracije je sticanje kontrole privrednog subjekta Bosnalijek nad privrednim subjektom Pharmacy, (..)**% udjela u osnovnom kapitalu.

4. Relevantno tržište predmetne koncentracije

Relevantno tržište koncentracije, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uslovima, imajući u vidu posebno njihove bitne osobine, kvalitet, uobičajenu namjenu, način upotrebe, uslove prodaje i cijene.

Nadalje prema članu 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište u geografskom smislu obuhvaća cjelokupan ili dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojem privredni subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini relevantnog

proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuje od uslova tržišne konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Podnosilac Prijave djeluje na relevantnom tržištu proizvodnje i prodaje lijekova i dodataka prehrani u Bosni i Hercegovini, dok se Ciljno društvo isključivo bavi maloprodajom lijekova, dodataka prehrani i medicinskih sredstava na području Kantona Sarajevo.

Podnosilac Prijave 99% asortimana (lijekovi i dodaci prehrani) koji proizvodi prodaje veledrogerijama.

Uzimajući u obzir pretežnu djelatnost Ciljnog društva i tržište na kojim će koncentracija imati efekte, te činjenicu da na horizontalnom nivou ne postoji preklapanje u djelatnostima učesnika koncentracije, relevantno tržište predmetne koncentracije je tržište maloprodaje lijekova, dodataka prehrani i medicinskih sredstava.

Na osnovu djelovanja učesnika koncentracije, relevantnim tržištem predmetne koncentracije u geografskom smislu je utvrđeno područje Kantona Sarajevo.

Slijedom iznesenog relevantno tržište predmetne koncentracije je tržište maloprodaje lijekova, dodataka prehrani i medicinskih sredstava na području Kantona Sarajevo.

4.1. Analiza relevantnog tržišta predmetne koncentracije

Učesnici koncentracije i glavni konkurenti na tržištu maloprodaje lijekova, dodataka prehrani i medicinskih sredstava na području Kantona Sarajevo u 2020. godini su imali slijedeće tržišne udjele:

Tabela 1.

R.b.	Privredni subjekt	Ukupan prihod u KM	Tržišni udio
1.	JU Apoteke Sarajevo	(..)**	(..)**
2.	PZU AL HANA Ilidža d.o.o.	(..)**	(..)**
3.	PZU APOTEKA OAZA ZDRAVLJA Ilidža d.o.o.	(..)**	(..)**
4.	PZU APOTEKA DINA Sarajevo d.o.o.	(..)**	(..)**
5.	PZU-APOTEKA GRAL Sarajevo	(..)**	(..)**
6.	PZU APOTEKA VERDANT Ilidža	(..)**	(..)**
7.	PZU APOTEKA VITAPHARM Ilidža	(..)**	(..)**
8.	PZU APOTEKA DELFIN Sarajevo d.o.o.	(..)**	(..)**
9.	PZU APOTEKA MAGISTRAT Ilidža	(..)**	(..)**
10.	PZU Apoteka Pharmacy4You*	(..)**	(..)**
11.	PZU APOTEKA IBO&CO Sarajevo d.o.o.	(..)**	(..)**
12.	ZDRAVSTVENA USTANOVA APOTEKA EMIDIA SARAJEVO	(..)**	(..)**
13.	PZU APOTEKA FAMILIJ Sarajevo d.o.o.	(..)**	(..)**
14.	PZU APOTEKA BARDAKČIJE Sarajevo d.o.o.	(..)**	(..)**
15.	PZU APOTEKA DUOPHARM Sarajevo Ilidža d.o.o.	(..)**	(..)**
16.	PZU LUŽANI A Sarajevo	(..)**	(..)**
17.	PZU APOTEKA LA VITA d.o.o. Sarajevo	(..)**	(..)**
18.	PZU APOTEKA G-PHARM Sarajevo d.o.o.	(..)**	(..)**
19.	PZU VEDYPHARM Sarajevo d.o.o.	(..)**	(..)**
20.	PZU APOTEKA MIMA HADŽIĆI d.o.o.	(..)**	(..)**
21.	PZU ESTHEPHARM Sarajevo d.o.o.	(..)**	(..)**
22.	Bosnalijek	(..)**	(..)**
	UKUPNO	(..)**	(..)**
	Ukupno (10+22)	(..)**	(..)**

Izvor: podaci iz Prijave (podaci od "LRC" inženjering d.o.o. Sarajevo)* prikazan prihod apoteka Ciljnog društva

Na osnovu podataka (Tabela 1.) Podnosilac Prijave je u 2020. godini, na relevantnom tržištu maloprodaje lijekova, dodataka prehrani i medicinskih sredstava na području Kantona Sarajevo za 2020. godinu imao udio od (..)**%, dok je Ciljno društvo na mjerodavnom tržištu maloprodaje lijekova, dodataka prehrani i medicinskih sredstava na području Kantona Sarajevo za 2020. godinu imalo udio od (..)**%.

¹ (..)** Podaci predstavljaju poslovnu tajnu, u smislu člana 38. Zakona o konkurenciji.

5. Ocjena predmetne koncentracije

Obaveza prijave koncentracije privrednih subjekata, u smislu člana 14. stav (1) tačke a) i b) Zakona, postoji ako ukupni godišnji prihodi učesnika koncentracije ostvareni prodajom roba i/ili usluga na svjetskom tržištu iznose 100.000.000,00 KM, po završnom računu u godini koja je prethodila predmetnoj koncentraciji, i da ukupan prihod svakog od najmanje dva privredna subjekta učesnika koncentracije ostvaren prodajom roba i/ili usluga na tržištu Bosne i Hercegovine iznosi najmanje 8.000.000,00 KM, ili ako je zajednički tržišni udio učesnika koncentracije na relevantnom tržištu veći od 40,0%.

Ukupni godišnji prihodi privrednih subjekata sudionika koncentracije na dan 31.12.2020. godine:

Tabela 2.

KM	Bosnalijek	Pharmacy
Svijet	(.)**	(.)**
Bosna i Hercegovina	(.)**	(.)*

Izvor: podaci iz Prijave, *obuhvata prihode Ciljnog društva i apoteka u njegovom sastavu.

Godišnji prihodi učesnika koncentracije predstavljaju ukupne prihode (bez poreza na dodanu vrijednost i drugih poreza koji se direktno odnose na sudionike koncentracije na tržištu Bosne i Hercegovine), u smislu člana 9. tačka h) Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija privrednih subjekata.

Članom 14. stav (3) Zakona je utvrđeno da u slučaju da se koncentracija odnosi na spajanje ili pripajanje dijela ili dijelova jednog ili više privrednih subjekata, bez obzira da li ti dijelovi imaju status pravne osobe, pri izračunavanju prihoda, obračunavat će se samo prihod onih dijelova privrednog subjekta koji su predmet kontrole koncentracije.

Prema podacima iz Prijave (Tabela 2.), oba učesnika koncentracije nemaju ostvaren ukupni godišnji prihod preko 8.000.000,00 KM, što znači da nije ispunjen uslov iz člana 14. stav (1) tačka b) Zakona i člana 2. stav (1) tačka b) Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija privrednih subjekata.

Također, učesnici koncentracije nisu ispunili uslov iz člana 14. stav (1) tačka b) u pogledu tržišnog udjela (Tabela 1.), s obzirom da Podnosilac Prijave ima tržišni udio od (.)**% i Ciljno društvo od (.)**% na tržištu maloprodaje lijekova, dodatka prehrani i medicinskih sredstava na području Kantona Sarajevo.

Na osnovu naprijed navedenog, utvrđeno je da privredni subjekt Bosnalijek nije bio obavezan podnijeti Prijavu u smislu člana 14. stav (1) Zakona, te je odlučeno kao u dispozitivu ovog Zaključka.

6. Administrativna taksa

Podnosilac prijave na ovaj Zaključak u skladu sa članom 2. Tarifni broj 108. tačka c) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06, 18/11 i 75/18) dužan je platiti administrativnu taksu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

7. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Zaključka nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objave ovog Zaključka.

Broj UP-02-26-1-49-6/21
05. januara 2022. godine
Sarajevo

Predsjednik
Dr. sc. **Amir Karalić**, s. r.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) tačka e), članka 42. stavak (2), a u vezi sa člankom 14. Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH, broj 48/05, 76/07 i 80/09), rješavajući po Prijavi koncentracije gospodarskog subjekta Bosnalijek, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo, Jukićeva 53, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina zaprimljenoj 16.11.2021. godine, pod brojem: UP-02-26-1-49-1/21, na 98. (devedesetomj) sjednici održanoj dana 05.01.2022. godine, donijelo je

ZAKLJUČAK

- Odbacuje se Prijava koncentracije gospodarskog subjekta Bosnalijek, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo, Jukićeva 53, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina radi nepostojanja obaveze prijave koncentracije u smislu članka 14. stavak (1) Zakona o konkurenciji.
- Obvezuje se gospodarski subjekt Bosnalijek, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo, Jukićeva 53, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina da uplati administrativnu pristojbu u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM (tisuću konvertibilnih maraka) u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.
- Ovaj Zaključak bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 16.11.2021. godine, pod brojem: UP-02-26-1-49-1/21 zaprimilo Prijavu koncentracije (u daljnjem tekstu: Prijava) gospodarskog subjekta Bosnalijek, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo, Jukićeva 53, 71 000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: Bosnalijek ili Podnositelj Prijave) koja se tiče stjecanja kontrole nad gospodarskim subjektom "PHARMACY 4" d.o.o., Ivana Frane Jukića 6, 71 380 Ilijaš (u daljnjem tekstu: Pharmacy ili Ciljno društvo).

Uvidom u podnesenu Prijavu, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da ista nije kompletna sukladno članku 30. stavak (1) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljnjem tekstu: Zakon) i čl. 9 i 11. Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 34/10) (u daljnjem tekstu: Odluka o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata), te je od Podnosioca Prijave zatražena dopuna iste (akt broj: UP-02-26-1-49-2/21 od dana 29.11.2021. godine).

Podnositelj Prijave je dopunio Prijavu podneskom broj: UP-02-26-1-49-3/21 dana 08.12.2021. godine.

Nakon analize podnesene Prijave i dopuna Prijave, Konkurencijsko vijeće je dana 04.01.2022. godine (akt broj: UP-02-26-1-49-4/21), Podnositelju prijave izdalo Potvrdu o primitku kompletne i uredne prijave, sukladno članku 30. stavak (3) Zakona.

Gospodarski subjekt Bosnalijek podnosi Prijavu na temelju članka 16. stavak (2) Zakona o konkurenciji (Memorandum o razumijevanju sklopljenog dana 11.11.2021. godine).

Podnositelj Prijave je naveo da će Prijavu za ocjenu koncentracije podnijeti isključivo u Bosni i Hercegovini.

1. Sudionici koncentracije

Sudionici koncentracije su gospodarski subjekti Bosnalijek, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo, Jukićeva 53, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina i "PHARMACY 4" d.o.o., Ivana Frane Jukića 6, 71 380 Ilijaš, Bosna i Hercegovina.

1.1. Gospodarski subjekt Bosnalijek, farmaceutska i hemijska industrija, dioničko društvo

Gospodarski subjekt Bosnalijek sa sjedištem na adresi Jukićeva 53 u Sarajevu je dioničko društvo registrirano pri Općinskom sudu u Sarajevu pod MBS: 65-02-0050-11 (stari broj 1-1727).

Gospodarski subjekt Bosnalijek je najveći industrijski proizvođač lijekova u Bosni i Hercegovini, osnovan 1951. godine. Struktura proizvodnog programa fokusirana je na lijekove masovne terapijske primjene. Proizvodni program obuhvata lijekove za peroralnu, parenteralnu i topikalnu primjenu, s učinkom na probavni sustav i metabolizam, kardiovaskularni sustav, sustavne infekcije, kožu, koštano-mišićni, nervni i respiratorni sustav, te sustavne hormonske lijekove, osim spolnih hormona.

Proizvodni program Bosnalijeka pored lijekova sadrži dodatke ishrani i dezinficijense za medicinsku uporabu. Sjedište i svi proizvodni kapaciteti, kao i skladište se nalaze u Sarajevu.

Temeljne registrirane djelatnosti gospodarskog subjekta Bosnalijek su djelatnosti proizvodnje lijekova i dodataka ishrani.

Gospodarski subjekt Bosnalijek na mjerodavnom tržištu Bosne i Hercegovine ima jedno povezano društvo i to gospodarski subjekt (...)***¹.

1.1.1. Gospodarski subjekt "PHARMACY 4" d.o.o.

Gospodarski subjekt Pharmacy je društvo ograničene odgovornosti registrirano pod MBS: 65-01-0088-18 pri Općinskom sudu u Sarajevu, sa temeljnim kapitalom od 1.000,00 KM. Pharmacy se nalazi u 100% vlasništvu gospodarskog subjekta PHARMACY 4 GmbH, Tolzer Strase 32 82031 Grunwald, Savezna Republika Njemačka (u daljnjem tekstu: Pharmacy 4 GmbH).

Ciljno društvo upravlja Privatnom zdravstvenom ustanovom "Apoteka Pharmacy4You" kao (...)***.

Gospodarski subjekt Pharmacy nema registrirana povezana društva u Bosni i Hercegovini.

2. Pravni okvir ocjene koncentracije

Konkurencijsko vijeće je u provođenju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije primijenilo odredbe Zakona i Odluke o načinu podnošenja prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija gospodarskih subjekata.

3. Pravni temelj i oblik koncentracije

Pravni temelj koncentracije je Memorandum o razumijevanju (u daljnjem tekstu: Memorandum) koji su gospodarski subjekti Bosnalijek i Pharmacy 4 GmbH potpisali dana 11.11.2021. godine. Potpisivanjem Memoranduma izražena je namjera gospodarskog subjekta Bosnalijeka da stekne kontrolu ili prevladavajući utjecaj nad gospodarskim subjektom Pharmacy kupovinom (...)***% udjela u istom od trenutnog vlasnika gospodarskog subjekta Pharmacy 4 GmbH, a nakon dobivanja neophodnih regulatornih odobrenja.

Nakon pribavljanja rješenja Konkurencijskog vijeća kojim se koncentracija ocjenjuje dopuštenom, gospodarski subjekti Bosnalijek i Pharmacy 4 GmbH će zaključiti ugovor o prijenosu udjela i izvršiti upis promjene vlasništva u Registru gospodarskih subjekata, sukladno pozitivnim propisima. Nakon provedbe opisane procedure gospodarski subjekt Pharmacy 4 GmbH će prenijeti cjelokupan udio na gospodarski subjekt Bosnalijek i istupiti iz Ciljnog društva čime će gospodarski subjekt Bosnalijek steći potpunu kontrolu nad Ciljanim društvom i samostalno donositi sve ključne odluke koje se tiču Ciljnog društva.

Sukladno naprijed navedenom, na temelju članka 12. stavak (1) točka b) pod 1. Zakona, pravni oblik koncentracije je stjecanje kontrole gospodarskog subjekta Bosnalijek nad gospodarskim subjektom Pharmacy, kupovinom (...)***% udjela u temeljnom kapitalu.

4. Mjerodavno tržište predmetne koncentracije

Mjerodavno tržište koncentracije, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode i/ili usluge koje potrošači i/ili korisnici smatraju međusobno zamjenjivim, pod prihvatljivim uvjetima, imajući u vidu posebno njihove bitne osobine, kvalitetu, uobičajenu namjenu, način uporabe, uvjete prodaje i cijene.

Nadalje prema članku 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća cjelokupan ili dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekt djeluje u prodaji i/ili kupovini mjerodavnog proizvoda pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuje od uvjeta tržišne konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Podnositelj Prijave djeluje na mjerodavnom tržištu proizvodnje i prodaje lijekova i dodataka prehrani u Bosni i Hercegovini, dok se Ciljno društvo isključivo bavi maloprodajom lijekova, dodataka prehrani i medicinskih sredstava na području Kantona Sarajevo.

Podnositelj Prijave 99% asortimana (lijekovi i dodaci prehrani) koji proizvodi prodaje vелеdrogerijama.

Uzimajući u obzir pretežitu djelatnost Ciljnog društva i tržište na kojim će koncentracija imati učinke, te činjenicu da na horizontalnoj razini ne postoji preklapanje u djelatnostima sudionika koncentracije, mjerodavno tržište predmetne koncentracije je tržište maloprodaje lijekova, dodataka prehrani i medicinskih sredstava.

Na temelju djelovanja sudionika koncentracije, mjerodavnim tržištem predmetne koncentracije u zemljopisnom smislu je utvrđeno područje Kantona Sarajevo.

Slijedom iznesenog mjerodavno tržište predmetne koncentracije je tržište maloprodaje lijekova, dodataka prehrani i medicinskih sredstava na području Kantona Sarajevo.

4.1. Analiza mjerodavnog tržišta predmetne koncentracije

Sudionici koncentracije i glavni konkurenti na tržištu maloprodaje lijekova, dodataka prehrani i medicinskih sredstava na području Kantona Sarajevo u 2020. godini su imali slijedeće tržišne udjele:

Tablica 1.

R.b.	Gospodarski subjekt	Ukupan prihod u KM	Tržišni udjel
1.	JU Apoteke Sarajevo	(...)**	(...)**
2.	PZU AL HANA Ilidža d.o.o.	(...)**	(...)**
3.	PZU APOTEKA OAZA ZDRAVLJA Ilidža d.o.o.	(...)**	(...)**
4.	PZU APOTEKA DINA Sarajevo d.o.o.	(...)**	(...)**
5.	PZU-APOTEKA GRAL Sarajevo	(...)**	(...)**
6.	PZU APOTEKA VERDANT Ilidža	(...)**	(...)**
7.	PZU APOTEKA VITAPHARM Ilidža	(...)**	(...)**
8.	PZU APOTEKA DELFIN Sarajevo d.o.o.	(...)**	(...)**
9.	PZU APOTEKA MAGISTRAT Ilidža	(...)**	(...)**
10.	PZU Apoteka Pharmacy4You*	(...)**	(...)**
11.	PZU APOTEKA IBO&CO Sarajevo d.o.o.	(...)**	(...)**
12.	ZDRAVSTVENA USTANOVA APOTEKA EMIDIA SARAJEVO	(...)**	(...)**
13.	PZU APOTEKA FAMILIJ Sarajevo d.o.o.	(...)**	(...)**
14.	PZU APOTEKA BARDAKČIJE Sarajevo d.o.o.	(...)**	(...)**

¹ (...)*** Podatci predstavljaju poslovnu tajnu, u smislu članka 38. Zakona o konkurenciji.

15. PZU APOTEKA DUOPHARM Sarajevo Ilijaš d.o.o.	(..)**	(..)**
16. PZU LUŽANI A Sarajevo	(..)**	(..)**
17. PZU APOTEKA LA VITA d.o.o. Sarajevo	(..)**	(..)**
18. PZU APOTEKA G-PHARM Sarajevo d.o.o.	(..)**	(..)**
19. PZU VEDYPHARM Sarajevo d.o.o.	(..)**	(..)**
20. PZU APOTEKA MIMA HADŽIĆI d.o.o.	(..)**	(..)**
21. PZU ESTHEPHARM Sarajevo d.o.o.	(..)**	(..)**
22. Bosnalijek	(..)**	(..)**
UKUPNO	(..)**	(..)**
Укупно (10+22)	(..)**	(..)**

Извор: подаци из Пријаве (подаци од "LRC" инжињеринг d.o.o. Sarajevo)*приказан приход апотека Циљног друштва

На основу података (Таблица 1.) Подносилац Пријаве је у 2020. години, на мјеродавном тржишту малопродаје lijekova, података прехране и медицинских средстава на подручју Кантона Сарајево за 2020. годину имао удио од (..)**%, док је Циљно друштво на мјеродавном тржишту малопродаје lijekova, података прехране и медицинских средстава на подручју Кантона Сарајево за 2020. годину имало удио од (..)**%.

5. Оцјена предметне концентрације

Обавеза пријаве концентрације господарских субјеката, у смислу чланка 14. ставак (1) тачке а) и б) Закона, постоји ако укупни годишњи приходи судионика концентрације остварени продајом роба и/или услуга на свјетском тржишту износе 100.000.000,00 KM, по завршном рачуну у години која је претходила предметној концентрацији, и да укупан приход сваког од најмање два господарска субјекта судионика концентрације остварен продајом роба и/или услуга на тржишту Босне и Херцеговине износи најмање 8.000.000,00 KM, или ако је заједнички тржишни удио судионика концентрације на мјеродавном тржишту већи од 40,0%.

Укупни годишњи приходи господарских субјеката судионика концентрације на дан 31.12.2020. године:

Таблица 2.

KM	Bosnalijek	Pharmacy
Svijet	(..)**	(..)**
Bosna i Hercegovina	(..)**	(..)*

Извор: подаци из Пријаве, *обухвата приходе Циљног друштва и апотека у његовом саставу.

Годишњи приходи судионика концентрације представљају укупне приходе (без пореза на додану вриједност и других пореза који се директно односе на судионике концентрације на тржишту Босне и Херцеговине), у смислу чланка 9. тачка h) Одлуке о начину подношења пријаве и критеријима за оцјену концентрација господарских субјеката.

Чланком 14. ставак (3) Закона је утврђено да у случају да се концентрација односи на спајање или припајање дијела или дијелова једног или више господарских субјеката, без обзира да ли ти дијелови имају статус правне особе, при израчунавању прихода, обрачунават ће се само приход оних дијелова господарског субјекта који су предмет контроле концентрације.

Према подацима из Пријаве (Таблица 2.), оба судионика концентрације немају остварен укупни годишњи приход преко 8.000.000,00 KM, што значи да није испуњен увјет из чланка 14. ставак (1) тачка b) Закона и чланка 2. ставак (1) тачка b) Одлуке о начину подношења пријаве и критеријима за оцјену концентрација господарских субјеката.

Такође, судионик концентрације није испунио увјет из чланка 14. ставак (1) тачка b) у погледу тржишног удјела (Таблица 1.), с обзиром да Подносилац Пријаве има тржишни удио од (..)**% и Циљно друштво од (..)**% на тржишту малопродаје lijekova, података прехране и медицинских средстава на подручју Кантона Сарајево.

На основу напред наведеног, утврђено је да господарски субјект Bosnalijek није био обавезан поднети Пријаву у смислу

чланка 14. ставак (1) Закона, те је одлучено као у изреци овог Закључка.

6. Административна пристојба

Подносилац пријаве на овај Закључак сукладно чланку 2. Тарифни број 108. тачка c) Одлуке о висини административних пристојби у вези са процесним радњама пред Конкурентским вијећем ("Службени гласник БиХ", број 30/06, 18/11 и 75/18) дужан је платити административну пристојбу у укупном износу од 1.000,00 KM у корист Прорачуна институција Босне и Херцеговине.

7. Поука о правном лијеку

Против овога Закључка није дозвољен призив.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана примитка, односно објаве овог Закључка.

Број UP-02-26-1-49-6/21

05. сiječnja 2022. године

Сарајево

Предсједник

Dr. sc. **Amir Karalić**, v. r.

УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

538

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **У 11/22**, рјешавајући захтјев **Општинског суда у Сарајеву (судија Аднан Локмић)**, на основу члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) алинеја б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мато Тадић, предсједник
Миодраг Симовић, потпредсједник
Мирсад Ђеман, потпредсједник
Helen Keller, потпредсједница
Валерија Галић, судија
Сеада Палаврић, судија
Златко М. Кнежевић, судија
Angelika Nußberger, судија
Леди Бианку, судија

на сједници одржаној 14. јула 2022. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одлучујући о захтјеву Општинског суда у Сарајеву (судија Аднан Локмић) за оцјену уставности члана 3 Закона о измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 14/09),

утврђује се да је члан 3 Закона о измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 14/09) који гласи: "Члан 18.6 Закона мијења се и гласи: 'Ради остваривања права утврђених овим Законом лица са инвалидитетом разврставају се према утврђеном проценту оштећења организма у двије групе и то:

I. група - лица са инвалидитетом са 100% оштећења организма,

II. група - лица са инвалидитетом са 90% оштећења организма"

у складу са чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине, чланом 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и

Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Општински суд у Сарајеву (у даљњем тексту: Општински суд) – судија Аднан Локмић (у даљњем тексту: подносилац захтјева) поднио је 15. априла 2022. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности члана 3 Закона о измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 14/09) са Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција).

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 став (2) Правила Уставног суда, од Представничког дома и Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине, те Владе Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Влада ФБиХ) затражено је 19. априла 2022. године да доставе одговоре на захтјев.

3. Влада ФБиХ је путем Канцеларије за сарадњу и заступање пред Уставним судом Босне и Херцеговине доставила одговор на захтјев 19. маја 2022. године.

III. Захтјев

а) Релевантне чињенице предмета поводом којег је поднесен захтјев

4. Пред Општинским судом се води парнични поступак који су тужбом покренули тужиоци као лица са стеченим инвалидитетом III, IV и V групе инвалидности (у даљњем тексту: лица с инвалидитетом – ЛСИ или тужиоци) против Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ФБиХ или тужена) ради утврђења дискриминације и исплате. У тужби је наведено да је свим тужiocима као лицима с оштећењем организма по основу стеченог инвалидитета било признато право на личну инвалиднину у одређеним новчаним износима, у зависности од степена оштећења организма. Свим тужiocима је према појединачним рјешењима, која су као доказ приложили уз тужбу, било признато право на личну инвалиднину на основу Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом ("Службене новине ФБиХ" бр. 36/99 и 54/04; у даљњем тексту: основни Закон о основама социјалне заштите). Основни Закон о основама социјалне заштите је измијењен 2004. године и био је у примјени у периоду од 2004. до 2009. године. Тим законом су тужиоци као ЛСИ и тзв. мирнодопски инвалиди (инвалидитет стекли рођењем или болешћу, а не услед ратних активности) били изједначени с инвалидима (цивилним жртвама рата) који су као цивили (не војници) задобили повреде у рату (у даљњем тексту: цивилне жртве рата - ЦЖР). Обје групе (ЛСИ и ЦЖР) биле су разврстане у зависности од процента оштећења организма у распону од 60%, 70%, 80%, 90% и 100%. Терминолошка разлика у називу између ових група (ЛСИ и ЦЖР) постојала је због начина и времена настанка инвалидитета (околности везане за рат или супротно). Босна и Херцеговина је, како се даље наводи у тужби, ратификовала Конвенцију о правима лица с инвалидитетом (у даљњем тексту: Конвенција о лицима с инвалидитетом) у којој је дата дефиниција лица с инвалидитетом на начин да таква лица "имају дуготрајна тјелесна, ментална, интелектуална или осјетилна оштећења, која у међудјеловању с различитим препрекама могу спречавати њихово пуно и дјелотворно учешће у друштву на

равноправном основу с другима". Будући да је Босна и Херцеговина (у даљњем тексту: БиХ) ратификовала Конвенцију о лицима с инвалидитетом, прихватила је и да су сва лица једнака пред законом, да имају једнако право, без дискриминације, једнаку заштиту и једнаку корист на основу закона. Прије ратификације Конвенције тужена је 2009. године донијела спорни закон ("Службене новине ФБиХ" број 14/09) којим је измијењен члан 186) Закона из 2004. године, којим су сва лица с инвалидитетом, ЛСИ и ЦЖР, била разврстана по групама у зависности од процента оштећења организма од 60%, 70%, 80%, 90% и 100%. Наведеним измјенама су, у члану 3, лица с инвалидитетом разврстана у двије групе према утврђеном проценту оштећења организма, и то лица с оштећењем организма од 100% и лица с оштећењем организма од 90%. Умјесто раније законом шире признатог процента распона оштећења организма, сада је тај распон ограничен на 100% и 90% процената оштећења организма, али само у односу на ЛСИ код којих је оштећење организма последица болести или рођења, односно није везано за рат и ратне активности. За ЦЖР су одредбе Закона о основама социјалне заштите остале исте, тј. за њих је и даље прописан шири распон оштећења организма у проценту од 60%, 70%, 80%, 90% и 100%. Оно што је важно јесте да се у зависности од процента оштећења организма остварује право на новчану накнаду, тј. на личну инвалиднину. За ЦЖР је сада проценат оштећења организма много шири и повољнији јер укључује и 60%, 70%, 80%, за разлику од ЛСИ којима је ограничен на 90% и 100%. Наглашено је да осим ове двије групе (ЛСИ и ЦЖР) постоји и трећа група, и то ратни војни инвалиди (у даљњем тексту: РВИ), тј. лица која су као војници у току рата од ратних активности задобила повреде које су за последицу имале оштећење организма у одређеном проценту. За РВИ су права много шира зато што признато оштећење организма почиње већ од 20%. Међутим, права за РВИ нису призната оспореним Законом о основама социјалне заштите, већ су призната посебним законом, тј. Законом о правима бранилаца и њихових породица, који није битан за овај случај с обзиром на то да тужиоци указују првенствено на разлику коју између ЛСИ и ЦЖР прави оспорени Закон о основама социјалне заштите. У тужби је даље наведено да су измјенама и допунама спорног закона ЛСИ чија је инвалидност мања од 90% укинута права на инвалиднину, чиме су остала без до тада признатих новчаних примања – личне инвалидине.

5. Тужиоци истичу да је одредбом члана 3 спорног закона направљена разлика међу инвалидима према настанку инвалидности, односно између ЛСИ и ЦЖР, истичући да је различито поступање утемељено у самом закону. ЛСИ остварују право на личну инвалиднину тек са 90% тјелесног оштећења, док ЦЖР то право остварују са 60% тјелесног оштећења. Сматрају да се ради о системској дискриминацији јер су ЛСИ као једна група становништва на територији ФБиХ стављена у неповољнији положај у односу на ЦЖР. Истичу да су спорном одредбом као лица чија је инвалидност наступила рођењем или болешћу дискриминисани у односу на ЦЖР чија је инвалидност наступила услед ратних дејстава. Сматрају да не постоји легитиман јавни интерес за такву правну ситуацију јер је инвалидитет, без обзира на начин настанка, ипак инвалидитет и сва таква лица морају уживати једнаку заштиту друштва и правног поретка. При доношењу спорне одредбе законодавац је направио неправедну расподелу друштвеног богатства, и то на терет свих ЛСИ, занемарујући принцип да су сви инвалиди, без обзира на начин настанка инвалидитета, једнаки пред законом. На тај начин је ЛСИ нанесена штета (материјална и нематеријална), па је тужбеним захтјевом затражено да им се

штета надокнади у смислу члана 154 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО) и да тужена ФБиХ отклони посљедице дискриминације, те да им врати права која су имали прије измјена и допуна спорног закона.

6. Влада ФБиХ је у одговору на тужбу нагласила да се накнаде за ЦЖР и РВИ сматрају ратним репарацијама (одштетама). РВИ за заслуге које су имали у одбрани државе, а за ЦЖР као репарацију за ускраћену заштиту од стране државе због инвалидитета који су задобиле у току рата и услед ратних активности као цивили, када је држава имала позитивну обавезу да их заштити. При томе, како је даље наведено, у оквиру ЦЖР су као посебна категорија издвојена лица која су преживјела сексуална злостављања и силовања у рату. То даље значи да су у питању лица која не морају нужно бити лица с инвалидитетом, али држава према њима има обавезу да им репарира оно што су због ратних дејстава преживјели, а држава их није успјела заштитити. Наглашено је да лица с инвалидитетом са степеном оштећења од 90% и 100% не могу функционисати као лица без инвалидитета, сама не могу задовољити основне и битне животне потребе, па им се новчана накнада обезбјеђује искључиво као накнада за изједначавање могућности у погледу њиховог функционисања у друштву. Код ЛСИ с процентом оштећења организма од 60% до 80% су прије доношења спорног закона оцјењивана стања и болести, а не инвалидитет како предвиђа Конвенција о лицима с инвалидитетом (УН). У пракси је утврђено да ова категорија ЛСИ (с оштећењем организма у проценту од 60% до 80%) може задовољавати своје основне животне потребе, заснивати радни однос и да им такво стање није сметња за нормално функционисање у друштву. С друге стране, новчане накнаде за ЦЖР с оштећењем од 90% и 100% се дијелом сматрају ратним репарацијама, а дијелом накнадама за изједначавање могућности у друштву, јер им инвалидитет онемогућава да на исти начин функционишу у друштву као здраве особе. Код ЛСИ с оштећењем организма са 90% и 100% новчане накнаде се сматрају искључиво као накнаде за изједначавање могућности лица с инвалидитетом с најтежим степеном оштећења организма. Због тога и постоје разлике, што је у складу са закључцима Европског суда у предмету *Поповић против Србије*. У основи, разлика која постоји није дискриминација, већ намјера државе да различитим групама обезбједи припадајућа права по свим основима. Препорука омбудсмена која је достављена туженој подразумијева разматрање поновног увођења у Закон о основама социјалне заштите ЛСИ с тјелесним оштећењем испод 90%. Надлежно министарство је тим поводом констатовало да ЛСИ у духу Конвенције о лицима с инвалидитетом треба обезбједити заштиту на други начин, а прије свега стварањем услова за запошљавање на тржишту рада. Наиме, тежина њиховог инвалидитета (осим у проценту од 90% и 100%) није пресудно ограничавајућа у њиховој комуникацији с околином и у свакодневном функционисању. Тужена сматра да је препорука омбудсмена испоштована доношењем Закона о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању лица с инвалидитетом (у даљњем тексту: Закон о професионалној рехабилитацији) и оснивањем Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање лица с инвалидитетом, који овој популацији омогућава запошљавање по знатно повољнијим условима у односу на лица без инвалидитета на отвореном тржишту рада.

7. Влада ФБиХ је даље навела да је одредбама спорног закона за ЛСИ и даље омогућено коришћење других права, тј. стална новчана помоћ, новчана накнада за помоћ и његу од стране другог лица, друге материјалне помоћи, оспособљавање за живот и рад, смјештај у другу породицу,

смјештај у установу социјалне заштите, услуге социјалног и другог стручног рада, кућна њега и помоћ у кући. Дакле, у конкретном случају постоји легитиман циљ и пропорционалан однос између циља који се жели постићи и употребљених средстава. Као потврду става да одредбом члана 3 спорног закона ЛСИ нису дискриминисана у односу на ЦЖР, тужена је посебно истакла пресуду Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) у предмету *Поповић и други против Србије*. Наведена пресуда је донесена управо примјеном оних аката на које се тужиоци у тужби позивају, конкретно Конвенције (УН) и Европске конвенције приликом испитивања основаности различите висине новчаних накнада за цивилне инвалиде и војне инвалиде. У наведеној пресуди Европски суд је утврдио: "Чињеница да различите категорије лица с инвалидитетом имају право на различите накнаде не представља дискриминацију, посебно на пољу слободне процјене држава у питањима која укључују социјалну политику."

8. Влада ФБиХ (тужена) нагласила је да у конкретној ситуацији држава има слободно поље процјене у погледу општих питања економске и социјалне политике, што укључује и питање како најбоље регулисати права социјалног осигурања за лица с инвалидитетом (ЛСИ и ЦЖР), те обезбједити средства за исплату инвалиднина, а што је и у складу са ставовима Европског суда из пресуде *Поповић и други против Србије*.

б) Наводи из захтјева

9. У захтјеву се већим дијелом интерпретирају наводи из тужбе који су наведени у претходном дијелу одлуке. Наиме, подносилац захтјева указује на домаће и међународне документе, Конвенцију УН, Специјални извјештај о правима лица с инвалидитетом Институције омбудсмена, чија је суштина да се превазиђе сваки облик дискриминације лица с инвалидитетом.

10. У кључном, подносилац захтјева сматра да су одредбом члана 3 спорног закона, којом је измијењен члан 186 Закона о измјенама и допунама основног закона (из 2004. године) који је био на снази до марта 2009. године, ЛСИ дискриминисана на основу начина и времена задобијања тјелесне повреде и инвалидитета и да им је онемогућено да на равноправном основу уживају и остварују исти обим права у односу на ЦЖР с истим процентом инвалидитета. Одредбом члана 3 оспореног закона је, према мишљењу подносиоца захтјева, "уведена системска (тј. на основу закона) дискриминација, и то на основу начина и времена повреде". У том правцу се позива на праксу Европског суда коју је прихватио Уставни суд, између осталих *Белгијски језички случај* од 9. фебруара 1967. године и *Ирска против Британије* од 18. јануара 1978. године. Из наведене праксе, како се даље наводи, дискриминација наступа ако се лице или група лица која се налазе у аналогној ситуацији различито третирају на основу пола, расе, боје, језика, вјере (...) у погледу уживања права из Европске конвенције, а за то не постоји објективно и разумно оправдање наспрам циља који се жели постићи јер не постоји пропорционалност између употребљених средстава и циља чијем се остварењу тежи.

11. Подносилац захтјева, ипак, сматра да према пракси Европског суда и Уставног суда државни органи имају одређену слободу процјене када одлучују да ли и у којој мјери разлике у иначе сличним ситуацијама оправдавају различит третман према закону. Стога је и поднио захтјев за оцјену компатибилности одредбе члана 3 спорног закона како би Уставни суд оцијенио "да ли је у конкретном случају било разумног и објективног оправдања за различито третирање лица с инвалидитетом".

12. У наставку је указано на садржај Устава БиХ и његов саставни дио, конкретно петнаест међународних споразума о људским правима побројаних у Анексу I на Устав БиХ, при чему је уживање права и слобода из наведених међународних споразума обезбијеђено свим лицима у БиХ без дискриминације. Сматра да је спорна одредба у супротности са чланом II/2 Устава БиХ (међународни стандарди) да се Европска конвенција и њени протоколи директно примјењују у БиХ, чланом II/3к) Устава БиХ и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију (право на имовину), чланом II/4 Устава БиХ и чланом 14 Европске конвенције (забрана дискриминације) и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију (општа забрана дискриминације).

ц) Одговор на захтјев

13. У вези с наводима из предметног захтјева Влада ФБиХ је навела: чланом 3 спорног закона измијењен је члан 18б тако што су лица с инвалидитетом, ради остваривања права, разврстана у двије групе – I група лица с инвалидитетом са 100% оштећења организма и II група лица с инвалидитетом са 90% оштећења организма. Надаље, права ЛСИ и материјалне накнаде до 2004. године (када је основни закон измијењен – под "основни закон" мисли се на први Закон о основама социјалне заштите који је донесен 1999. године) нису били обухваћени законским прописима; материјална подршка се у ФБиХ обезбјеђивала за РВИ по прописима који су регулисали права бранилаца, а за ЦЖР према одредбама основног закона; новчане накнаде које се исплаћују ЦЖР с оштећењем организма у висини од 60%, 70% и 80% сматрају се посебним накнадама, односно репарацијом државе, тзв. "враћањем моралног дуга" државе лицима која су постала инвалиди у току ратних дејстава. За разлику од ЦЖР које су инвалидитет задобиле због ратних дејстава, ЛСИ су инвалидитет добила болешћу или на други начин који није везан за ратна дејства и према тој категорији држава нема исту обавезу као према ЦЖР; новчане накнаде за ЦЖР с оштећењем организма од 90% и 100% сматрају се дијелом ратним репарацијама, а дијелом накнадама за изједначавање могућности, јер им инвалидитет онемогућава да на исти начин функционишу у друштву као здраве особе; новчане накнаде за ЛСИ с оштећењем организма од 90% и 100% се искључиво сматрају као накнаде за изједначавање могућности лица с инвалидитетом с највишим степеном инвалидности да функционишу у друштву.

14. У вези с наводима којим је указано на различито поступање према двијема категоријама лица с инвалидитетом, дакле ЛСИ и ЦЖР, Влада ФБиХ је навела да различито поступање постоји, али да има објективно и разумно оправдање. При томе је подсјетила на кључне одредбе Конвенције о лицима с инвалидитетом (УН) указавши да се одредбом члана 3 спорног закона управо пружа заштита лицима с највећим степеном инвалидности (90% и 100%) јер је њихово функционисање у друштву трајно смањено или је потпуно онемогућено због утврђеног степена и тежине инвалидности. Такође, ЛСИ са степеном оштећења организма од 90% и 100% не могу функционисати у друштву као лица без инвалидитета, па им се накнада исплаћује искључиво с циљем изједначавања могућности у погледу функционисања у друштву и изједначавања са здравим особама.

15. Даље се наводи да су у периоду од 2004. до 2009. године, прије доношења спорне одредбе, за ЛСИ с оштећењем организма испод 90% оцјењивана стања и болести, а не инвалидитет. Из праксе је утврђено да степен оштећења испод 90% код ЛСИ није сметња да задовољавају свакодневне животне потребе, заснивају радни однос и рад,

те да им тако утврђено стање није сметња за нормално функционисање у друштву.

16. Поновљено је да је циљ давања већих погодности ЦЖР "враћање моралног дуга" државе јер су оне постале инвалиди у току ратних дејстава, а држава није имала могућност да их заштити. Поред тога, постигнута је суштинска једнакост јер су се ЦЖР налазиле у битно другачијој ситуацији у односу на сва остала лица.

17. Очигледно је, како је Влада ФБиХ у коначници навела, да у основи постојећа разлика између ЛСИ и ЦЖР није дискриминација већ намјера државе да различитим групама обезбиједи припадајућа права по свим основима. У конкретном случају постоји разумно оправдање за различито поступање које је у складу с одредбама Европске конвенције и одредбама ЗЗД јер постоји легитиман циљ и пропорционалан однос између циља који се жели постићи и средстава која су употребљена. Легитиман циљ је оправдање околности под којим су поједина лица постала лица с инвалидитетом и задобила повреде, те у омогућавању функционисања и изједначавања лица с најтежим степеном инвалидитета. Ту је и чињеница да лица с нижим степеном инвалидитета због тога нису спријечена да нормално функционишу у друштву. У том правцу је указано и на економске прилике у БиХ и немогућност да се свим лицима омогући примање истих новчаних накнада.

18. Наглашена је тзв. позитивна дискриминација која практично омогућава државним органима да предузимају и одређене мјере које су усмјерене на исправљање постојећих неједнакости.

19. У том правцу Влада ФБиХ је указала на пресуду Европског суда у предмету *Поповић против Србије* од 30. јуна 2020. године у којој су се апликанти жалили да су као "цивили инвалиди" дискриминисани у погледу права на мирно уживање имовине јер је домаће законодавство "војним инвалидима" с истим степеном инвалидности пружало новчана давања која су била до пет пута већа у односу на "цивилне инвалиде". У наведеној одлуци, како се даље наводи, Европски суд није утврдио повреду из члана 14 Европске конвенције јер је за различито поступање према двијема категоријама лица с инвалидитетом постојало објективно и разумно оправдање. При томе је, како је даље наведено, Европски суд имао у виду да држава има слободно поље процјене у погледу општих питања економске и социјалне политике, што укључује и права из социјалног осигурања за лица с инвалидитетом, те на који начин обезбиједити средства за њихову исплату. У вези с напријед наведеним ставом, Влада сматра да утврђивање различитих права за ЛСИ и ЦЖР има разумно и објективно оправдање, да је разлика у поступању заснована не само на правно заштићеном основу већ и на објективним разликама, те да члан 3 оспореног закона није дискриминаторан у односу на ЛСИ. Влада је, осим тога, навела да је ЛСИ која немају довољно средстава за живот прописима из области социјалне заштите у ФБиХ омогућено коришћење других права попут сталне новчане помоћи, новчане накнаде за помоћ и његу од стране другог лица, друге материјалне помоћи, оспособљавања за живот и рад, смјештаја у другу породицу, смјештаја у установу социјалне заштите, услуга социјалног и другог стручног рада, кућне његе и помоћи у кући и др.

20. Имајући у виду наведено, Влада ФБиХ сматра да је захтјев за оцјену уставности члана 3 спорног закона неоснован.

IV. Релевантни прописи

21. У Уставу Босне и Херцеговине релевантне одредбе гласе:

Члан II**Људска права и основне слободе****2. Међународни стандарди**

Права и слободе предвиђене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и њеним протоколима директно се примјењују у Босни и Херцеговини. Ови акти имају приоритет над свим другим законима.

4. Недискриминација

Уживање права и слобода, предвиђених овим чланом или међународним споразумима наведеним у Анексу I овог Устава, обезбјеђено је свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било којој основи као што су пол, раса, боја, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло или повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус.

22. Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода, Рим, 4. XI. 1950. ("Службени гласник БиХ" број 6/99) како је измијењена Протоколом број 11 (датум ступања на снагу 1. новембар 1998) у релевантном дијелу гласи:

Члан 14.**Забрана дискриминације**

Уживање права и слобода предвиђених овом конвенцијом обезбјеђује се без дискриминације по било којој основи, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза са неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус.

Члан 1. Протокола број 1 уз Конвенцију о заштити људских права и основних слобода

Заштита имовине

Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбједила наплату пореза или других доприноса или казни.

Члан 1. Протокола број 12 уз Конвенцију о заштити људских права и основних слобода

Општа забрана дискриминације

1. Уживање свих права утврђених законом осигурано је без дискриминације по било ком основу као што је пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза са неком националном мањином, имовинско стање, рођење или други статус.

2. Никог ниједан орган власти не смије дискриминисати ни по којем основу, као што је наведено у ставу 1.

23. Закон о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјеном ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 17/13 – одлука УСБиХ, 5/14 – рјешење УСБиХ, 45/16 и 40/18; за потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима). За потребе ове одлуке ће прво бити наведене одредбе првог Закона из 1999. године, затим измјене и допуне из 2004. године, као и измјене и допуне из 2006. године те спорне измјене из 2009. године. Остале измјене и допуне овог закона које су успједиле 2013, 2014, 2016. и 2018. године нису релевантне за овај случај. **Релевантне одредбе Закона из 1999. године** ("Службене

новине Федерације БиХ" број 36/99 од 6. септембра 1999. године) гласе:

Члан 12.

Корисници социјалне заштите, у смислу овог закона, су лица која се налазе у стању социјалне потребе и то:

- 1) дјеца без родитељског старања,
- 2) одгојно занемарена дјеца,
- 3) одгојно запуштена дјеца,
- 4) дјеца чији је развој ометен породичним приликама,
- 5) лица са инвалидитетом и лица ометена у физичком или психичком развоју,
- 6) материјално неосигурана и за рад неспособна лица,
- 7) стара лица без породичног старања,
- 8) лица са друштвено негативним понашањем,
- 9) лица и породице у стању социјалне потребе, којима је услјед посебних околности потребан одговарајући облик социјалне заштите.

Прописима кантона може се проширити круг корисника социјалне заштите из става 1. овог члана у складу са програмима развоја социјалне заштите и специфичним приликама у кантону.

Члан 14.

Лица са инвалидитетом и лица у физичком и психичком развоју, у смислу члана 12. став 1. тачка 5) овог закона, су дјеца и одрасла лица, која су:

- слијена и слабовида,
- глуха и наглуха,
- са поремећајима у говору и гласу,
- са тјелесним оштећењима и трајним сметњама у физичком развоју,
- са сметњама у психичком развоју (лашког, умјереног, тежег и тешког степена),
- са комбинираним сметњама (вишеструко ометена у развоју).

Члан 19.

Права из социјалне заштите, у смислу овог закона, су:

- 1) новчана и друга материјална помоћ,
- 2) оспособљавање за живот и рад,
- 3) смјештај у другу породицу,
- 4) смјештај у установе социјалне заштите,
- 5) услуге социјалног и другог стручног рада,
- 6) кућна нега и помоћ у кући.

Прописом кантона утврђују се износи новчаних и других давања, из става 1. овог члана, увјети и поступак за стицање тих права и њихово коришћење, уколико то није уређено овим законом.

Прописом кантона могу се утврдити и друга права из социјалне заштите у складу са програмом развоја социјалне заштите и његовим могућностима.

Члан 54.

Цивилна жртва рата, у смислу овог закона, је лице код кога је наступило тјелесно оштећење од најмање 60% због ране, повреде и озљеде (у даљем тексту: инвалид) задобивене:

- 1) злостављањем, односно лишавањем слободе у току ратног стања или непосредне ратне опасности;
- 2) у вези са ратним догађањима (бомбардирања, уличне борбе, експлозија ратног материјала, залутали метак и сл.);
- 3) од експлозије заосталог ратног материјала након завршетка рата,
- 4) у вези са диверзантским, односно терористичким акцијама којима се угрожава сигурност и уставни поредак Федерације.

Инвалид је и лице код кога је наступило тјелесно оштећење од најмање 60% због болести задобивене, односно

погоршане или испољене под околностима из става 1. овог члана.

Цивилном жртвом рата, сматра се и лице које је погинуло, умрло или нестало под околностима из става 1. овог члана.

Члан 56.

Ради остваривања права утврђених овим законом за цивилне жртве рата, ако прописом кантона није другачије утврђено, инвалиди се разврставају према утврђеном проценту тјелесног оштећења, у шест група, и то:

I. група - инвалиди са 100% тјелесног оштећења којима је за редован живот потребна њега и помоћ од стране другог лица,

II. група - инвалиди са 100% тјелесног оштећења,

III. група - инвалиди са 90% тјелесног оштећења,

IV. група - инвалиди са 80% тјелесног оштећења,

V. група - инвалиди са 70% тјелесног оштећења,

VI. група - инвалиди са 60% тјелесног оштећења.

Члан 58.

Цивилне жртве рата имају, по овом закону, следећа права:

1) личну инвалиднину,

2) додатак за његу и помоћ од стране другог лица,

3) ортопедски додатак,

4) породичну инвалиднину,

5) додатак на дјецу,

6) помоћ у трошковима лијечења и набавци ортопедских помагала,

7) оспособљавање за рад (професионална рехабилитација, преквалификација и доквалификација)

8) приоритетно запошљавање.

Права из става 1. тач. 1), 2), 3), 4) и 5) овог члана остварују се под увјетима, на начин и по поступку утврђеним овим законом.

Права из става 1. тач. 6), 7) и 8) овог члана остварују се под увјетима, на начин и по поступку утврђеним прописом кантона.

Кантон може, утврдити и друга права и проширити обим права утврђених овим законом по основу својих материјалних могућности и других потреба цивилних жртава рата.

24. Релевантне одредбе **Закона о измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом из 2004.** ("Службене новине Федерације БиХ" број 54/04 од 16. октобра 2004. године) гласе:

Члан 1.

У Закону о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом ("Службене новине Федерације БиХ", број 36/99) у поглављу II - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА уводи се ново потпоглавље 2.а под називом - "ОСНОВНА ПРАВА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ" и потпоглавље 2.б под називом - "ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВА ЛИЦА С ИНВАЛИДИТЕТОМ" с разрадом тих права у члановима који гласе:

"2.а ОСНОВНА ПРАВА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Члан 18.а

Лица са инвалидитетом и лица ометена у физичком и психичком развоју, у смислу члана 12. став 1. тачка 5. те члана 14. овог закона, имају према овом закону следећа права:

1) лична инвалиднина,

2) додатак за његу и помоћ од другог лица,

3) ортопедски додатак,

4) помоћ у трошковима лијечења и набавци ортопедских помагала,

5) оспособљавање за рад (професионална рехабилитација, преквалификација и доквалификација),

6) приоритетно запошљавање.

Права из става 1. тач. 1), 2) и 3) овог члана остварују се под условима, на начин и по поступку утврђеним овим законом.

Права из става 1. тач. 4), 5), и 6) овог члана остварују се у складу са прописима о здравственом осигурању, здравственој заштити и запошљавању.

Кантон може утврдити и друга права и проширити обим права утврђених овим законом, на основу својих материјалних могућности и других потреба лица са инвалидитетом.

Члан 18.б

Ради остваривања права утврђених овим законом лица са инвалидитетом разврставају се према утврђеном проценту оштећења организма у пет група, и то:

I група - лица са инвалидитетом са 100% оштећења организма,

II група - лица са инвалидитетом са 90% оштећења организма,

III група - лица са инвалидитетом са 80% оштећења организма,

IV група - лица са инвалидитетом са 70% оштећења организма,

V група - лица са инвалидитетом са 60% оштећења организма.

Члан 18.ц

Лична инвалиднина одређује се сразмјерно степену оштећења, на основу налаза и мишљења љекарске комисије у складу са међународном класификацијом оштећења, инвалидитета и хендикепа Свјетске здравствене организације. Мјесечни износ личне инвалиднине одређује се у проценту од основице дефинисане у члану 18.ф, и то:

Група	Процент
I	70%
II	50%
III	39%
IV	28%
V	20%

Члан 18.ф

Основица за одређивање мјесечних новчаних примања, према овом закону, јесте 213,00 КМ. Основица и мјесечни износи новчаних примања, према овом закону, усклађују се почетком сваке буџетске године наредбом федералног министра рада и социјалне политике, у складу са кретањем бруто друштвеног производа по глави становника према подацима Завода за статистику Федерације БиХ.

25. Релевантне одредбе **Закона о измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом из 2006.** ("Службене новине Федерације БиХ" број 39/06 од 26. јула 2006. године) гласе:

Члан 6.

Члан 54. мијења се и гласи:

"У смислу овог закона цивилна жртва рата је лице које је током рата или непосредне ратне опасности, услед рањавања или неког другог облика ратне тортуре наступило оштећење организма, што укључује ментално оштећење или значајно нарушавање здравља или нестанак или погибију тог лица.

У складу са ставом 1. овог члана, статус цивилне жртве рата признаје се:

1) лицу код којег је наступило оштећење организма од најмање 60% или значајно нарушавање здравља услед мучења, нехуманог и понижавајућег поступања, незаконитог кажњавања, протуправног лишавања слободе, затвор, концентрациони логор, интернација, принудни рад у току ратног стања или непосредне ратне опасности,

2) лицу код којег је наступило оштећење организма од најмање 60% у вези са ратним догађајима (бомбардовање, уличне борбе, експлозија ратног материјала, залутали метак и сл.),

3) лицу код којег је наступило оштећење организма од најмање 60% од експлозије заосталог ратног материјала након завршетка рата,

4) лицу код којег је наступило оштећење организма од најмање 60% у вези са диверзантским, терористичким акцијама којима се угрожава безбједност и уставни поредак Федерације,

5) члановима породице несталога лица, ако је нестало лице било цивил односно није било припадник оружаних снага,

6) члановима породице лица које је погинуло у вези са ратним догађајима (бомбардовање, уличне борбе, експлозија ратног материјала, залутали метак и сл.).

Посебном категоријом цивилних жртава рата сматрају се лица која су преживјела сексуално злостављање и силовање.

Признаје се статус цивилне жртве рата лицима код којих је дошло до накнадног оштећења организма - испољене и погоршане болести, дугог периода инкубације, губитак екстремитета и вида оба ока због погоршања општег здравственог стања, менталног оштећења и других оштећења организма, а насталих због околности из ст. 1. и 2. овог члана.

Статус цивилне жртве рата, у смислу ст. 1. и 2. овог члана, признаје се и цивилним лицима и припадницима снага бивше тзв. "Аутономне покрајине Западна Босна", уколико не остварују одговарајућа права по Закону о правима бранилаца и чланова њихових породица ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 33/04 и 56/05).

У складу са овим законом, у циљу остваривања одређених права, признаје се статус цивилне жртве рата, лицу код којег је наступило оштећење организма испод 60% или значајно нарушавање здравља."

Члан 7.

У члану 56. у уводној реченици ријечи: "ако прописом кантона није другачије утврђено", бришу се.

Иза става 1. додаје се нови став 2., који гласи:

"При утврђивању процента оштећења организма за лица код којих је под околностима из члана 54. овог закона наступило оштећење организма због болести задобијене, односно погоршане под тим околностима, узима се одговарајући проценат од целокупног оштећења организма с тим да по том основу утврђени проценат оштећења организма не може износити више од 80%."

Члан 8.

Члан 58. мијења се и гласи:

"Цивилне жртве рата имају, по овом закону, следећа права:

- 1) личну инвалиднину или мјесечно лично новчано признање,
- 2) додатак за његу и помоћ од стране другог лица,
- 3) ортопедски додатак,
- 4) породичну инвалиднину,
- 5) помоћ у трошковима лијечења и набавци ортопедских помагала,

6) оспособљавање за рад (професионална рехабилитација, преквалификација и доквалификација),

7) приоритетно запошљавање,

8) приоритетно стамбено збрињавање,

9) психолошку помоћ и правну помоћ.

Цивилне жртве рата из члана 54. став 6. овог закона остварују права у складу са ставом 1. тач. 5), 6), 7), 8) и 9) овог члана.

Права из става 1. тач. 1), 2), 3) и 4) овог члана остварују се под условима, на начин и по поступку утврђеним овим законом.

Права из става 1. тач. 5), 6), 7), 8) и 9) овог члана остварују се у складу са прописима о здравственом осигурању, здравственој заштити, заштити породице са дјецом и запошљавању.

Кантон, у складу са Програмом рјешавања приоритетног стамбеног збрињавања по основу одговарајућег закона, рјешава приоритетно стамбено збрињавање лица из члана 54. овог закона, а нарочито лица која су укључена као жртве свједоци у судске поступке.

Кантон може утврдити и друга права и проширити обим права утврђених овим законом, у складу са својим могућностима и потребама цивилних жртава рата."

26. Релевантне одредбе Закона о измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом из 2009. – спорни закон ("Службене новине Федерације БиХ" број 14/09 од 11. марта 2009. године) гласе:

Члан 3.

Члан 18.б Закона мијења се и гласи:

"Ради остваривања права утврђених овим Законом лица са инвалидитетом разврставају се према утврђеном проценту оштећења организма у двије групе и то:

1. група - лица са инвалидитетом са 100% оштећења организма,

II. група - лица са инвалидитетом са 90% оштећења организма".

27. Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању лица са инвалидитетом ("Службене новине ФБиХ" број 9/10) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

Овим законом уређује се професионална рехабилитација, оспособљавање и запошљавање лица са инвалидитетом са смањеном радном способношћу (у даљем тексту: лица са инвалидитетом), оснивање и дјелатност установа, привредних друштава и других правних лица која се баве професионалном рехабилитацијом и запошљавањем лица са инвалидитетом, оснивање и рад Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање лица са инвалидитетом (у даљем тексту: Фонд) и друга питања у вези са професионалном рехабилитацијом, оспособљавањем и запошљавањем лица са инвалидитетом.

Члан 2.

Професионална рехабилитација, оспособљавање и запошљавање лица са инвалидитетом је од посебног јавног интереса и спада у област социјалне заштите.

Члан 3.

Лице са инвалидитетом, у смислу овог закона, је лице код којег постоји физичко, чулно или ментално оштећење које за посљедицу има трајну или привремену, а најмање 12 мјесеци смањену могућност рада и задовољавања личних потреба у свакодневном животу.

Лице са инвалидитетом из става 1. овог члана, је лице чији инвалидитет, у односу на способности лица без

инвалидитета, једнаке или сличне животне доби, једнаког или сличног образовања, у једнаким или сличним условима рада, на једнаким или сличним пословима, има за посљедицу трајну или привремено, а најмање 12 мјесеци смањену могућност радног оспособљавања и запослења на тржишту рада под општим условима, те очувања посла и напредовања у послу.

Члан 4.

Лице са инвалидитетом, у смислу овог закона, је и:

1. лице са инвалидитетом, корисник новчане накнаде до запослења, које је то право остварило на основу прописа о социјалној заштити;

2. лице са промјењеном радном способношћу према прописима о пензијском и инвалидском осигурању;

3. лице које је остварило право на професионалну рехабилитацију према прописима о заштити војних и цивилних инвалида рата;

4. ученик са тешкоћама у развоју и ученик са већим тешкоћама у развоју према прописима о средњем образовању;

5. лице са инвалидитетом старије од 21 године, које право на професионалну рехабилитацију или рад не може остварити према претходним тачкама овог члана.

Члан 7.

Лице са инвалидитетом доприноси својој професионалној рехабилитацији и запошљавању:

- школовањем и стручним оспособљавањем, зависно од својих могућности, склоности и способности;

- пријављивањем на огласе о запошљавању на послове за које испуњава предвиђене услове и које је у стању обављати и прихватањем понуђеног запослења на таквим пословима;

- прихватањем услова у току стручног оспособљавања и рада;

- сарадњом по питањима стручног оспособљавања са љекаром, дефектологом, психологом, социјалним радником, дипл. правником, технологом;

[...]

28. Одлука о ратификацији Конвенције о правима лица са инвалидитетом и Факултативног протокола ("Службени гласник БиХ" – Међународни уговори број 11/09)

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ, број 454/09 од 15. децембра 2009. године), Предсједништво Босне и Херцеговине на 39. хитној сједници одржаној 18. децембра 2009. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ КОНВЕНЦИЈЕ О ПРАВИМА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ И ФАКУЛТАТИВНОГ ПРОТОКОЛА

Члан 1.

Ратификује се Конвенција о правима лица са инвалидитетом и Факултативни протокол уз Конвенцију о правима лица са инвалидитетом.

Члан 2.

Текстови Конвенције и Факултативног плана протокола у преводу гласе:

КОНВЕНЦИЈА

О ПРАВИМА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Члан 1.

СВРХА

Сврха ове Конвенције је унапријеђење, заштита и обезбјеђење пуног и равноправног уживања свих људских права и основних слобода особа с инвалидитетом, и унапријеђивање поштивања њиховог урођеног достојанства.

Особе с инвалидитетом укључујући особе са дуготрајним физичким, менталним, интелектуалним или осјетљивим оштећењима, које у интеракцији с различитим баријерама могу ометати њихово пуно и дјелотворно учествовање у друштву равноправно с осталим члановима тог друштва.

Члан 2.

ДЕФИНИЦИЈЕ

За потребе ове Конвенције:

[...]

"Дискриминација на основу инвалидитета" значи свако разликовање, искључивање или ограничавање на основу инвалидитета, чија су сврха или посљедица умањивање или поништавања признања, уживања или кориштења свих људских права и основних слобода, равноправно с другим особама, на политичком, економском, социјалном, културном, друштвеном и сваком другом подручју. Она укључује све облике дискриминације, укључујући ускраћивање разумне прилагодбе.

V. Допустивост

29. При испитивању допустивости захтјева Уставни суд је пошао од одредбе члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине.

30. Члан VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине гласи:

ц) Уставни суд има надлежност у питањима која му упути било који суд у Босни и Херцеговини, а односи се на то да ли је закон на чијој ваљаности почива његова одлука, сагласан са овим Уставом, Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама и њеним протоколима, или са законима Босне и Херцеговине; или у погледу постојања или дјелокруга неког општег правила међународног јавног права које је од значаја за одлуку тог суда.

31. Захтјев за оцјену уставности поднио је Општински суд у Сарајеву (судија Аднан Локмић), што значи да је захтјев поднијело овлашћено лице из члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број У 5/10 од 26. новембра 2010. године, тач. 7–14, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 37/11).

32. Имајући у виду одредбе члана VI/3ц) Устава Босне и Херцеговине и члана 19 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд сматра да је овај захтјев допустив зато што га је поднио овлашћени субјекат, те да не постоји ниједан формални разлог из члана 19 став (1) Правила Уставног суда због којег захтјев не би био допустив.

VI. Меритум

Уводне напомене

33. Уставни суд само ради напомене истиче да је у Одлуци о допустивости и меритуму број У 9/12 од 30. јануара 2013. године одлучивао о усклађености одредбе члана 18д став 4 истог закона (која гласи: "Лица са инвалидитетом који је настао након 65 године живота а код којих је, у складу с мишљењем Института, утврђена потреба за коришћењем права на додатак за његу и помоћ од другог лица, ово право остварују у складу с прописом кантона") и утврдио да та одредба није у складу са чланом II/2 Устава БиХ у вези с одредбама члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију. Наведеном одредбом су била обухваћена лица чији је инвалидитет настао након 65. године живота. Федерација БиХ је извршила наведену одлуку Уставног суда, те је неуставна одредба брисана измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите ("Службене новине Федерације БиХ" број 17/03 од 4. марта 2013. године).

Спорне одредбе Закона о основама социјалне заштите

34. Уставни суд напомиње да оцјену уставности разматра у општем смислу (*erga omnes*), а не у односу на конкретан предмет (*inter partes*) који је повод за подношење захтјева (види Одлуку Уставног суда у предмету број У 15/11 од 30. марта 2012. године, тачка 63). Подносилац захтјева тражи од Уставног суда да испита да ли је одредба члана 3 спорног закона компатибилна са чл. II/2, II/3к) и II/4 Устава БиХ, односно чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, чланом 14 Европске конвенције и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

35. Захтјев за оцјену уставности, као и предмет пред Општинским судом у Сарајеву поводом којег је поднијет захтјев за оцјену уставности заснивају се на тврдњи да до дискриминације долази на основу Закона о основама социјалне заштите. Релевантне одредбе наведеног закона прописују права – повластице одређеним категоријама људи, у конкретном случају то су ЛСИ – лица с инвалидитетом и ЦЖР – цивилне жртве рата. Право које се прописује наведеним категоријама (ЛСИ и ЦЖР), а које је релевантно за овај случај, јесте право на новчану накнаду, односно право на личну инвалиднину (како се ово право назива у свим измјенама Закона о основама социјалне заштите које су услједиле након 1999. године). Право на личну инвалиднину, како је то прописано релевантним одредбама Закона о основама социјалне заштите, остварује се у зависности од процента оштећења организма. Оспореним измјенама Закона о основама социјалне заштите прописано је да ЛСИ могу остварити право на личну инвалиднину само ако имају оштећење организма у проценту од 90% и 100%. Насупрот томе, Закон се у овом дијелу није мијењао у односу на ЦЖР, које и даље имају прописано право на личну инвалиднину у зависности од степена оштећења организма, али у знатно ширем распону, тј. од 60% до 100%. Дакле, релевантним одредбама Закона прво је прописано право (право на личну инвалиднину), да би другим релевантним одредбама истог закона остваривање тог права било ограничено, у зависности од околности под којим су одређена лица постала лица с инвалидитетом и задобила повреде (код ЛСИ инвалидитет није везан за рат и ратне активности, док код ЦЖР јесте). У наведеном подносилац захтјева види дискриминацију забрањену релевантним одредбама Устава БиХ и Европске конвенције.

36. Из навода подносиоца захтјева, као и предмета поводом којег је захтјев поднесен, произлази да су ЛСИ дискриминисани у односу на ЦЖР у односу на право на имовину, док се под имовином сматра право на личну инвалиднину која је прописана релевантним одредбама Закона о основама социјалне заштите. Међутим, неспорно је да право на личну инвалиднину није постојеће (стечено) право. Закон о основама социјалне заштите прописује услове под којим одређене групе људи (ЛСИ и ЦЖР) могу остварити (стећи) право на личну инвалиднину. Тужιοци у предмету поводом којег је поднесен захтјев за оцјену уставности су још 2009. године (доношењем спорног закона) изгубили право на личну инвалиднину коју су до тада примали. На појединачна рјешења о губитку права на личну инвалиднину тужιοци се нису жалили другостепеном органу управе, нити су покретали управни спор пред надлежним судом. У ствари, циљ предметне тужбе је да тужιοци поново стекну имовину (лична инвалиднина) која им је раније одузета због измјене закона. Међутим, члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију штити само постојећу имовину (види Европски суд за људска права, *Marckx против Белгије*, пресуда од 13. јуна 1979. године, серија А[1]31, став 50), а не и право на стицање имовине (види *Slivenko и други против Летоније*

(дец.) [GC] број 48321/99, ECHR 2002-II, став 121 и *Korecký против Словачке* [GC], 44912/98, ECHR 2004-IX, став 35(б)). Оспорене одредбе спорног закона одређују искључиво услове (одређени степен оштећења организма) под којим ЛСИ могу остварити (стећи) право на личну инвалиднину. Дакле, оспореним одредбама спорног закона се не утврђује имовинско право, већ, како је речено, услови за стицање имовинског права. Према томе, спорне одредбе не покрећу питање несагласности с одредбама члана II/3к) Устава БиХ, као и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

37. Стога, Уставни суд сматра да се одредбе спорног закона требају испитати првенствено с аспекта члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, с обзиром на то да се тврди да до повреде права на забрану дискриминације долази на основу закона, тј. ускраћивањем права која су одређена законом.

Општа забрана дискриминације

1. Уживање сваког права које закон предвиђа мора да се обезбједи без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност с националном мањином, имовина, рођење или други статус.

2. Јавне власти не смију ни према коме вршити дискриминацију по било ком основу као што су они поменути у ставу 1.

38. Уставни суд наглашава да члан 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију садржи општи принцип забране дискриминације и гарантује уживање свих права одређених законом, без дискриминације по било којем основу као што су пол, раса, боја коже, језик, вјера, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, припадност националној мањини, имовина, рођење или други статус. Даље, члан 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију подразумијева и да јавни органи никога не могу дискриминисати према било којем основу, дакле основни принцип недискриминације је проширен и на домаће законе, а не само на права гарантована Европском конвенцијом, како то предвиђа члан 14 Европске конвенције.

39. Европски суд за људска права је у предмету *Сејдић и Финци против БиХ* нагласио: "Појам дискриминације је досљедно тумачен у јуриспруденцији Суда у односу на члан 14 Конвенције. Јуриспруденција нарочито јасно прецизира да 'дискриминација' означава различито поступање без објективног и разумног оправдања према лицима која су се нашла у сличном положају (види тач. 42–44 и наведене изворе). Аутори су користили исти термин, дискриминација, у члану 1 Протокола број 12. Без обзира на разлике у ширини обима између ових одредби, значење овог појма у члану 1 Протокола број 12 требало је бити идентично тумачењу из члана 14 (види Образложење (*Explanatory Report*) уз Протокол број 12, тачка 18). Суд, према томе, не види разлог да одступа од утврђеног тумачења 'дискриминације', наведеног у тексту, у примјени истог појма према члану 1 Протокола број 12 (у вези са судском праксом УН-овог Комитета за људска права у погледу члана 26 Међународног пакта о грађанским и политичким правима, одредбе која је слична, али не и идентична – члану 1 Протокола број 12 уз Конвенцију, види *Nowak*, Коментари ССРР, Издавачи N. P. Engel, 2005, страна 597–634)", (види одлуку Европског суда у предмету *Сејдић и Финци против БиХ* од 22. децембра 2009. године, тачка 55).

40. Сходно томе, слиједећи принципе из члана 14 Европске конвенције, да би се покренуло питање дискриминације мора постојати разлика у поступању према

лицима у аналогним или релевантно сличним ситуацијама (види *ДХ и други против Чешке Републике* [ВВ] број 57325/00, став 175, ЕCHR 2007-IV). Међутим, само разлике у поступању на основу личног обиљежја (или "статуса") по којем се лица или групе лица разликују једни од других могу покренути питање дискриминације (види *Carvalho Pinto de Sousa Morais против Португалије* број 17484/15, став 45, ЕCHR 2017). Европски суд у својим одлукама досљедно указује да ће се различито поступање према лицима у аналогним или релевантно сличним ситуацијама сматрати дискриминишућим само ако нема објективно и разумно оправдање – другим ријечима, ако не слиједи легитиман циљ или ако не постоји разуман однос пропорционалности између употребљених средстава и циља који се жели остварити (види *Vallianatos и други против Грчке* [ВВ] бр. 29381/09 и 32684/09, став 76, ЕCHR 2013. (изводи)).

41. Држава уговорница ужива слободу процјене при оцјењивању да ли разлике у иначе сличним ситуацијама оправдавају различито поступање и у којој мјери. Обим ове процјене ће се разликовати у зависности од околности, предмета и позадине случаја. Према Европској конвенцији, држава обично има широко поље процјене када су у питању опште мјере економске или социјалне стратегије. Због њиховог директног познавања свог друштва и његових потреба, националне власти су, у принципу, у бољем положају од међународног судије да цијене оно што је у јавном интересу на друштвеним или економским основама, а суд ће генерално поштовати избор политике законодавца осим ако је "очито без разумног основа" (види *Carson и други против Уједињеног Краљевства* [Вв] број 42184/05, § 61, ЕCHR 2010. и *Stec и други против Уједињеног Краљевства* [Вв] бр. 65731/01 и 65900/01, § 52, ЕCHR 2006-VI).

42. Европски суд у пракси досљедно наводи да Европска конвенција не укључује право на стицање имовине (о чему је у овој одлуци опширније написано у тачки 37 образложења). При томе се не ограничава слобода држава уговорница да одлуче да ли ће или не успоставити било који облик система социјалног осигурања, или да одаберу врсту или износ накнада које ће обезбиједити у оквиру било којег таквог система. Међутим, ако држава одлучи да успостави систем накнада, то мора учинити на начин који је у складу са чланом 14 Конвенције (види цитирану *Stec и други против Уједињеног Краљевства*).

43. У конкретном случају неспорно је да Закон о основама социјалне заштите прописује "систем накнада" за одређене категорије људи (ЛСИ и ЦЖР) уколико испуњавају услове прописане тим истим законом.¹ Дакле, држава је Законом о основама социјалне заштите "успоставила систем накнада" (правно на личну инвалиднину), што даље значи да је тим законом прописано "уживање права одређених законом", али је истим законом држава прописала (и) ограничење за уживање тих права, те је, стога, задатак Уставног суда да испита да ли је наведено у складу са чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију. Основно питање на које треба дати одговор је да ли је јавна власт могла прописати различите услове за остваривање прописаних накнада, у зависности од околности под којим су одређена лица (ЛСИ и ЦЖР) постала лица с инвалидитетом.

¹ Види Релевантне прописе тач. 23, 24, 25 и 26 ове одлуке. Чланом 18а Закона прописана су права за ЛСИ (лична инвалиднина), а чланом 18б, који је коначно измијењен спорним чланом 3 истог закона, за ЛСИ прописана су ограничења (услови) за коришћење тих права (степен оштећења организма). Чланом 8 Закона су прописана права за ЦЖР (лична инвалиднина), а чланом 56 истог закона за ЦЖР су прописана ограничења (услови) за коришћење тих права (степен оштећења организма).

44. Уставни суд подсјећа да је Европски суд у предмету *Поповић против Србије* испитивао да ли је дошло до повреде права на забрану дискриминације зато што је Република Србија прописала различита права (накнаде) за цивилне инвалиде и ратне војне инвалиде. Слиједећи приступ Европског суда у наведеном предмету, Уставни суд сматра да се у конкретном случају може признати да "околности под којим су одређена лица постала инвалиди" могу представљати "други статус" у смислу члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

45. Да би различит третман био објективно и разумно оправдан, морају бити испуњена два услова: а) принцип различитог третмана се може примјенити у сврху постицања легитимног циља и б) мора постојати разуман однос пропорционалности између примјењених средстава и циља чијем се остварењу тежи. Међутим, Уставни суд прије тога мора утврдити да ли постоји различит третман између ЛСИ и ЦЖР по основу околности под којим су поједина лица постала лица с инвалидитетом и задобила повреде.

Члан 3 оспореног закона гласи:

Члан 18.б Закона мијења се и гласи:

"Ради остваривања права утврђених овим Законом лица са инвалидитетом разврставају се према утврђеном проценту оштећења организма у двије групе и то:

I. група - лица са инвалидитетом са 100% оштећења организма,

II. група - лица са инвалидитетом са 90% оштећења организма."

Постојање различитог третмана

46. Влада ФБиХ је у одговору на захтјев навела да различит третман постоји, те да је направљена разлика између ЛСИ и ЦЖР у погледу уживања одређених права. Разлика је направљена по основу времена и начина настанка инвалидитета, односно по основу околности под којим су одређена лица постала лица с инвалидитетом и задобила повреде. Код ЛСИ наведене околности нису везане за рат и ратне активности, док код ЦЖР јесу. Наравно, Влада тврди да за направљену разлику постоји легитиман циљ, тј. разумно и објективно оправдање, али о томе ће бити више говора у наредном дијелу образложења. Када се Владиној констатацији у погледу постојања различитог третмана дода и неспорна чињеница да релевантне одредбе Закона о основама социјалне заштите заиста прописују права (лична инвалиднина) за ЛСИ и ЦЖР, али да онда даље праве разлику у погледу услова за коришћење тих права између ЛСИ и ЦЖР у зависности од процента оштећења организма (на шта је детаљније указано у фусноти везано за тачку 43 образложења), Уставни суд нема разлога да не прихвати да у конкретном случају постоји различит третман у погледу услова за остваривање права прописаних Законом између ЛСИ и ЦЖР.

Легитиман циљ

47. Из одговора Владе ФБиХ произлази да је један од основних циљева за различито поступање према двије категоријама (ЛСИ и ЦЖР) "враћање моралног дуга" државе ЦЖР као лицима која су постала инвалиди у току ратних дејстава и постицање суштинске једнакости за одређену групу лица која су се у односу на друга налазила у битно другачијој ситуацији. Према мишљењу Владе ФБиХ, заштита по одредби члана 3 спорног закона пружа заштиту свим лицима с инвалидитетом од 100% и 90% (дакле ЛСИ и ЦЖР) јер је њихова комуникација с околином трајно смањена или онемогућена управо због утврђеног степена и тежине инвалидитета. С друге стране, степен оштећења испод 90%

код ЛСИ није сметња да задовољавају свакодневне животне потребе, заснивају радни однос и раде. Степен инвалидитета од 60% до 80% за ЛСИ није сметња за нормално функционисање у друштву. Осим тога, за ЛСИ, осим права на личну инвалиднину, постоје и друга права која су прописана Законом о основама социјалне заштите, и то: додатак за његу и помоћ од другог лица, ортопедски додатак, помоћ у трошковима лијечења и набавци ортопедских помагала, оспособљавање за рад (професионална рехабилитација, преквалификација и доквалификација) и приоритетно запошљавање¹. Законодавац је, осим напријед наведених права из Закона о основама социјалне заштите, имајући у виду да је оспособљавање и запошљавање ЛСИ од посебног јавног интереса, донио Закон о професионалној рехабилитацији. Тим законом се врло детаљно прописују различити видови помоћи за ЛСИ с процентом инвалидности испод 90% с циљем омогућавања учешћа на тржишту рада. Основни циљ Закона је омогућавање функционисања и изједначавања могућности за лица с највећим степеном инвалидитета (90% и 100%), што подразумева обе групе (ЛСИ и ЦЖР), с тим што се материјална подршка за ЛСИ сматра социјалном помоћи (заснива се на принципу солидарности), а за ЦЖР, осим социјалне помоћи, и репарацијом државе (враћањем моралног дуга) у односу на ЦЖР с процентом оштећења организма од 60% до 80%.

48. Влада је у одговору на захтјев указала на одлуку Европског суда у предмету *Поповић и други против Србије* (представке бр. 26944/13 и три друге) од 30. јуна 2020. године сматрајући да је у питању идентичан случај. У том предмету Европски суд је испитивао дојелу социјалних давања на основу инвалидитета и разлику у поступању између "цивилних и војних инвалида" (аналогно ЛСИ и ЦЖР у конкретном случају) према домаћем законодавству. Европски суд није сматрао неопходним да у околностима тог случаја испитује да ли се "војни и цивилни инвалиди" могу сматрати двијема групама у "аналогним или релативно сличним ситуацијама" нити да у том правцу усвоји чврсто мишљење, јер је разлика у поступању имала циљ и разумно оправдање. Суштинска разлика у поступању тичала се начина на који су те двије групе претрпјеле своје повреде. Будући да се основни приговор тичао неједнакости у систему социјалне заштите, Европски суд је подсјетио да Европска конвенција не укључује право на стицање имовине. При томе се не ограничава слобода држава уговорница да одлуче да ли ће или не успоставити било који облик система социјалног осигурања, или да одаберу врсту или износ накнада које ће обезбиједити у оквиру било којег таквог система. Међутим, ако држава одлучи да успостави систем накнада, то мора учинити на начин који је у складу са чланом 14 Конвенције (види цитирану *Stec и други против Уједињеног Краљевства*). Констатовано је да из законодавства тужене произлази да цивилни инвалиди имају бројна друга права која војни инвалиди немају, те да је стварна разлика између те двије групе мања од истакнуте. Подсјетио је такође да националне власти дају иницијалну оцјену о томе гдје је правична равнотежа која варира и зависи од низа фактора, при чему држава има одређено поље слободне процјене у систему социјалних давања. Ширина слободне процјене зависи од природе ограничења и циљева којим се тежи (види *Dickson против Уједињеног Краљевства*, став 77), при чему су националне власти у начелно бољем положају од међународних судија да процијене шта је у јавном интересу. Оцијенено је да различитом поступању у погледу социјалних

накнада цивилних и војних инвалида није недостајао разуман основ, те да је разлика у поступању имала објективно и разумно оправдање (ст. од 74 до 80).

49. Имајући у виду наведено, одговор Владе, као и одлуку Европског суда у предмету *Поповић против Србије*, гдје се радило о заиста врло сличној ситуацији као у конкретном случају, Уставни суд сматра да је различит третман, прописан спорним законом, заснован на легитимном циљу, као и да разлика у поступању има разумно оправдање. Спорним законом прописани су различити услови за коришћење накнада у области социјалне заштите, тј. услови за остваривање права на личну инвалиднину. Дакле, ради се о сфери социјалне и економске политике и надлежна јавна власт ту има широко поље слободне процјене (*margin of appreciation*). Јавна власт је у свакако бољој позицији од судија Уставног суда да ријеша питања која се односе на то ко ће примати помоћ у области социјалне заштите, колики ће бити износи који се исплаћују на име социјалне заштите, те, као што је у конкретном случају, да се пропишу услови под којим одређена лица могу остваривати права из области социјалне заштите. У овом случају јавна власт је прописала различит степен оштећења организма као услов за коришћење права из социјалне заштите, конкретно права на личну инвалиднину. Оправдање за наведено је да се разлика у степену оштећења организма у проценту од 60% до 80% односи на "морални дуг" или "ратну репарацију" који држава има према ЦЖР зато што их није могла заштитити током рата. Осим тога, сматра се да ЛСИ са степеном оштећења организма у проценту од 60% до 80% могу да раде, истина отежано, али је у том правцу зато и донијет Закон о професионалној рехабилитацији инвалида, као и да из економских разлога није могуће обезбиједити сва потребна средства да би свима (ЛСИ и ЦЖР) биле исплаћене накнаде у истом износу. Наведени разлози заиста спадају у слободно поље процјене надлежне власти, те Уставни суд нема разлога да не прихвати да је у конкретном случају разлика у поступању имала разумно оправдање, тј. да је различит третман заснован на легитимном циљу.

Пропорционалност

50. Када се у смислу релевантних одредби Закона о основама социјалне заштите сагледају права која имају ЛСИ и ЦЖР онда, према мишљењу Уставног суда, произлази да разлика између ове двије категорије и није тако велика као што се жели указати поднесеним захтјевом за оцјену уставности. Видљиво је да држава брине за обе наведене категорије прописујући низ повластица за све. Чињеница је да ЦЖР имају већу могућност приступа у односу на остваривање права на личну инвалиднину, међутим ЛСИ која имају степен оштећења организма испод 90% имају на располагању погодности које су прописане Законом о професионалној рехабилитацији и оспособљавању инвалида. Када се, осим наведеног, узме у обзир да јавне власти у овој области уживају висок степен слободног поља процјене и да су у бољој позицији да процијене питања од друштвеног, социјалног и економског интереса као што је конкретан случај, Уставни суд сматра да одредба члана 3 задовољава принцип пропорционалности јер успоставља правичну равнотежу између јавног интереса и заштите права појединца. Оспореном одредбом није стављен прекомјеран терет на ЛСИ у односу на ЦЖР јер обе категорије с утврђеним степеном инвалидитета од 100% и 90% као најугроженије групе остварују право на личну инвалиднину.

51. Стога, Уставни суд закључује да је члан 3 оспореног закона у складу са чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

¹ Види Релевантне прописе, тачка 24 образложења, члан 18а Закона о основама социјалне заштите.

Остала права

52. Подносилац захтјева позвао се на неусклађеност одредби спорног закона у односу на члан II/4 Устава Босне и Херцеговине, као и у односу на члан 14 Европске конвенције. Међутим, све оно што је речено у односу на члан 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију може се рећи и за наведене чланове. Стога су одредбе спорног закона у складу и са чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине, као и чланом 14 Европске конвенције.

53. У односу на члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине, као и члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд се детаљније изјаснио у тачки 36 образложења, нагласивши да право на имовину не обухвата право на стицање имовине, односно да штити само постојећу имовину. Стога су наводи подносиоца захтјева којим се указује на ово право очигледно неосновани.

54. С обзиром на то да се подносилац захтјева позива (и) на повреду одредби Европске социјалне повеље, Уставни суд указује да Европска социјална повеља није наведена у Уставу Босне и Херцеговине, ни у Анексу I Устава Босне и Херцеговине као додатни споразум о људским правима који ће се примјењивати у Босни и Херцеговини, због чега Уставни суд није надлежан ни за одлучивање о наводној повреди одредби Европске социјалне повеље (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 765/20 од 8. јула 2021. године, тачка 30, доступна на интернет страници www.ustavnisud.ba).

VII. Закључак

55. Уставни суд закључује да је одредба члана 3 Закона о измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом у складу са чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине, чланом 14 Европске конвенције и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

56. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

57. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине

Мато Тадић, с. п.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **U 11/22**, рјешавајући захтјев **Опћинског суда у Сарајеву (судија Adnan Lokmić)**, на основу члана VI/3.с) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) алинеја б) и члана 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преишчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Mato Tadić, predsjednik
Miodrag Simović, potpredsjednik
Mirsad Ceman, potpredsjednik
Helen Keller, potpredsjednica
Valerija Galić, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudija
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudija

на сједници одржаној 14. јула 2022. године donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Одлучујући о захтјеву Опћинског суда у Сарајеву (судија Adnan Lokmić) за оцјену уставности члана 3. Закона о измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите,

заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 14/09),

утврђује се да је члан 3. Закона о измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 14/09) који гласи: "Члан 18.б Закона мијења се и гласи: 'Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim Zakonom lica sa invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom procentu oštećenja organizma u dvije grupe i to:

I. grupa - lica sa invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,

II. grupa - lica sa invaliditetom sa 90% oštećenja organizma'

"

у складу са чланом II/4. Устава Босне и Херцеговине, чланом 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и чланом 1. Протокола број 12 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистrikта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Опћински суд у Сарајеву (у даљњем тексту: Опћински суд) – судија Adnan Lokmić (у даљњем тексту: подносилац захтјева) подnio je 15. aprila 2022. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности члана 3. Закона о измјенама и допунама Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 14/09) са Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. став (2) Правила Уставног суда, од Представничког дома и Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине, те Владе Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Влада FBiH) затражено je 19. aprila 2022. godine да доставе одговоре на захтјев.

3. Влада FBiH je путем Уреда за сарадњу и заступање пред Уставним судом Босне и Херцеговине доставила одговор на захтјев 19. maja 2022. godine.

III. Zahtjev**a) Relevantne činjenice predmeta povodom kojeg je podnesen zahtjev**

4. Pred Općinskim sudom se vodi parnični postupak koji su tužbom pokrenuli tužioci kao lica sa stečenim invaliditetom III, IV i V grupe invalidnosti (у даљњем тексту: lica s invaliditetom - LSI или туžioci) protiv Federacije Bosne i Hercegovine (у даљњем тексту: FBiH или туžena) radi utvrđenja diskriminacije i isplate. U tužbi je navedeno da je svim tužiocima kao licima s oštećenjem organizma po osnovu stečenog invaliditeta bilo priznato pravo na ličnu invalidninu u određenim novčanim iznosima, u zavisnosti od stepena oštećenja organizma. Svim tužiocima je prema pojedinačnim rješenjima, koja su kao dokaz priložili uz tužbu, bilo priznato pravo na ličnu invalidninu na osnovu Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom ("Службене новине FBiH" br. 36/99 i 54/04; у даљњем тексту: основни Закон о основама социјалне заштите). Основни Закон о основама социјалне заштите je измijenjen 2004. godine i bio je u primjeni u periodu od 2004. do 2009. godine. Tim zakonom su tužioci kao LSI i tzv. mirnodopski invalidi (invaliditet stekli rođenjem ili bolešću, a ne uslijed ratnih aktivnosti) bili izjednačeni s invalidima (civilnim žrtvama rata) koji su kao civili (ne vojnici) zadobili povrede u ratu (у даљњем тексту: civilne

žrtve rata - CŽR). Obje grupe (LSI i CŽR) bile su razvrstane u zavisnosti od procenta oštećenja organizma u rasponu od 60%, 70%, 80%, 90% i 100%. Terminološka razlika u nazivu između ovih grupa (LSI i CŽR) postojala je zbog načina i vremena nastanka invaliditeta (okolnosti vezane za rat ili suprotno). Bosna i Hercegovina je, kako se dalje navodi u tužbi, ratificirala Konvenciju o pravima lica s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Konvencija o licima s invaliditetom) u kojoj je data definicija lica s invaliditetom na način da takva lica "imaju dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprečavati njihovo puno i djelotvorno učešće u društvu na ravnopravnom osnovu s drugima". Budući da je Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: BiH) ratificirala Konvenciju o licima s invaliditetom, prihvatila je i da su sva lica jednaka pred zakonom, da imaju jednako pravo, bez diskriminacije, jednaku zaštitu i jednaku korist na osnovu zakona. Prije ratifikacije Konvencije tužena je 2009. godine donijela sporni zakon ("Službene novine FBiH" broj 14/09) kojim je izmijenjen član 18.b) Zakona iz 2004. godine, kojim su sva lica s invaliditetom, LSI i CŽR, bila razvrstana po grupama u zavisnosti od procenta oštećenja organizma od 60%, 70%, 80%, 90% i 100%. Navedenim izmjenama su, u članu 3, lica s invaliditetom razvrstana u dvije grupe prema utvrđenom procentu oštećenja organizma, i to lica s oštećenjem organizma od 100% i lica s oštećenjem organizma od 90%. Umjesto ranije zakonom šire priznatog procenta raspona oštećenja organizma, sada je taj raspon ograničen na 100% i 90% procenata oštećenja organizma, ali samo u odnosu na LSI kod kojih je oštećenje organizma posljedica bolesti ili rođenja, odnosno nije vezano za rat i ratne aktivnosti. Za CŽR su odredbe Zakona o osnovama socijalne zaštite ostale iste, tj. za njih je i dalje propisan širi raspon oštećenja organizma u procentu od 60%, 70%, 80%, 90% i 100%. Ono što je važno jeste da se u zavisnosti od procenta oštećenja organizma ostvaruje pravo na novčanu naknadu, tj. na ličnu invalidninu. Za CŽR je sada procent oštećenja organizma mnogo širi i povoljniji jer uključuje i 60%, 70%, 80%, za razliku od LSI kojima je ograničen na 90% i 100%. Naglašeno je da osim ove dvije grupe (LSI i CŽR) postoji i treća grupa, i to ratni vojni invalidi (u daljnjem tekstu: RVI), tj. lica koja su kao vojnici u toku rata od ratnih aktivnosti zadobila povrede koje su za posljedicu imale oštećenje organizma u određenom procentu. Za RVI su prava mnogo šira zato što priznato oštećenje organizma počinje već od 20%. Međutim, prava za RVI nisu priznata osporenim Zakonom o osnovama socijalne zaštite, već su priznata posebnim zakonom, tj. Zakonom o pravima branilaca i njihovih porodica, koji nije bitan za ovaj slučaj s obzirom na to da tužioci ukazuju prvenstveno na razliku koju između LSI i CŽR pravi osporeni Zakon o osnovama socijalne zaštite. U tužbi je dalje navedeno da su izmjenama i dopunama spornog zakona LSI čija je invalidnost manja od 90% ukinuta prava na invalidninu, čime su ostala bez do tada priznatih novčanih primanja – lične invalidnine.

5. Tužioci ističu da je odredbom člana 3. spornog zakona napravljena razlika među invalidima prema nastanku invalidnosti, odnosno između LSI i CŽR, ističući da je različito postupanje utemeljeno u samom zakonu. LSI ostvaruju pravo na ličnu invalidninu tek sa 90% tjelesnog oštećenja, dok CŽR to pravo ostvaruju sa 60% tjelesnog oštećenja. Smatraju da se radi o sistemskej diskriminaciji jer su LSI kao jedna grupa stanovništva na teritoriji FBiH stavljena u nepovoljniji položaj u odnosu na CŽR. Ističu da su spornom odredbom kao lica čija je invalidnost nastupila rođenjem ili bolešću diskriminirani u odnosu na CŽR čija je invalidnost nastupila uslijed ratnih dejstava. Smatraju da ne postoji legitiman javni interes za takvu pravnu situaciju jer je invaliditet, bez obzira na način nastanka, ipak invaliditet i sva takva lica moraju uživati jednaku zaštitu društva i pravnog poretka. Pri donošenju sporne odredbe zakonodavac je napravio

nepravednu raspodjelu društvenog bogatstva, i to na teret svih LSI, zanemarujući načelo da su svi invalidi, bez obzira na način nastanka invaliditeta, jednaki pred zakonom. Na taj način je LSI nanesena šteta (materijalna i nematerijalna), pa je tužbenim zahtjevom zatraženo da im se šteta nadoknadi u smislu člana 154. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) i da tužena FBiH otkloni posljedice diskriminacije, te da im vrati prava koja su imali prije izmjena i dopuna spornog zakona.

6. Vlada FBiH je u odgovoru na tužbu naglasila da se naknade za CŽR i RVI smatraju ratnim reparacijama (odštetama). RVI za zasluge koje su imali u odbrani države, a za CŽR kao reparaciju za uskraćenu zaštitu od strane države zbog invaliditeta koji su zadobile u toku rata i uslijed ratnih aktivnosti kao civili, kada je država imala pozitivnu obavezu da ih zaštiti. Pri tome, kako je dalje navedeno, u okviru CŽR su kao posebna kategorija izdvojena lica koja su preživjela seksualna zlostavljanja i silovanja u ratu. To dalje znači da su u pitanju lica koja ne moraju nužno biti lica s invaliditetom, ali država prema njima ima obavezu da im reparira ono što su zbog ratnih dejstava preživjeli, a država ih nije uspjela zaštititi. Naglašeno je da lica s invaliditetom sa stepenom oštećenja od 90% i 100% ne mogu funkcionirati kao lica bez invaliditeta, sama ne mogu zadovoljiti osnovne i bitne životne potrebe, pa im se novčana naknada osigurava isključivo kao naknada za izjednačavanje mogućnosti u pogledu njihovog funkcioniranja u društvu. Kod LSI s procentom oštećenja organizma od 60% do 80% su prije donošenja spornog zakona ocjenjivana stanja i bolesti, a ne invaliditet kako predviđa Konvencija o licima s invaliditetom (UN). U praksi je utvrđeno da ova kategorija LSI (s oštećenjem organizma u procentu od 60% do 80%) može zadovoljavati svoje osnovne životne potrebe, zasnivati radni odnos i da im takvo stanje nije smetnja za normalno funkcioniranje u društvu. S druge strane, novčane naknade za CŽR s oštećenjem od 90% i 100% se dijelom smatraju ratnim reparacijama, a dijelom naknadama za izjednačavanje mogućnosti u društvu, jer im invaliditet onemogućava da na isti način funkcioniraju u društvu kao zdrave osobe. Kod LSI s oštećenjem organizma sa 90% i 100% novčane naknade se smatraju isključivo kao naknade za izjednačavanje mogućnosti lica s invaliditetom s najtežim stepenom oštećenja organizma. Zbog toga i postoje razlike, što je u skladu sa zaključcima Evropskog suda u predmetu *Popović protiv Srbije*. U osnovi, razlika koja postoji nije diskriminacija, već namjera države da različitim grupama osigura pripadajuća prava po svim osnovama. Preporuka ombudsmena koja je dostavljena tuženoj podrazumijeva razmatranje ponovnog uvođenja u Zakon o osnovama socijalne zaštite LSI s tjelesnim oštećenjem ispod 90%. Nadležno ministarstvo je tim povodom konstatiralo da LSI u duhu Konvencije o licima s invaliditetom treba osigurati zaštitu na drugi način, a prije svega stvaranjem uvjeta za zapošljavanje na tržištu rada. Naime, težina njihovog invaliditeta (osim u procentu od 90% i 100%) nije presudno ograničavajuća u njihovoj komunikaciji s okolinom i u svakodnevnom funkcioniranju. Tužena smatra da je preporuka ombudsmena ispoštovana donošenjem Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji) i osnivanjem Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica s invaliditetom, koji ovoj populaciji omogućava zapošljavanje po znatno povoljnijim uvjetima u odnosu na lica bez invaliditeta na otvorenom tržištu rada.

7. Vlada FBiH je dalje navela da je odredbama spornog zakona za LSI i dalje omogućeno korištenje drugih prava, tj. stalna novčana pomoć, novčana naknada za pomoć i njegu od strane drugog lica, druge materijalne pomoći, osposobljavanje za život i rad, smještaj u drugu porodicu, smještaj u ustanovu socijalne zaštite, usluge socijalnog i drugog stručnog rada, kućna njega i pomoć u kući. Dakle, u konkretnom slučaju postoji legitiman cilj i

proporcionalan odnos između cilja koji se želi postići i upotrijebljenih sredstava. Kao potvrdu stava da odredbom člana 3. spornog zakona LSI nisu diskriminirana u odnosu na CŽR, tužena je posebno istakla presudu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) u predmetu *Popović i drugi protiv Srbije*. Navedena presuda je donesena upravo primjenom onih akata na koje se tužioci u tužbi pozivaju, konkretno Konvencije (UN) i Evropske konvencije prilikom ispitivanja osnovanosti različite visine novčanih naknada za civilne invalide i vojne invalide. U navedenoj presudi Evropski sud je utvrdio: "Činjenica da različite kategorije lica s invaliditetom imaju pravo na različite naknade ne predstavlja diskriminaciju, posebno na polju slobodne procjene država u pitanjima koja uključuju socijalnu politiku."

8. Vlada FBiH (tužena) naglasila je da u konkretnoj situaciji država ima slobodno polje procjene u pogledu općih pitanja ekonomske i socijalne politike, što uključuje i pitanje kako najbolje regulirati prava socijalnog osiguranja za lica s invaliditetom (LSI i CŽR), te osigurati sredstva za isplatu invalidnina, a što je i u skladu sa stavovima Evropskog suda iz presude *Popović i drugi protiv Srbije*.

b) Navodi iz zahtjeva

9. U zahtjevu se većim dijelom interpretiraju navodi iz tužbe koji su navedeni u prethodnom dijelu odluke. Naime, podnosilac zahtjeva ukazuje na domaće i međunarodne dokumente, Konvenciju UN, Specijalni izvještaj o pravima lica s invaliditetom Institucije ombudsmena, čija je suština da se prevaziđe svaki oblik diskriminacije lica s invaliditetom.

10. U ključnom, podnosilac zahtjeva smatra da su odredbom člana 3. spornog zakona, kojom je izmijenjen član 18b. Zakona o izmjenama i dopunama osnovnog zakona (iz 2004. godine) koji je bio na snazi do marta 2009. godine, LSI diskriminirana na osnovu načina i vremena zadobivanja tjelesne povrede i invaliditeta i da im je onemogućeno da na ravnopravnom osnovu uživaju i ostvaruju isti obim prava u odnosu na CŽR s istim procentom invaliditeta. Odredbom člana 3. spornog zakona je, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, "uvvedena sistemska (tj. na osnovu zakona) diskriminacija, i to na osnovu načina i vremena povrede". U tom pravcu se poziva na praksu Evropskog suda koju je prihvatio Ustavni sud, između ostalih *Belgijski jezički slučaj* od 9. februara 1967. godine i *Irska protiv Britanije* od 18. januara 1978. godine. Iz navedene prakse, kako se dalje navodi, diskriminacija nastupa ako se lice ili grupa lica koja se nalaze u analognoj situaciji različito tretiraju na osnovu spola, rase, boje, jezika, vjere (...) u pogledu uživanja prava iz Evropske konvencije, a za to ne postoji objektivno i razumno opravdanje naspram cilja koji se želi postići jer ne postoji proporcionalnost između upotrijebljenih sredstava i cilja čijem se ostvarenju teži.

11. Podnosilac zahtjeva, ipak, smatra da prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda državni organi imaju određenu slobodu procjene kada odlučuju da li i u kojoj mjeri razlike u inače sličnim situacijama opravdavaju različit tretman prema zakonu. Stoga je i podnio zahtjev za ocjenu kompatibilnosti odredbe člana 3. spornog zakona kako bi Ustavni sud ocijenio "da li je u konkretnom slučaju bilo razumnog i objektivnog opravdanja za različito tretiranje lica s invaliditetom".

12. U nastavku je ukazano na sadržaj Ustava BiH i njegov sastavni dio, konkretno petnaest međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima pobrojanih u Aneksu I na Ustav BiH, pri čemu je uživanje prava i sloboda iz navedenih međunarodnih sporazuma osigurano svim licima u BiH bez diskriminacije. Smatra da je sporna odredba u suprotnosti sa članom II/2. Ustava BiH (međunarodni standardi) da se Evropska konvencija i njeni protokoli direktno primjenjuju u BiH, članom II/3.k) Ustava BiH i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (pravo na imovinu), članom II/4. Ustava BiH i članom 14. Evropske

konvencije (zabrana diskriminacije) i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju (opća zabrana diskriminacije).

c) Odgovor na zahtjev

13. U vezi s navodima iz predmetnog zahtjeva Vlada FBiH je navela: članom 3. spornog zakona izmijenjen je član 18b. tako što su lica s invaliditetom, radi ostvarivanja prava, razvrstana u dvije grupe – I grupa lica s invaliditetom sa 100% oštećenja organizma i II grupa lica s invaliditetom sa 90% oštećenja organizma. Nadalje, prava LSI i materijalne naknade do 2004. godine (kada je osnovni zakon izmijenjen – pod "osnovni zakon" misli se na prvi Zakon o osnovama socijalne zaštite koji je donesen 1999. godine) nisu bili obuhvaćeni zakonskim propisima; materijalna podrška se u FBiH osiguravala za RVI po propisima koji su regulirali prava branilaca, a za CŽR prema odredbama osnovnog zakona; novčane naknade koje se isplaćuju CŽR s oštećenjem organizma u visini od 60%, 70% i 80% smatraju se posebnim naknadama, odnosno reparacijom države, tzv. "vraćanjem moralnog duga" države licima koja su postala invalidi u toku ratnih dejstava. Za razliku od CŽR koje su invalidnost zadobile zbog ratnih dejstava, LSI su invalidnost dobila bolešću ili na drugi način koji nije vezan za ratna dejstva i prema toj kategoriji država nema istu obavezu kao prema CŽR; novčane naknade za CŽR s oštećenjem organizma od 90% i 100% smatraju se dijelom ratnim reparacijama, a dijelom naknadama za izjednačavanje mogućnosti, jer im invaliditet onemogućava da na isti način funkcioniraju u društvu kao zdrave osobe; novčane naknade za LSI s oštećenjem organizma od 90% i 100% se isključivo smatraju kao naknade za izjednačavanje mogućnosti lica s invaliditetom s najvišim stepenom invalidnosti da funkcioniraju u društvu.

14. U vezi s navodima kojim je ukazano na različito postupanje prema dvjema kategorijama lica s invaliditetom, dakle LSI i CŽR, Vlada FBiH je navela da različito postupanje postoji, ali da ima objektivno i razumno opravdanje. Pri tome je podsjetila na ključne odredbe Konvencije o licima s invaliditetom (UN) ukazujući da se odredbom člana 3. spornog zakona upravo pruža zaštita licima s najvećim stepenom invalidnosti (90% i 100%) jer je njihovo funkcioniranje u društvu trajno smanjeno ili je potpuno onemogućeno zbog utvrđenog stepena i težine invalidnosti. Također, LSI sa stepenom oštećenja organizma od 90% i 100% ne mogu funkcionirati u društvu kao lica bez invaliditeta, pa im se naknada isplaćuje isključivo s ciljem izjednačavanja mogućnosti u pogledu funkcioniranja u društvu i izjednačavanja sa zdravim osobama.

15. Dalje se navodi da su u periodu od 2004. do 2009. godine, prije donošenja sporne odredbe, za LSI s oštećenjem organizma ispod 90% ocjenjivana stanja i bolesti, a ne invaliditet. Iz prakse je utvrđeno da stepen oštećenja ispod 90% kod LSI nije smetnja da zadovoljavaju svakodnevne životne potrebe, zasnivaju radni odnos i rad, te da im tako utvrđeno stanje nije smetnja za normalno funkcioniranje u društvu.

16. Ponovljeno je da je cilj davanja većih pogodnosti CŽR "vraćanje moralnog duga" države jer su one postale invalidi u toku ratnih dejstava, a država nije imala mogućnost da ih zaštiti. Pored toga, postignuta je suštinska jednakost jer su se CŽR nalazile u bitno drugačijoj situaciji u odnosu na sva ostala lica.

17. Očigledno je, kako je Vlada FBiH u konačnici navela, da u osnovi postojeća razlika između LSI i CŽR nije diskriminacija već namjera države da različitim grupama osigura pripadajuća prava po svim osnovama. U konkretnom slučaju postoji razumno opravdanje za različito postupanje koje je u skladu s odredbama Evropske konvencije i odredbama ZZD jer postoji legitiman cilj i proporcionalan odnos između cilja koji se želi postići i sredstava koja su upotrijebljena. Legitiman cilj je opravdanje okolnosti pod kojim su pojedina lica postala lica s invaliditetom i zadobila

povrede, te u omogućavanju funkcioniranja i izjednačavanja lica s najtežim stepenom invaliditeta. Tu je i činjenica da lica s nižim stepenom invaliditeta zbog toga nisu spriječena da normalno funkcioniraju u društvu. U tom pravcu je ukazano i na ekonomske prilike u BiH i nemogućnost da se svim licima omogući primanje istih novčanih naknada.

18. Naglašena je tzv. pozitivna diskriminacija koja praktično omogućava državnim organima da preduzimaju i određene mjere koje su usmjerene na ispravljanje postojećih nejednakosti.

19. U tom pravcu Vlada FBiH je ukazala na presudu Evropskog suda u predmetu *Popović protiv Srbije* od 30. juna 2020. godine u kojoj su se aplikanti žalili da su kao "civilni invalidi" diskriminirani u pogledu prava na mirno uživanje imovine jer je domaće zakonodavstvo "vojnim invalidima" s istim stepenom invalidnosti pružalo novčana davanja koja su bila do pet puta veća u odnosu na "civilne invalide". U navedenoj odluci, kako se dalje navodi, Evropski sud nije utvrdio povredu iz člana 14. Evropske konvencije jer je za različito postupanje prema dvjema kategorijama lica s invaliditetom postojalo objektivno i razumno opravdanje. Pri tome je, kako je dalje navedeno, Evropski sud imao u vidu da država ima slobodno polje procjene u pogledu općih pitanja ekonomske i socijalne politike, što uključuje i prava iz socijalnog osiguranja za lica s invaliditetom, te na koji način osigurati sredstva za njihovu isplatu. U vezi s naprijed navedenim stavom, Vlada smatra da utvrđivanje različitih prava za LSI i CŽR ima razumno i objektivno opravdanje, da je razlika u postupanju zasnovana ne samo na pravno zaštićenom osnovu već i na objektivnim razlikama, te da član 3. osporenog zakona nije diskriminatoran u odnosu na LSI. Vlada je, osim toga, navela da je LSI koja nemaju dovoljno sredstava za život propisima iz oblasti socijalne zaštite u FBiH omogućeno korištenje drugih prava poput stalne novčane pomoći, novčane naknade za pomoć i njegu od strane drugog lica, druge materijalne pomoći, osposobljavanja za život i rad, smještaja u drugu porodicu, smještaja u ustanovu socijalne zaštite, usluga socijalnog i drugog stručnog rada, kućne njege i pomoći u kući i dr.

20. Imajući u vidu navedeno, Vlada FBiH smatra da je zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 3. spornog zakona neosnovan.

IV. Relevantni propisi

21. U **Ustavu Bosne i Hercegovine** relevantne odredbe glase:

Član II

Ljudska prava i osnovne slobode

2. Međunarodni standardi

Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

22. **Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda**, Rim, 4. XI. 1950. ("Službeni glasnik BiH" broj 6/99) kako je izmijenjena Protokolom broj 11 (datum stupanja na snagu 1. novembar 1998) u relevantnom dijelu glasi:

Član 14.

Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo

mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

Član 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda Zaštita imovine

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

Član 1. Protokola broj 12 uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda Opća zabrana diskriminacije

1. Uživanje svih prava utvrđenih zakonom osigurano je bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovinsko stanje, rođenje ili drugi status.

2. Nikog nijedan organ vlasti ne smije diskriminirati ni po kojem osnovu, kao što je navedeno u stavu 1.

23. **Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom** ("Službene novine Federacije BiH" br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 17/13 – odluka USBiH, 5/14 – rješenje USBiH, 45/16 i 40/18). Za potrebe ove odluke će prvo biti navedene odredbe prvog Zakona iz 1999. godine, zatim izmjene i dopune iz 2004. godine, kao i izmjene i dopune iz 2006. godine te sporne izmjene iz 2009. godine. Ostale izmjene i dopune ovog zakona koje su uslijedile 2013, 2014, 2016. i 2018. godine nisu relevantne za ovaj slučaj. **Relevantne odredbe Zakona iz 1999. godine** ("Službene novine Federacije BiH" broj 36/99 od 6. septembra 1999. godine) glase:

Član 12.

Korisnici socijalne zaštite, u smislu ovog zakona, su lica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe i to:

- 1) djeca bez roditeljskog staranja,
- 2) odgojno zanemarena djeca,
- 3) odgojno zapuštena djeca,
- 4) djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama,
- 5) lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkom ili psihičkom razvoju,
- 6) materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica,
- 7) stara lica bez porodičnog staranja,
- 8) lica sa društveno negativnim ponašanjem,
- 9) lica i porodice u stanju socijalne potrebe, kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

Propisima kantona može se proširiti krug korisnika socijalne zaštite iz stava 1. ovog člana u skladu sa programima razvoja socijalne zaštite i specifičnim prilikama u kantonu.

Član 14.

Lica sa invaliditetom i lica u fizičkom i psihičkom razvoju, u smislu člana 12. stav 1. tačka 5) ovog zakona, su djeca i odrasla lica, koja su:

- slijepa i slabovidna,
- gluha i nagluha,
- sa poremećajima u govoru i glasu,
- sa tjelesnim oštećenjima i trajnim smetnjama u fizičkom razvoju,
- sa smetnjama u psihičkom razvoju (lahkog, umjerenog, težeg i teškog stepena),
- sa kombiniranim smetnjama (višestruko ometena u razvoju).

Član 19.

Prava iz socijalne zaštite, u smislu ovog zakona, su:

- 1) novčana i druga materijalna pomoć,
- 2) osposobljavanje za život i rad,
- 3) smještaj u drugu porodicu,
- 4) smještaj u ustanove socijalne zaštite,
- 5) usluge socijalnog i drugog stručnog rada,
- 6) kućna njega i pomoć u kući.

Propisom kantona utvrđuju se iznosi novčanih i drugih davanja, iz stava 1. ovog člana, uvjeti i postupak za sticanje tih prava i njihovo korištenje, ukoliko to nije uređeno ovim zakonom.

Propisom kantona mogu se utvrditi i druga prava iz socijalne zaštite u skladu sa programom razvoja socijalne zaštite i njegovim mogućnostima.

Član 54.

Civilna žrtva rata, u smislu ovog zakona, je lice kod koga je nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 60% zbog rane, povrede i ozljede (u daljem tekstu: invalid) zadobivene:

- 1) zlostavljanjem, odnosno lišavanjem slobode u toku ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti;
- 2) u vezi sa ratnim događanjima (bombardiranja, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.);
- 3) od eksplozije zaostalog ratnog materijala nakon završetka rata,
- 4) u vezi sa diverzantskim, odnosno terorističkim akcijama kojima se ugrožava sigurnost i ustavni poredak Federacije.

Invalid je i lice kod koga je nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 60% zbog bolesti zadobivene, odnosno pogoršane ili ispoljene pod okolnostima iz stava 1. ovog člana.

Civilnom žrtvom rata, smatra se i lice koje je poginulo, umrlo ili nestalo pod okolnostima iz stava 1. ovog člana.

Član 56.

Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim zakonom za civilne žrtve rata, ako propisom kantona nije drugačije utvrđeno, invalidi se razvrstavaju prema utvrđenom procentu tjelesnog oštećenja, u šest grupa, i to:

- I. grupa - invalidi sa 100% tjelesnog oštećenja kojima je za redovan život potrebna njega i pomoć od strane drugog lica,
- II. grupa - invalidi sa 100% tjelesnog oštećenja,
- III. grupa - invalidi sa 90% tjelesnog oštećenja,
- IV. grupa - invalidi sa 80% tjelesnog oštećenja,
- V. grupa - invalidi sa 70% tjelesnog oštećenja,
- VI. grupa - invalidi sa 60% tjelesnog oštećenja.

Član 58.

Civilne žrtve rata imaju, po ovom zakonu, sljedeća prava:

- 1) ličnu invalidninu,
- 2) dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica,
- 3) ortopedski dodatak,
- 4) porodičnu invalidninu,
- 5) dodatak na djecu,
- 6) pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala,
- 7) osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija)
- 8) prioriteto zapošljavanje.

Prava iz stava 1. tač. 1), 2), 3), 4) i 5) ovog člana ostvaruju se pod uvjetima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.

Prava iz stava 1. tač. 6), 7) i 8) ovog člana ostvaruju se pod uvjetima, na način i po postupku utvrđenim propisom kantona.

Kanton može, utvrditi i druga prava i proširiti obim prava utvrđenih ovim zakonom po osnovu svojih materijalnih mogućnosti i drugih potreba civilnih žrtava rata.

24. Relevantne odredbe **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava**

rata i zaštite porodice sa djecom iz 2004. ("Službene novine Federacije BiH" broj 54/04 od 16. oktobra 2004. godine) glase:

Član 1.

U Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom ("Službene novine Federacije BiH", broj 36/99) u poglavlju II SOCIJALNA ZAŠTITA dodaje se novo potpoglavlje 2.a pod nazivom - "OSNOVNA PRAVA LICA SA INVALIDITETOM" i potpoglavlje 2.b pod nazivom - "POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE OSNOVNIH PRAVA LICA SA INVALIDITETOM" sa razradom tih prava u članovima koji glase:

"2a. OSNOVNA PRAVA LICA SA INVALIDITETOM

Član 18.a

Lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkom i psihičkom razvoju, u smislu člana 12. stav 1. tačka 5. te člana 14. ovog zakona, prema ovom zakonu imaju sljedeća prava:

- 1) ličnu invalidninu,
- 2) dodatak za njegu i pomoć od drugog lica,
- 3) ortopedski dodatak,
- 4) pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala,
- 5) osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija),
- 6) prioriteto zapošljavanje.

Prava iz stava 1. tač. 1), 2) i 3) ovog člana ostvaruju se pod uslovima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.

Prava iz stava 1. tač. 4), 5), 6) ovog člana ostvaruju se u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i zapošljavanju.

Kanton može utvrditi i druga prava i proširiti obim prava utvrđenih ovim zakonom na osnovu svojih materijalnih mogućnosti i drugih potreba lica sa invaliditetom.

Član 18.b

Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim zakonom lica sa invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom procentu oštećenja organizma u pet grupa i to:

- I. grupa - lica sa invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,
- II. grupa - lica sa invaliditetom sa 90% oštećenja organizma,
- III. grupa - lica sa invaliditetom sa 80% oštećenja organizma,
- IV. grupa - lica sa invaliditetom sa 70% oštećenja organizma,
- V. grupa - lica sa invaliditetom sa 60% oštećenja organizma.

Član 18.c

Lična invalidnina određuje se srazmjerno stepenu oštećenja, na osnovu nalaza i mišljenja ljekarske komisije u skladu sa međunarodnom klasifikacijom oštećenja, invaliditeta i hendikepa Svjetske zdravstvene organizacije. Mjesečni iznos lične invalidnine određuje se u procentu od osnovice definirane u članu 18.f i to:

Grupa	Procenat
I	70%
II	50%
III	39%
IV	28%
V	20%

Član 18.f

Osnovica za određivanje mjesečnih novčanih primanja, prema ovom zakonu, jeste 213 KM. Osnovica i mjesečni iznosi novčanih primanja, prema ovom zakonu, usklađuju se početkom svake budžetske godine naredbom federalnog ministra rada i

socijalne politike, u skladu sa kretanjem bruto društvenog proizvoda po glavi stanovnika prema podacima Zavoda za statistiku Federacije BiH.

25. Relevantne odredbe **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom iz 2006.** ("Službene novine Federacije BiH" broj 39/06 od 26. jula 2006. godine) glase:

Član 6.

Član 54. mijenja se i glasi:

"U smislu ovog zakona civilna žrtva rata je lice kod kojeg je tokom rata ili neposredne ratne opasnosti, usljed ranjavanja ili nekog drugog oblika ratne torture nastupilo oštećenje organizma, što uključuje mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja ili nestanak ili pogibiju tog lica.

U skladu sa stavom 1. ovog člana, status civilne žrtve rata priznaje se:

1) licu kod kojeg je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% ili značajno narušavanje zdravlja usljed mučenja, nehumanog i ponižavajućeg postupanja, nezakonitog kažnjavanja, protupravnog lišavanja slobode, zatvor, koncentracioni logor, internacija, prinudni rad u toku ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti,

2) licu kod kojeg je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% u vezi sa ratnim događajima (bombardovanje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.),

3) licu kod kojeg je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% od eksplozije zaostalog ratnog materijala nakon završetka rata,

4) licu kod kojeg je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% u vezi sa diverzantskim, terorističkim akcijama kojima se ugrožava sigurnost i ustavni poredak Federacije,

5) članovima porodice nestalog lica, ako je nestalo lice bilo civil odnosno nije bilo pripadnik oružanih snaga,

6) članovima porodice lica koje je poginulo u vezi sa ratnim događajima (bombardovanje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.).

Posebnom kategorijom civilnih žrtava rata smatraju se lica koja su preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje.

Priznaje se status civilne žrtve rata licima kod kojih je došlo do naknadnog oštećenja organizma - ispoljene i pogoršane bolesti, dugog perioda inkubacije, gubitak ekstremiteta i vida oba oka zbog pogoršanja općeg zdravstvenog stanja, mentalnog oštećenja i drugih oštećenja organizma, a nastalih zbog okolnosti iz st. 1. i 2. ovog člana.

Status civilne žrtve rata, u smislu st. 1. i 2. ovog člana, priznaje se i civilnim licima i pripadnicima snaga bivše tzv. "Autonome pokrajine Zapadna Bosna", ukoliko ne ostvaruju odgovarajuća prava po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/04 i 56/05).

U skladu sa ovim zakonom, u cilju ostvarivanja određenih prava, priznaje se status civilne žrtve rata, licu kod kojeg je nastupilo oštećenje organizma ispod 60% ili značajno narušavanje zdravlja."

Član 7.

U članu 56. u uvodnoj rečenici riječi: "ako propisom kantona nije drugačije utvrđeno", brišu se.

Iza stava 1. dodaje se novi stav 2., koji glasi:

"Pri utvrđivanju procenta oštećenja organizma za lica kod kojih je pod okolnostima iz člana 54. ovog zakona nastupilo oštećenje organizma zbog bolesti zadobivene, odnosno pogoršane pod tim okolnostima, uzima se odgovarajući procenat od cjelokupnog oštećenja organizma s tim da po tom osnovu utvrđeni procenat oštećenja organizma ne može iznositi više od 80%."

Član 8.

Član 58. mijenja se i glasi:

"Civilne žrtve rata imaju, po ovom zakonu, sljedeća prava:

1) ličnu invalidninu ili mjesečno lično novčano primanje,

2) dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica,

3) ortopedski dodatak,

4) porodičnu invalidninu,

5) pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala,

6) osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija),

7) prioritetno zapošljavanje,

8) prioritetno stambeno zbrinjavanje,

9) psihološku pomoć i pravnu pomoć.

Civilne žrtve rata iz člana 54. stav 6. ovog zakona ostvaruju prava u skladu sa stavom 1. tač. 5), 6), 7), 8) i 9) ovog člana.

Prava iz stava 1. tač. 1), 2), 3) i 4) ovog člana ostvaruju se pod uvjetima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.

Prava iz stava 1. tač. 5), 6), 7), 8) i 9) ovog člana ostvaruju se u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti, zaštiti porodice sa djecom i zapošljavanju.

Kanton, u skladu sa Programom rješavanja prioritetnog stambenog zbrinjavanja po osnovu odgovarajućeg zakona, rješava prioritetno stambeno zbrinjavanje lica iz člana 54. ovog zakona, a naročito lica koja su uključena kao žrtve svjedoci u sudske postupke.

Kanton može utvrditi i druga prava i proširiti obim prava utvrđenih ovim zakonom, u skladu sa svojim mogućnostima i potrebama civilnih žrtava rata."

26. Relevantne odredbe **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom iz 2009.** – sporni zakon ("Službene novine Federacije BiH" broj 14/09 od 11. marta 2009. godine) glase:

Član 3.

Član 18.b Zakona mijenja se i glasi:

"Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim Zakonom lica sa invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom procentu oštećenja organizma u dvije grupe i to:

I. grupa - lica sa invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,

II. grupa - lica sa invaliditetom sa 90% oštećenja organizma".

27. **Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom** ("Službene novine FBiH" broj 9/10) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Ovim Zakonom uređuje se profesionalna rehabilitacija, osposobljavanje i zapošljavanje lica sa invaliditetom sa smanjenom radnom sposobnošću (u daljnjem tekstu: lica sa invaliditetom), osnivanje i djelatnost ustanova, privrednih društava i drugih pravnih lica koja se bave profesionalnom rehabilitacijom i zapošljavanjem lica sa invaliditetom, osnivanje i rad Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom (u daljnjem tekstu: Fond) i druga pitanja u vezi sa profesionalnom rehabilitacijom, osposobljavanjem i zapošljavanjem lica sa invaliditetom.

Član 2.

Profesionalna rehabilitacija, osposobljavanje i zapošljavanje lica sa invaliditetom je od posebnog javnog interesa i spada u oblast socijalne zaštite.

Član 3.

Lice sa invaliditetom, u smislu ovog Zakona, jeste lice kod kojeg postoji tjelesno, čulno ili mentalno oštećenje koje za posljedicu ima trajnu ili privremenu, a najmanje 12 mjeseci

сманjenu могућност рада и задовољавања личних потреба у svakodnevnom животу.

Lice sa invaliditetom iz stava 1. ovog člana je lice čiji invaliditet u odnosu na sposobnosti lica bez invaliditeta, jednake ili slične životne dobi, jednakog ili sličnog obrazovanja, u jednakim ili sličnim uvjetima rada, na jednakim ili sličnim poslovima - ima za posljedicu trajnu ili privremeno a najmanje 12 mjeseci smanjenu mogućnost radnog osposobljavanja i zapošljavanja na tržištu rada pod općim uvjetima, te očuvanje posla i napredovanje u poslu.

Član 4.

Lice sa invaliditetom je, u smislu ovog Zakona, i:

1. lice sa invaliditetom, korisnik novčane naknade do zaposlenja koje je to pravo ostvarilo na osnovu propisa o socijalnoj zaštiti;

2. lice sa promjenjenom radnom sposobnošću prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju;

3. lice koje je ostvarilo pravo na profesionalnu rehabilitaciju prema propisima o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata;

4. učenik sa teškoćama u razvoju i učenik sa većim teškoćama u razvoju prema propisima o srednjem obrazovanju;

5. lice sa invaliditetom starije od 21 godine koje pravo na profesionalnu rehabilitaciju ili rad ne može ostvariti prema prethodnim tačkama ovog člana.

Član 7.

Lice sa invaliditetom doprinosi svojoj profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju:

- školovanjem i stručnim osposobljavanjem, zavisno od svojih mogućnosti, sklonosti i sposobnosti,

- prijavljivanjem na oglase o zapošljavanju na poslove za koje ispunjava predviđene uvjete i koje je u stanju obavljati i prihvatanjem ponuđenog zaposlenja na takvim poslovima,

- prihvatanjem uvjeta u toku stručnog osposobljavanja i rada,

- saradnjom po pitanjima stručnog osposobljavanja sa ljekarom, defektologom, psihologom, socijalnim radnikom, dipl. pravnikom, tehnologom,

[...]

28. Odluka o ratifikaciji Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom i Opcionog protokola ("Službeni glasnik BiH" – Međunarodni ugovori broj 11/09)

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH, broj 454/09 od 15. decembra 2009. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 39. hitnoj sjednici održanoj 18. decembra 2009. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI KONVENCIJE O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM I OPCIONOG PROTOKOLA

Član 1.

Ratifikuje se Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom i Opcioni protokol uz Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom.

Član 2.

Tekstovi Konvencije i Opcionog plana protokola u prijevodu glase:

KONVENCIJA

O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM

Član 1.

SVRHA

Svrha ove Konvencije je unaprijeđenje, zaštita i osiguravanje punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i osnovnih sloboda osoba sa invaliditetom, i unaprjeđivanje poštovanja njihovog urođenog dostojanstva.

Osobe s invaliditetom uključujući osobe sa dugotrajnim fizičkim, mentalnim, intelektualnim ili osjetilnim oštećenjima, koje u interakciji s različitim barijerama mogu ometati njihovo puno i djelotvorno sudjelovanje u društvu ravnopravno s ostalim članovima tog društva.

Član 2.

DEFINICIJE

Za potrebe ove Konvencije:

[...]

"Diskriminacija na osnovu invaliditeta" znači svako razlikovanje, isključivanje ili ograničavanje na osnovu invaliditeta, čija su svrha ili posljedica umanjivanje ili poništavanje priznanja, uživanja ili korištenja svih ljudskih prava i osnovnih sloboda, ravnopravno s drugim osobama, na političkom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, društvenom i svakom drugom području. Ona uključuje sve oblike diskriminacije, uključujući uskraćivanje razumne prilagodbe.

V. Dopustivost

29. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredbe člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine.

30. Član VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

c) Ustavni sud je nadležan u pitanjima koja mu je prosljedio bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga da li je zakon, o čijem važenju njegova odluka ovisi, kompatibilan sa ovim Ustavom, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili u pogledu postojanja ili domašaja nekog opšteg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

31. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnio je Općinski sud u Sarajevu (sudija Adnan Lokmić), što znači da je zahtjev podnijelo ovlašteno lice iz člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 5/10 od 26. novembra 2010. godine, tač. 7–14, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 37/11).

32. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da je ovaj zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašten subjekt, te da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev ne bi bio dopustiv.

VI. Meritum

Uvodne napomene

33. Ustavni sud samo radi napomene ističe da je u Odluci o dopustivosti i meritumu broj U 9/12 od 30. januara 2013. godine odlučivao o usklađenosti odredbe člana 18.d. stav 4. istog zakona (koja glasi: "Lica sa invaliditetom koji je nastao nakon 65 godine života a kod kojih je, u skladu s mišljenjem Instituta, utvrđena potreba za korištenjem prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, ovo pravo ostvaruju u skladu s propisom kantona") i utvrdio da ta odredba nije u skladu sa članom II/2. Ustava BiH u vezi s odredbama člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju. Navedenom odredbom su bila obuhvaćena lica čiji je invaliditet nastao nakon 65. godine života. Federacija BiH je izvršila navedenu odluku Ustavnog suda, te je neustavna odredba brisana izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite ("Službene novine Federacije BiH" broj 17/03 od 4. marta 2013. godine).

Sporne odredbe Zakona o osnovama socijalne zaštite

34. Ustavni sud napominje da ocjenu ustavnosti razmatra u općem smislu (*erga omnes*), a ne u odnosu na konkretan predmet (*inter partes*) koji je povod za podnošenje zahtjeva (vidi Odluku Ustavnog suda u predmetu broj U 15/11 od 30. marta 2012. godine, tačka 63). Podnosilac zahtjeva traži od Ustavnog suda da ispita da li je odredba člana 3. spornog zakona kompatibilna sa čl.

II/2, II/3.k) i II/4. Ustava BiH, odnosno članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, članom 14. Evropske konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

35. Zahtjev za ocjenu ustavnosti, kao i predmet pred Općinskim sudom u Sarajevu povodom kojeg je podniet zahtjev za ocjenu ustavnosti zasnivaju se na tvrdnji da do diskriminacije dolazi na osnovu Zakona o osnovama socijalne zaštite. Relevantne odredbe navedenog zakona propisuju prava – povlastice određenim kategorijama ljudi, u konkretnom slučaju to su LSI – lica s invaliditetom i CŽR – civilne žrtve rata. Pravo koje se propisuje navedenim kategorijama (LSI i CŽR), a koje je relevantno za ovaj slučaj, jeste pravo na novčanu naknadu, odnosno pravo na ličnu invalidninu (kako se ovo pravo naziva u svim izmjenama Zakona o osnovama socijalne zaštite koje su uslijedile nakon 1999. godine). Pravo na ličnu invalidninu, kako je to propisano relevantnim odredbama Zakona o osnovama socijalne zaštite, ostvaruje se u zavisnosti od procenta oštećenja organizma. Osporenim izmjenama Zakona o osnovama socijalne zaštite propisano je da LSI mogu ostvariti pravo na ličnu invalidninu samo ako imaju oštećenje organizma u procentu od 90% i 100%. Nasuprot tome, Zakon se u ovom dijelu nije mijenjao u odnosu na CŽR, koje i dalje imaju propisano pravo na ličnu invalidninu u zavisnosti od stepena oštećenja organizma, ali u znatno širem rasponu, tj. od 60% do 100%. Dakle, relevantnim odredbama Zakona prvo je propisano pravo (pravo na ličnu invalidninu), da bi drugim relevantnim odredbama istog zakona ostvarivanje tog prava bilo ograničeno, u zavisnosti od okolnosti pod kojim su određena lica postala lica s invaliditetom i zadobila povrede (kod LSI invaliditet nije vezan za rat i ratne aktivnosti, dok kod CŽR jeste). U navedenom podnosilac zahtjeva vidi diskriminaciju zabranjenu relevantnim odredbama Ustava BiH i Evropske konvencije.

36. Iz navoda podnosioca zahtjeva, kao i predmeta povodom kojeg je zahtjev podnesen, proizlazi da su LSI diskriminirani u odnosu na CŽR u odnosu na pravo na imovinu, dok se pod imovinom smatra pravo na ličnu invalidninu koja je propisana relevantnim odredbama Zakona o osnovama socijalne zaštite. Međutim, nesporno je da pravo na ličnu invalidninu nije postojeće (stečeno) pravo. Zakon o osnovama socijalne zaštite propisuje uvjete pod kojim određene grupe ljudi (LSI i CŽR) mogu ostvariti (steći) pravo na ličnu invalidninu. Tužioc u predmetu povodom kojeg je podnesen zahtjev za ocjenu ustavnosti su još 2009. godine (donošenjem spornog zakona) izgubili pravo na ličnu invalidninu koju su do tada primali. Na pojedinačna rješenja o gubitku prava na ličnu invalidninu tužioc se nisu žalili drugostepenom organu uprave, niti su pokretali upravni spor pred nadležnim sudom. Ustvari, cilj predmetne tužbe je da tužioc ponovo steknu imovinu (lična invalidnina) koja im je ranije oduzeta zbog izmjene zakona. Međutim, član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju štiti samo postojeću imovinu (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Marckx protiv Belgije*, presuda od 13. juna 1979. godine, serija A[1]31, stav 50), a ne i pravo na stjecanje imovine (vidi *Slivenko i drugi protiv Latvije* (dec.) [GC] broj 48321/99, ECHR 2002-II, stav 121. i *Kopecký protiv Slovačke* [GC], 44912/98, ECHR 2004-IX, stav 35(b)). Osporene odredbe spornog zakona određuju isključivo uvjete (određeni stepen oštećenja organizma) pod kojim LSI mogu ostvariti (steći) pravo na ličnu invalidninu. Dakle, osporenim odredbama spornog zakona se ne utvrđuje imovinsko pravo, već, kako je rečeno, uvjeti za stjecanje imovinskog prava. Prema tome, sporne odredbe ne pokreću pitanje nesaglasnosti s odredbama člana II/3.k) Ustava BiH, kao i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

37. Stoga, Ustavni sud smatra da se odredbe spornog zakona trebaju ispitati prvenstveno s aspekta člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, s obzirom na to da se tvrdi da do povrede

prava na zabranu diskriminacije dolazi na osnovu zakona, tj. uskraćivanjem prava koja su određena zakonom.

Opća zabrana diskriminacije

1. Uživanje svakog prava koje zakon predviđa mora se osigurati bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

2. Javne vlasti ne smiju ni prema kome vršiti diskriminaciju po bilo kom osnovu kao što su oni spomenuti u stavu 1.

38. Ustavni sud naglašava da član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju sadrži opće načelo zabrane diskriminacije i garantira uživanje svih prava određenih zakonom, bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status. Dalje, član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju podrazumijeva i da javni organi nikoga ne mogu diskriminirati prema bilo kojem osnovu, dakle osnovno načelo nediskriminacije je prošireno i na domaće zakone, a ne samo na prava garantirana Evropskom konvencijom, kako to predviđa član 14. Evropske konvencije.

39. Evropski sud za ljudska prava je u predmetu *Sejdić i Finci protiv BiH* naglasio: "Pojam diskriminacije je dosljedno tumačen u jurisprudenciji Suda u odnosu na član 14. Konvencije. Jurisprudencija naročito jasno precizira da 'diskriminacija' označava različito postupanje bez objektivnog i razumnog opravdanja prema licima koja su se našla u sličnom položaju (vidi tač. 42–44. i navedene izvore). Autori su koristili isti termin, diskriminacija, u članu 1. Protokola broj 12. Bez obzira na razlike u širini obima između ovih odredbi, značenje ovog pojma u članu 1. Protokola broj 12 trebalo je biti identično tumačenju iz člana 14. (vidi Obrazloženje (*Explanatory Report*) uz Protokol broj 12, tačka 18). Sud, prema tome, ne vidi razlog da odstupa od utvrđenog tumačenja 'diskriminacije', navedenog u tekstu, u primjeni istog pojma prema članu 1. Protokola broj 12 (u vezi sa sudskom praksom UN-ovog Komiteta za ljudska prava u pogledu člana 26. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, odredbe koja je slična, ali ne i identična – članu 1. Protokola broj 12 uz Konvenciju, vidi *Nowak*, Komentari CCPR, Izdavači N. P. Engel, 2005, strana 597–634)", (vidi odluku Evropskog suda u predmetu *Sejdić i Finci protiv BiH* od 22. decembra 2009. godine, tačka 55).

40. Shodno tome, slijedeći načela iz člana 14. Evropske konvencije, da bi se pokrenulo pitanje diskriminacije mora postojati razlika u postupanju prema licima u analognim ili relevantno sličnim situacijama (vidi *DH i drugi protiv Češke Republike* [VV] broj 57325/00, stav 175, ECHR 2007-IV). Međutim, samo razlike u postupanju na osnovu ličnog obilježja (ili "statusa") po kojem se lica ili grupe lica razlikuju jedni od drugih mogu pokrenuti pitanje diskriminacije (vidi *Carvalho Pinto de Sousa Morais protiv Portugala* broj 17484/15, stav 45, ECHR 2017). Evropski sud u svojim odlukama dosljedno ukazuje da će se različito postupanje prema licima u analognim ili relevantno sličnim situacijama smatrati diskriminirajućim samo ako nema objektivno i razumno opravdanje – drugim riječima, ako ne slijedi legitiman cilj ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnost između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti (vidi *Vallianatos i drugi protiv Grčke* [VV] br. 29381/09 i 32684/09, stav 76, ECHR 2013. (izvodi)).

41. Država ugovornica uživa slobodu procjene pri ocjenjivanju opravdavaju li razlike u inače sličnim situacijama različito postupanje i u kojoj mjeri. Obim ove procjene će se razlikovati u zavisnosti od okolnosti, predmeta i pozadine slučaja. Prema Evropskoj konvenciji, država obično ima široko polje

procjene kada su u pitanju opće mjere ekonomske ili socijalne strategije. Zbog njihovog direktnog poznavanja svog društva i njegovih potreba, nacionalne vlasti su, u načelu, u boljem položaju od međunarodnog sudije da cijene ono što je u javnom interesu na društvenim ili ekonomskim osnovama, a sud će općenito poštovati izbor politike zakonodavca osim ako je "očito bez razumnog osnova" (vidi *Carson i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [Vv] broj 42184/05, § 61, ECHR 2010. i *Stec i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [Vv] br. 65731/01 i 65900/01, § 52, ECHR 2006-VI).

42. Evropski sud u praksi dosljedno navodi da Evropska konvencija ne uključuje pravo na stjecanje imovine (o čemu je u ovoj odluci opširnije napisano u tački 37. obrazloženja). Pri tome se ne ograničava sloboda država ugovornica da odluče hoće li ili ne uspostaviti bilo koji oblik sistema socijalnog osiguranja, ili da odaberu vrstu ili iznos naknada koje će osigurati u okviru bilo kojeg takvog sistema. Međutim, ako država odluči uspostaviti sistem naknada, to mora učiniti na način koji je u skladu sa članom 14. Konvencije (vidi citiranu *Stec i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*).

43. U konkretnom slučaju nesporno je da Zakon o osnovama socijalne zaštite propisuje "sistem naknada" za određene kategorije ljudi (LSI i CŽR) ukoliko ispunjavaju uvjete propisane tim istim zakonom.¹ Dakle, država je Zakonom o osnovama socijalne zaštite "uspostavila sistem naknada" (pravno na ličnu invalidninu), što dalje znači da je tim zakonom propisano "uživanje prava određenih zakonom", ali je istim zakonom država propisala (i) ograničenje za uživanje tih prava, te je, stoga, zadatak Ustavnog suda da ispita da li je navedeno u skladu sa članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju. Osnovno pitanje na koje treba dati odgovor je da li je javna vlast mogla propisati različite uvjete za ostvarivanje propisanih naknada, u zavisnosti od okolnosti pod kojim su određena lica (LSI i CŽR) postala lica s invaliditetom.

44. Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud u predmetu *Popović protiv Srbije* ispitivao da li je došlo do povrede prava na zabranu diskriminacije zato što je Republika Srbija propisala različita prava (naknade) za civilne invalide i ratne vojne invalide. Slijedeći pristup Evropskog suda u navedenom predmetu, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju može priznati da "okolnosti pod kojim su određena lica postala invalidi" mogu predstavljati "drugi status" u smislu člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

45. Da bi različit tretman bio objektivno i razumno opravdan, moraju biti ispunjena dva uvjeta: a) načelo različitog tretmana se može primijeniti u svrhu postizanja legitimnog cilja i b) mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između primijenjenih sredstava i cilja čijem se ostvarenju teži. Međutim, Ustavni sud prije toga mora utvrditi da li postoji različit tretman između LSI i CŽR po osnovu okolnosti pod kojim su pojedina lica postala lica s invaliditetom i zadobila povrede.

Član 3. osporenog zakona glasi:

Član 18.b Zakona mijenja se i glasi:

"Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim Zakonom lica sa invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom procentu oštećenja organizma u dvije grupe i to:

I. grupa - lica sa invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,

II. grupa - lica sa invaliditetom sa 90% oštećenja organizma."

Postojanje različitog tretmana

46. Vlada FBiH je u odgovoru na zahtjev navela da različit tretman postoji, te da je napravljena razlika između LSI i CŽR u pogledu uživanja određenih prava. Razlika je napravljena po osnovu vremena i načina nastanka invaliditeta, odnosno po osnovu okolnosti pod kojim su određena lica postala lica s invaliditetom i zadobila povrede. Kod LSI navedene okolnosti nisu vezane za rat i ratne aktivnosti, dok kod CŽR jesu. Naravno, Vlada tvrdi da za napravljenu razliku postoji legitiman cilj, tj. razumno i objektivno opravdanje, ali o tome će biti više govora u narednom dijelu obrazloženja. Kada se Vladinoj konstataciji u pogledu postojanja različitog tretmana doda i nesporna činjenica da relevantne odredbe Zakona o osnovama socijalne zaštite zaista propisuju prava (lična invalidnina) za LSI i CŽR, ali da onda dalje prave razliku u pogledu uvjeta za korištenje tih prava između LSI i CŽR u zavisnosti od procenta oštećenja organizma (na šta je detaljnije ukazano u fusnoti vezano za tačku 43. obrazloženja), Ustavni sud nema razloga da ne prihvati da u konkretnom slučaju postoji različit tretman u pogledu uvjeta za ostvarivanje prava propisanih Zakonom između LSI i CŽR.

Legitiman cilj

47. Iz odgovora Vlade FBiH proizlazi da je jedan od osnovnih ciljeva za različito postupanje prema dvjema kategorijama (LSI i CŽR) "vraćanje moralnog duga" države CŽR kao licima koja su postala invalidi u toku ratnih dejstava i postizanje suštinske jednakosti za određenu grupu lica koja su se u odnosu na druga nalazila u bitno drugačijoj situaciji. Prema mišljenju Vlade FBiH, zaštita po odredbi člana 3. spornog zakona pruža zaštitu svim licima s invaliditetom od 100% i 90% (dakle LSI i CŽR) jer je njihova komunikacija s okolinom trajno smanjena ili onemogućena upravo zbog utvrđenog stepena i težine invaliditeta. S druge strane, stepen oštećenja ispod 90% kod LSI nije smetnja da zadovoljavaju svakodnevne životne potrebe, zasnivaju radni odnos i rade. Stepenn invaliditeta od 60% do 80% za LSI nije smetnja za normalno funkcioniranje u društvu. Osim toga, za LSI, osim prava na ličnu invalidninu, postoje i druga prava koja su propisana Zakonom o osnovama socijalne zaštite, i to: dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, ortopedski dodatak, pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala, osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija) i prioritarno zapošljavanje². Zakonodavac je, osim naprijed navedenih prava iz Zakona o osnovama socijalne zaštite, imajući u vidu da je osposobljavanje i zapošljavanje LSI od posebnog javnog interesa, donio Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji. Tim zakonom se vrlo detaljno propisuju različiti vidovi pomoći za LSI s procentom invalidnosti ispod 90% s ciljem omogućavanja učešća na tržištu rada. Osnovni cilj Zakona je omogućavanje funkcioniranja i izjednačavanja mogućnosti za lica s najvećim stepenom invaliditeta (90% i 100%), što podrazumijeva obje grupe (LSI i CŽR), s tim što se materijalna podrška za LSI smatra socijalnom pomoći (zasniva se na načelu solidarnosti), a za CŽR, osim socijalne pomoći, i reparacijom države (vraćanjem moralnog duga) u odnosu na CŽR s procentom oštećenja organizma od 60% do 80%.

48. Vlada je u odgovoru na zahtjev ukazala na odluku Evropskog suda u predmetu *Popović i drugi protiv Srbije* (predstavke br. 26944/13 i tri druge) od 30. juna 2020. godine smatrajući da je u pitanju identičan slučaj. U tom predmetu Evropski sud je ispitivao dodjelu socijalnih davanja na osnovu invaliditeta i razliku u postupanju između "civilnih i vojnih

¹ Vidi Relevantne propise tač. 23, 24, 25. i 26. ove odluke. Članom 18.a Zakona propisana su prava za LSI (lična invalidnina), a članom 18.b, koji je konačno izmijenjen spornim članom 3. istog zakona, za LSI propisana su ograničenja (uvjeti) za korištenje tih prava (stepen oštećenja organizma). Članom 8. Zakona su propisana prava za CŽR (lična invalidnina), a članom 56. istog zakona za CŽR su propisana ograničenja (uvjeti) za korištenje tih prava (stepen oštećenja organizma).

² Vidi Relevantne propise, tačka 24. obrazloženja, član 18.a Zakona o osnovama socijalne zaštite.

invalida" (analogno LSI i CŽR u konkretnom slučaju) prema domaćem zakonodavstvu. Evropski sud nije smatrao neophodnim da u okolnostima tog slučaja ispituje da li se "vojni i civilni invalidi" mogu smatrati dvjema grupama u "analognim ili relativno sličnim situacijama" niti da u tom pravcu usvoji čvrsto mišljenje, jer je razlika u postupanju imala cilj i razumno opravdanje. Suštinska razlika u postupanju ticala se načina na koji su te dvije grupe pretrpjele svoje povrede. Budući da se osnovni prigovor ticao nejednakosti u sistemu socijalne zaštite, Evropski sud je podsjetio da Evropska konvencija ne uključuje pravo na stjecanje imovine. Pri tome se ne ograničava sloboda država ugovornica da odluče hoće li ili ne uspostaviti bilo koji oblik sistema socijalnog osiguranja, ili da odaberu vrstu ili iznos naknada koje će osigurati u okviru bilo kojeg takvog sistema. Međutim, ako država odluči uspostaviti sistem naknada, to mora učiniti na način koji je u skladu sa članom 14. Konvencije (vidi citiranu *Stec i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*). Konstatirano je da iz zakonodavstva tužene proizlazi da civilni invalidi imaju brojna druga prava koja vojni invalidi nemaju, te da je stvarna razlika između te dvije grupe manja od istaknute. Podsjetio je također da nacionalne vlasti daju inicijalnu ocjenu o tome gdje je pravična ravnoteža koja varira i zavisi od niza faktora, pri čemu država ima određeno polje slobodne procjene u sistemu socijalnih davanja. Širina slobodne procjene zavisi od prirode ograničenja i ciljeva kojim se teži (vidi *Dickson protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stav 77), pri čemu su nacionalne vlasti u načelno boljem položaju od međunarodnih sudija da procijene šta je u javnom interesu. Ocijenjeno je da različitim postupanju u pogledu socijalnih naknada civilnih i vojnih invalida nije nedostajao razuman osnov, te da je razlika u postupanju imala objektivno i razumno opravdanje (st. od 74. do 80).

49. Imajući u vidu navedeno, odgovor Vlade, kao i odluku Evropskog suda u predmetu *Popović protiv Srbije*, gdje se radilo o zaista vrlo sličnoj situaciji kao u konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da je različit tretman, propisan spornim zakonom, zasnovan na legitimnom cilju, kao i da razlika u postupanju ima razumno opravdanje. Spornim zakonom propisani su različiti uvjeti za korištenje naknada u oblasti socijalne zaštite, tj. uvjeti za ostvarivanje prava na ličnu invalidninu. Dakle, radi se o sferi socijalne i ekonomske politike i nadležna javna vlast tu ima široko polje slobodne procjene (*margin of appreciation*). Javna vlast je u svakako boljoj poziciji od sudija Ustavnog suda da riješi pitanja koja se odnose na to ko će primati pomoć u oblasti socijalne zaštite, koliki će biti iznosi koji se isplaćuju na ime socijalne zaštite, te, kao što je u konkretnom slučaju, da se propišu uvjeti pod kojim određena lica mogu ostvarivati prava iz oblasti socijalne zaštite. U ovom slučaju javna vlast je propisala različit stepen oštećenja organizma kao uvjet za korištenje prava iz socijalne zaštite, konkretno prava na ličnu invalidninu. Opravdanje za navedeno je da se razlika u stepenu oštećenja organizma u procentu od 60% do 80% odnosi na "moralni dug" ili "ratnu reparaciju" koji država ima prema CŽR zato što ih nije mogla zaštititi tokom rata. Osim toga, smatra se da LSI sa stepenom oštećenja organizma u procentu od 60% do 80% mogu da rade, istina otežano, ali je u tom pravcu zato i donijet Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji invalida, kao i da iz ekonomskih razloga nije moguće osigurati sva potrebna sredstva da bi svima (LSI i CŽR) bile isplaćene naknade u istom iznosu. Navedeni razlozi zaista spadaju u slobodno polje procjene nadležne vlasti, te Ustavni sud nema razloga da ne prihvati da je u konkretnom slučaju razlika u postupanju imala razumno opravdanje, tj. da je različit tretman zasnovan na legitimnom cilju.

Proporcionalnost

50. Kada se u smislu relevantnih odredbi Zakona o osnovama socijalne zaštite sagledaju prava koja imaju LSI i CŽR

onda, prema mišljenju Ustavnog suda, proizlazi da razlika između ove dvije kategorije i nije tako velika kao što se želi ukazati podnesenim zahtjevom za ocjenu ustavnosti. Vidljivo je da država brine za obje navedene kategorije propisujući niz povlastica za sve. Činjenica je da CŽR imaju veću mogućnost pristupa u odnosu na ostvarivanje prava na ličnu invalidninu, međutim LSI koja imaju stepen oštećenja organizma ispod 90% imaju na raspolaganju pogodnosti koje su propisane Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i osposobljavanju invalida. Kada se, osim navedenog, uzme u obzir da javne vlasti u ovoj oblasti uživaju visok stepen slobodnog polja procjene i da su u boljoj poziciji procijeniti pitanja od društvenog, socijalnog i ekonomskog interesa kao što je konkretno slučaj, Ustavni sud smatra da odredba člana 3. zadovoljava načelo proporcionalnosti jer uspostavlja pravičnu ravnotežu između javnog interesa i zaštite prava pojedinca. Osporenim odredbom nije stavljen prekomjeran teret na LSI u odnosu na CŽR jer obje kategorije s utvrđenim stepenom invaliditeta od 100% i 90% kao najugroženije grupe ostvaruju pravo na ličnu invalidninu.

51. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je član 3. osporenog zakona u skladu sa članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

Ostala prava

52. Podnosilac zahtjeva pozvao se na neusklađenost odredbi spornog zakona u odnosu na član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, kao i u odnosu na član 14. Evropske konvencije. Međutim, sve ono što je rečeno u odnosu na član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju može se reći i za navedene članove. Stoga su odredbe spornog zakona u skladu i sa članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, kao i članom 14. Evropske konvencije.

53. U odnosu na član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, kao i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud se detaljnije izjasnio u tački 36. obrazloženja, naglasivši da pravo na imovinu ne obuhvaća pravo na stjecanje imovine, odnosno da štiti samo postojeću imovinu. Stoga su navodi podnosioca zahtjeva kojim se ukazuje na ovo pravo očigledno neosnovani.

54. S obzirom na to da se podnosilac zahtjeva poziva (i) na povredu odredbi Evropske socijalne povelje, Ustavni sud ukazuje da Evropska socijalna povelja nije navedena u Ustavu Bosne i Hercegovine, ni u Aneksu I Ustava Bosne i Hercegovine kao dodatni sporazum o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini, zbog čega Ustavni sud nije nadležan ni za odlučivanje o navodnoj povredi odredbi Evropske socijalne povelje (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 765/20 od 8. jula 2021. godine, tačka 30, dostupna na internetskoj stranici www.ustavnisud.ba).

VII. Zaključak

55. Ustavni sud zaključuje da je odredba člana 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u skladu sa članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, članom 14. Evropske konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

56. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

57. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U 11/22, rješavajući zahtjev **Općinskog suda u**

Sarajevu (sudac Adnan Lokmić), na temelju članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) alineja b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mato Tadić, predsjednik
Miodrag Simović, dopredsjednik
Mirsad Čeman, dopredsjednik
Helen Keller, dopredsjednica
Valerija Galić, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
Zlatko M. Knežević, sudac
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudac

na sjednici održanoj 14. srpnja 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu Općinskog suda u Sarajevu (sudac Adnan Lokmić) za ocjenu ustavnosti članka 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 14/09),

utvrđuje se da je članak 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 14/09) koji glasi: "Članak 18.b Zakona mijenja se i glasi: 'Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim Zakonom osobe s invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom stupnju oštećenja organizma u dvije skupine, i to:

I skupina - osobe s invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,

II skupina - osobe s invaliditetom sa 90% oštećenja organizma'"

u skladu sa člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, člankom 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Općinski sud u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) – sudac Adnan Lokmić (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) podnio je 15. travnja 2022. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 14/09) sa Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, od Zastupničkog doma i Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, te Vlade Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada FBiH) zatraženo je 19. travnja 2022. godine da dostave odgovore na zahtjev.

3. Vlada FBiH je putem Ureda za suradnju i zastupanje pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine dostavila odgovor na zahtjev 19. svibnja 2022. godine.

III. Zahtjev

a) Relevantne činjenice predmeta povodom kojeg je podnesen zahtjev

4. Pred Općinskim sudom se vodi parnični postupak koji su tužbom pokrenuli tužitelji kao osobe sa stečenim invaliditetom III., IV. i V. skupine invalidnosti (u daljnjem tekstu: osobe s invaliditetom - OSI ili tužitelji) protiv Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FBiH ili tužena) radi utvrđenja diskriminacije i isplate. U tužbi je navedeno da je svim tužiteljima kao osobama s oštećenjem organizma po osnovi stečenog invaliditeta bilo priznato pravo na osobnu invalidninu u određenim novčanim iznosima, ovisno o stupnju oštećenja organizma. Svim tužiteljima je prema pojedinačnim rješenjima, koja su kao dokaz priložili uz tužbu, bilo priznato pravo na osobnu invalidninu na temelju Zakona o osnovama socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom ("Službene novine FBiH" br. 36/99 i 54/04; u daljnjem tekstu: osnovni Zakon o osnovama socijalne skrbi). Osnovni Zakon o osnovama socijalne skrbi je izmijenjen 2004. godine i bio je u primjeni u razdoblju od 2004. do 2009. godine. Tim zakonom su tužitelji kao OSI i tzv. mirnodopski invalidi (invaliditet stekli rođenjem ili bolešću, a ne uslijed ratnih aktivnosti) bili izjednačeni s invalidima (civilnim žrtvama rata) koji su kao civili (ne vojnici) zadobili povrede u ratu (u daljnjem tekstu: civilne žrtve rata - CŽR). Obje skupine (OSI i CŽR) bile su razvrstane ovisno o procentu oštećenja organizma u rasponu od 60 %, 70 %, 80 %, 90 % i 100 %. Terminološka razlika u nazivu između ovih skupina (OSI i CŽR) postojala je zbog načina i vremena nastanka invaliditeta (okolnosti vezane za rat ili suprotno). Bosna i Hercegovina je, kako se dalje navodi u tužbi, ratificirala Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Konvencija o osobama s invaliditetom) u kojoj je dana definicija osoba s invaliditetom na način da takve osobe "imaju dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njihovo puno i djelotvorno sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima". Budući da je Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: BiH) ratificirala Konvenciju o osobama s invaliditetom, prihvatila je i da su sve osobe jednake pred zakonom, da imaju jednako pravo, bez diskriminacije, jednaku zaštitu i jednaku korist na temelju zakona. Prije ratifikacije Konvencije tužena je 2009. godine donijela sporni zakon ("Službene novine FBiH" broj 14/09) kojim je izmijenjen članak 18.b) Zakona iz 2004. godine, kojim su sve osobe s invaliditetom, OSI i CŽR, bile razvrstane po skupinama ovisno o procentu oštećenja organizma od 60 %, 70 %, 80 %, 90 % i 100 %. Navedenim izmjenama su, u članku 3., osobe s invaliditetom razvrstane u dvije skupine prema utvrđenom procentu oštećenja organizma, i to osobe s oštećenjem organizma od 100 % i osobe s oštećenjem organizma od 90 %. Umjesto ranije zakonom šire priznatog procenta raspona oštećenja organizma, sada je taj raspon ograničen na 100 % i 90 % procenata oštećenja organizma, ali samo u odnosu na OSI kod kojih je oštećenje organizma posljedica bolesti ili rođenja, odnosno nije vezano za rat i ratne aktivnosti. Za CŽR su odredbe Zakona o osnovama socijalne skrbi ostale iste, tj. za njih je i dalje propisan širi raspon oštećenja organizma u procentu od 60 %, 70 %, 80 %, 90 % i 100 %. Ono što je važno jest da se ovisno o procentu oštećenja organizma ostvaruje pravo na novčanu naknadu, tj. na osobnu invalidninu. Za CŽR je sada procent oštećenja organizma mnogo širi i povoljniji jer uključuje i 60 %, 70 %, 80 %, za razliku od OSI kojima je ograničen na 90 % i 100 %. Naglašeno je da osim ove dvije skupine (OSI i CŽR) postoji i treća skupina, i to ratni vojni

invalidi (u daljnjem tekstu: RVI), tj. osobe koje su kao vojnici tijekom rata od ratnih aktivnosti zadobile povrede koje su za posljedicu imale oštećenje organizma u određenom procentu. Za RVI su prava mnogo šira zato što priznato oštećenje organizma počinje već od 20 %. Međutim, prava za RVI nisu priznata osporenim Zakonom o osnovama socijalne skrbi, već su priznata posebnim zakonom, tj. Zakonom o pravima branitelja i njihovih obitelji, koji nije bitan za ovaj slučaj s obzirom na to da tužitelji ukazuju prvenstveno na razliku koju između OSI i ČZR pravi osporeni Zakon o osnovama socijalne skrbi. U tužbi je dalje navedeno da su izmjenama i dopunama spornog zakona OSI čija je invalidnost manja od 90 % ukinuta prava na invalidninu, čime su ostale bez do tada priznatih novčanih primanja – osobne invalidnine.

5. Tužitelji ističu da je odredbom članka 3. spornog zakona napravljena razlika među invalidima prema nastanku invalidnosti, odnosno između OSI i ČZR, ističući da je različito postupanje utemeljeno u samom zakonu. OSI ostvaruju pravo na osobnu invalidninu tek sa 90 % tjelesnog oštećenja, dok ČZR to pravo ostvaruju sa 60 % tjelesnog oštećenja. Smatraju da se radi o sistenskoj diskriminaciji jer su OSI kao jedna skupina pučanstva na teritoriju FBiH stavljene u nepovoljniji položaj u odnosu na ČZR. Ističu da su spornom odredbom kao osobe čija je invalidnost nastupila rođenjem ili bolešću diskriminirani u odnosu na ČZR čija je invalidnost nastupila uslijed ratnih dejstava. Smatraju da ne postoji legitiman javni interes za takvu pravnu situaciju jer je invaliditet, bez obzira na način nastanka, ipak invaliditet i sve takve osobe moraju uživati jednaku zaštitu društva i pravnog poretka. Pri donošenju sporne odredbe zakonodavac je napravio nepravednu raspodjelu društvenog bogatstva, i to na teret svih OSI, zanemarujući načelo da su svi invalidi, bez obzira na način nastanka invaliditeta, jednaki pred zakonom. Na taj način je OSI nanесена šteta (materijalna i nematerijalna), pa je tužbenim zahtjevom zatraženo da im se šteta nadoknadi u smislu članka 154. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) i da tužena FBiH otkloni posljedice diskriminacije, te da im vrati prava koja su imali prije izmjena i dopuna spornog zakona.

6. Vlada FBiH je u odgovoru na tužbu naglasila da se naknade za ČZR i RVI smatraju ratnim reparacijama (odštetama). RVI za zasluge koje su imali u obrani države, a za ČZR kao reparaciju za uskraćenu zaštitu od strane države zbog invaliditeta koji su zadobile tijekom rata i uslijed ratnih aktivnosti kao civili, kada je država imala pozitivnu obvezu zaštititi ih. Pri tome, kako je dalje navedeno, u okviru ČZR su kao posebna kategorija izdvojene osobe koje su preživjele seksualna zlostavljanja i silovanja u ratu. To dalje znači da su u pitanju osobe koje ne moraju nužno biti osobe s invaliditetom, ali država prema njima ima obvezu reparirati im ono što su zbog ratnih dejstava preživjele, a država ih nije uspjela zaštititi. Naglašeno je da osobe s invaliditetom sa stupnjem oštećenja od 90 % i 100 % ne mogu funkcionirati kao osobe bez invaliditeta, same ne mogu zadovoljiti osnovne i bitne životne potrebe, pa im se novčana naknada osigurava isključivo kao naknada za izjednačavanje mogućnosti glede njihovog funkcioniranja u društvu. Kod OSI s procentom oštećenja organizma od 60 % do 80 % su prije donošenja spornog zakona ocjenjivana stanja i bolesti, a ne invaliditet kako predviđa Konvencija o osobama s invaliditetom (UN). U praksi je utvrđeno da ova kategorija OSI (s oštećenjem organizma u procentu od 60 % do 80 %) može zadovoljavati svoje osnovne životne potrebe, zasnivati radni odnos i da im takvo stanje nije smetnja za normalno funkcioniranje u društvu. S druge strane, novčane naknade za ČZR s oštećenjem od 90 % i 100 % se dijelom smatraju ratnim reparacijama, a dijelom naknadama za izjednačavanje mogućnosti u društvu, jer im invaliditet onemogućuje da na isti način funkcioniraju u društvu kao zdrave

osobe. Kod OSI s oštećenjem organizma sa 90 % i 100 % novčane naknade se smatraju isključivo kao naknade za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom s najtežim stupnjem oštećenja organizma. Zbog toga i postoje razlike, što je u skladu sa zaključcima Europskog suda u predmetu *Popović protiv Srbije*. U osnovi, razlika koja postoji nije diskriminacija, već namjera države da različitim skupinama osigura pripadajuća prava po svim osnovama. Preporuka ombudsmana koja je dostavljena tuženoj podrazumijeva razmatranje ponovnog uvođenja u Zakon o osnovama socijalne skrbi OSI s tjelesnim oštećenjem ispod 90 %. Nadležno ministarstvo je tim povodom konstatiralo da OSI u duhu Konvencije o osobama s invaliditetom treba osigurati zaštitu na drugi način, a prije svega stvaranjem uvjeta za upošljavanje na tržištu rada. Naime, težina njihovog invaliditeta (osim u procentu od 90 % i 100 %) nije presudno ograničavajuća u njihovoj komunikaciji s okolinom i u svakodnevnom funkcioniranju. Tužena smatra da je preporuka ombudsmana ispoštovana donošenjem Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i upošljavanju osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji) i osnivanjem Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i upošljavanje osoba s invaliditetom, koji ovoj populaciji omogućava upošljavanje po znatno povoljnijim uvjetima u odnosu na osobe bez invaliditeta na otvorenom tržištu rada.

7. Vlada FBiH je dalje navela da je odredbama spornog zakona za OSI i dalje omogućeno korištenje drugih prava, tj. stalna novčana pomoć, novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe, druge materijalne pomoći, osposobljavanje za život i rad, smještaj u drugu obitelj, smještaj u ustanovu socijalne skrbi, usluge socijalnog i drugog stručnog rada, kućna njega i pomoć u kući. Dakle, u konkretnom slučaju postoji legitiman cilj i proporcionalan odnos između cilja koji se želi postići i upotrijebljenih sredstava. Kao potvrdu stajališta da odredbom članka 3. spornog zakona OSI nisu diskriminirane u odnosu na ČZR, tužena je posebno istaknula presudu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) u predmetu *Popović i drugi protiv Srbije*. Navedena presuda je donesena upravo primjenom onih akata na koje se tužitelji u tužbi pozivaju, konkretno Konvencije (UN) i Europske konvencije prilikom ispitivanja utemeljenosti različite visine novčanih naknada za civilne invalide i vojne invalide. U navedenoj presudi Europski sud je utvrdio: "Činjenica da različite kategorije osoba s invaliditetom imaju pravo na različite naknade ne predstavlja diskriminaciju, posebno na polju slobodne procjene država u pitanjima koja uključuju socijalnu politiku."

8. Vlada FBiH (tužena) naglasila je da u konkretnoj situaciji država ima slobodno polje procjene glede općih pitanja ekonomske i socijalne politike, što uključuje i pitanje kako najbolje regulirati prava socijalnog osiguranja za osobe s invaliditetom (OSI i ČZR), te osigurati sredstva za isplatu invalidnine, a što je i u skladu sa stajalištima Europskog suda iz presude *Popović i drugi protiv Srbije*.

b) Navodi iz zahtjeva

9. U zahtjevu se većim dijelom interpretiraju navodi iz tužbe koji su navedeni u prethodnom dijelu odluke. Naime, podnositelj zahtjeva ukazuje na domaće i međunarodne dokumente, Konvenciju UN-a, Specijalno izvješće o pravima osoba s invaliditetom Institucije ombudsmana, čija je suština da se prevaziđe svaki oblik diskriminacije osoba s invaliditetom.

10. U ključnom, podnositelj zahtjeva smatra da su odredbom članka 3. spornog zakona, kojom je izmijenjen članak 18b. Zakona o izmjenama i dopunama osnovnog zakona (iz 2004. godine) koji je bio na snazi do ožujka 2009. godine, OSI diskriminirane na temelju načina i vremena zadobivanja tjelesne povrede i invaliditeta i da im je onemogućeno na ravnopravnoj

osnovi uživati i ostvarivati isti opseg prava u odnosu na CŽR s istim procentom invaliditeta. Odredbom članka 3. osporenog zakona je, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, "uvedena sistemska (tj. na temelju zakona) diskriminacija, i to na temelju načina i vremena povrede". U tom pravcu se poziva na praksu Europskog suda koju je prihvatio Ustavni sud, između ostalih *Belgijski jezični slučaj* od 9. veljače 1967. godine i *Irska protiv Britanije* od 18. siječnja 1978. godine. Iz navedene prakse, kako se dalje navodi, diskriminacija nastupa ako se osoba ili skupina osoba koje se nalaze u analognoj situaciji različito tretiraju na temelju spola, rase, boje, jezika, vjere (...) glede uživanja prava iz Europske konvencije, a za to ne postoji objektivno i razumno opravdanje naspram cilja koji se želi postići jer ne postoji proporcionalnost između upotrijebljenih sredstava i cilja čijem se ostvarenju teži.

11. Podnositelj zahtjeva, ipak, smatra da prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda državni organi imaju određenu slobodu procjene kada odlučuju da li i u kojoj mjeri razlike u inače sličnim situacijama opravdavaju različit tretman prema zakonu. Stoga je i podnio zahtjev za ocjenu kompatibilnosti odredbe članka 3. spornog zakona kako bi Ustavni sud ocijenio "je li u konkretnom slučaju bilo razumnog i objektivnog opravdanja za različito tretiranje osoba s invaliditetom".

12. U nastavku je ukazano na sadržaj Ustava BiH i njegov sastavni dio, konkretno petnaest međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima pobrojanih u Aneksu I. na Ustav BiH, pri čemu je uživanje prava i sloboda iz navedenih međunarodnih sporazuma osigurano svim osobama u BiH bez diskriminacije. Smatra da je sporna odredba u suprotnosti sa člankom II/2. Ustava BiH (međunarodni standardi) da se Europska konvencija i njezini protokoli izravno primjenjuju u BiH, člankom II/3.(k) Ustava BiH i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (pravo na imovinu), člankom II/4. Ustava BiH i člankom 14. Europske konvencije (zabrana diskriminacije) i člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju (opća zabrana diskriminacije).

c) Odgovor na zahtjev

13. U svezi s navodima iz predmetnog zahtjeva Vlada FBiH je navela: člankom 3. spornog zakona izmijenjen je članak 18b. tako što su osobe s invaliditetom, radi ostvarivanja prava, razvrstane u dvije skupine – I. skupina osobe s invaliditetom sa 100 % oštećenja organizma i II. skupina osobe s invaliditetom sa 90 % oštećenja organizma. Nadalje, prava OSI i materijalne naknade do 2004. godine (kada je osnovni zakon izmijenjen – pod "osnovni zakon" misli se na prvi Zakon o osnovama socijalne skrbi koji je donesen 1999. godine) nisu bili obuhvaćeni zakonskim propisima; materijalna potpora se u FBiH osiguravala za RVI po propisima koji su regulirali prava branitelja, a za CŽR prema odredbama osnovnog zakona; novčane naknade koje se isplaćuju CŽR s oštećenjem organizma u visini od 60 %, 70 % i 80 % smatraju se posebnim naknadama, odnosno reparacijom države, tzv. "vraćanjem moralnog duga" države osobama koje su postale invalidi tijekom ratnih dejstava. Za razliku od CŽR koje su invalidnost zadobile zbog ratnih dejstava, OSI su invalidnost dobile bolešću ili na drugi način koji nije vezan za ratna dejstva i prema toj kategoriji država nema istu obvezu kao prema CŽR; novčane naknade za CŽR s oštećenjem organizma od 90 % i 100 % smatraju se dijelom ratnim reparacijama, a dijelom naknadama za izjednačavanje mogućnosti, jer im invaliditet onemogućuje da na isti način funkcioniraju u društvu kao zdrave osobe; novčane naknade za OSI s oštećenjem organizma od 90 % i 100 % se isključivo smatraju kao naknade za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom s najvišim stupnjem invalidnosti da funkcioniraju u društvu.

14. U svezi s navodima kojim je ukazano na različito postupanje prema dvjema kategorijama osoba s invaliditetom,

dakle OSI i CŽR, Vlada FBiH je navela da različito postupanje postoji, ali da ima objektivno i razumno opravdanje. Pri tome je podsjetila na ključne odredbe Konvencije o osobama s invaliditetom (UN) ukazavši da se odredbom članka 3. spornog zakona upravo pruža zaštita osobama s najvećim stupnjem invalidnosti (90 % i 100 %) jer je njihovo funkcioniranje u društvu trajno smanjeno ili je potpuno onemogućeno zbog utvrđenog stupnja i težine invalidnosti. Također, OSI sa stupnjem oštećenja organizma od 90 % i 100 % ne mogu funkcionirati u društvu kao osobe bez invaliditeta, pa im se naknada isplaćuje isključivo s ciljem izjednačavanja mogućnosti glede funkcioniranja u društvu i izjednačavanja sa zdravim osobama.

15. Dalje se navodi da su u razdoblju od 2004. do 2009. godine, prije donošenja sporne odredbe, za OSI s oštećenjem organizma ispod 90 % ocjenjivana stanja i bolesti, a ne invaliditet. Iz prakse je utvrđeno da stupanj oštećenja ispod 90 % kod OSI nije smetnja da zadovoljavaju svakodnevne životne potrebe, zasnivaju radni odnos i rad, te da im tako utvrđeno stanje nije smetnja za normalno funkcioniranje u društvu.

16. Ponovljeno je da je cilj davanja većih pogodnosti CŽR "vraćanje moralnog duga" države jer su one postale invalidi tijekom ratnih dejstava, a država nije imala mogućnost zaštiti ih. Pored toga, postignuta je suštinska jednakost jer su se CŽR nalazile u bitno drugačijoj situaciji u odnosu na sve ostale osobe.

17. Očigledno je, kako je Vlada FBiH u konačnici navela, da u osnovi postojeća razlika između OSI i CŽR nije diskriminacija već namjera države da različitim skupinama osigura pripadajuća prava po svim osnovama. U konkretnom slučaju postoji razumno opravdanje za različito postupanje koje je u skladu s odredbama Europske konvencije i odredbama ZZD jer postoji legitiman cilj i proporcionalan odnos između cilja koji se želi postići i sredstava koja su upotrijebljena. Legitiman cilj je opravdanje okolnosti pod kojim su pojedine osobe postale osobe s invaliditetom i zadobile povrede, te u omogućavanju funkcioniranja i izjednačavanja osoba s najtežim stupnjem invaliditeta. Tu je i činjenica da osobe s nižim stupnjem invaliditeta zbog toga nisu spriječene normalno funkcionirati u društvu. U tom pravcu je ukazano i na ekonomske prilike u BiH i nemogućnost da se svim osobama omogući primanje istih novčanih naknada.

18. Naglašena je tzv. pozitivna diskriminacija koja praktično omogućava državnim organima da poduzimaju i određene mjere koje su usmjerene na ispravljanje postojećih nejednakosti.

19. U tom pravcu Vlada FBiH je ukazala na presudu Europskog suda u predmetu *Popović protiv Srbije* od 30. lipnja 2020. godine u kojoj su se aplikanti žalili da su kao "civilni invalidi" diskriminirani glede prava na mirno uživanje imovine jer je domaće zakonodavstvo "vojnim invalidima" s istim stupnjem invalidnosti pružalo novčana davanja koja su bila do pet puta veća u odnosu na "civilne invalide". U navedenoj odluci, kako se dalje navodi, Europski sud nije utvrdio povredu iz članka 14. Europske konvencije jer je za različito postupanje prema dvjema kategorijama osoba s invaliditetom postojalo objektivno i razumno opravdanje. Pri tome je, kako je dalje navedeno, Europski sud imao u vidu da država ima slobodno polje procjene glede općih pitanja ekonomske i socijalne politike, što uključuje i prava iz socijalnog osiguranja za osobe s invaliditetom, te na koji način osigurati sredstva za njihovu isplatu. U svezi s naprijed navedenim stajalištem, Vlada smatra da utvrđivanje različitih prava za OSI i CŽR ima razumno i objektivno opravdanje, da je razlika u postupanju utemeljena ne samo na pravno zaštićenoj osnovi već i na objektivnim razlikama, te da članak 3. osporenog zakona nije diskriminatoran u odnosu na OSI. Vlada je, osim toga, navela da je OSI koje nemaju dovoljno sredstava za život propisima iz oblasti socijalne skrbi u FBiH omogućeno korištenje drugih prava poput stalne novčane pomoći, novčane naknade za pomoć i njegu od strane druge osobe, druge materijalne pomoći, osposobljavanja

za život i rad, smještaja u drugu obitelj, smještaja u ustanovu socijalne skrbi, usluga socijalnog i drugog stručnog rada, kućne njege i pomoći u kući i dr.

20. Imajući u vidu navedeno, Vlada FBiH smatra da je zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 3. spornog zakona neutemeljen.

IV. Relevantni propisi

21. U **Ustavu Bosne i Hercegovine** relevantne odredbe glase:

Članak II

Ljudska prava i temeljne slobode

2. Međunarodni standardi

U Bosni i Hercegovini izravno se primjenjuju prava i slobode garantirani Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda kao i njezinim protokolima. Ovi akti imaju prioritet nad svim drugim zakonima.

4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovim člankom ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovom Ustavu, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status.

22. **Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda**, Rim, 4. XI. 1950. ("Službeni glasnik BiH" broj 6/99) kako je izmijenjena Protokolom broj 11 (datum stupanja na snagu 1. studenog 1998.) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 14.

Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, sveza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

Članak 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda

Zaštita imovine

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

Članak 1. Protokola broj 12 uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda

Opća zabrana diskriminacije

1. Uživanje svih prava utvrđenih zakonom osigurano je bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovinsko stanje, rođenje ili drugi status.

2. Nikog niti jedan organ vlasti ne smije diskriminirati ni po kojemu osnovu, kao što je navedeno u stavku 1.

23. **Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom** ("Službene novine Federacije BiH" br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 17/13 – odluka USBiH, 5/14 – rješenje USBiH, 45/16 i 40/18). Za potrebe ove odluke će prvo biti navedene odredbe prvog Zakona iz 1999. godine, zatim izmjene i dopune iz 2004. godine, kao i izmjene i dopune iz 2006. godine te sporne izmjene iz 2009. godine. Ostale izmjene i dopune ovog zakona koje su uslijedile 2013., 2014.,

2016. i 2018. godine nisu relevantne za ovaj slučaj. **Relevantne odredbe Zakona iz 1999. godine** ("Službene novine Federacije BiH" broj 36/99 od 6. rujna 1999. godine) glase:

Članak 12.

Korisnici socijalne zaštite, glede ovog zakona, su osobe koje se nalaze u stanju socijalne potrebe i to:

- 1) djeca bez roditeljskog staranja,
- 2) odgojno zanemarena djeca,
- 3) odgojno zapuštena djeca,
- 4) djeca čiji je razvoj ometen obiteljskim prilikama,
- 5) osoba sa invaliditetom i osobe ometene u fizičkom ili psihičkom razvoju,
- 6) materijalno neosigurane i za rad nesposobne osobe,
- 7) stare osobe bez obiteljskog staranja,
- 8) osobe sa društveno negativnim ponašanjem,
- 9) osobe i obitelji u stanju socijalne potrebe, kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

Propisima kantona-županije može se proširiti krug korisnika socijalne zaštite iz stavka 1. ovog članka sukladno programima razvoja socijalne zaštite i specifičnim prilikama u kantonu-županiji.

Članak 14.

Osobe sa invaliditetom i osobe ometene u fizičkom i psihičkom razvoju, u smislu članka 12. stavak 1. točka 5) ovog zakona, su djeca i odrasle osobe, koje su:

- slijepe i slabovide,
- gluhe i nagluhe,
- sa poremećajima u govoru i glasu,
- sa tjelesnim oštećenjima i trajnim smetnjama u fizičkom razvoju,
- sa smetnjama u psihičkom razvoju (lakog, umjerenog, teškog i teškog stepena),
- sa kombiniranim smetnjama (višestruko ometena u razvoju).

Članak 19.

Prava iz socijalne zaštite, glede ovog zakona, su:

- 1) novčana i druga materijalna pomoć,
- 2) osposobljavanje za život i rad,
- 3) smještaj u drugu obitelj,
- 4) smještaj u ustanove socijalne zaštite,
- 5) usluge socijalnog i drugog stručnog rada,
- 6) kućna njega i pomoć u kući.

Propisom kantona-županije utvrđuje se iznosi novčanih i drugih davanja, iz stavka 1. ovog članka, uvjeti i postupak za sticanje tih prava i njihovo korištenje, ukoliko to nije uređeno ovim zakonom.

Propisom kantona-županije mogu se utvrditi i druga prava iz socijalne zaštite sukladno programu razvoja socijalne zaštite i njegovim mogućnostima.

Članak 54.

Civilna žrtva rata, glede ovog zakona, je osoba kod koje je nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 60% zbog rane, povrede i ozljede (u daljnjem tekstu: invalid) zadobivene:

- 1) zlostavljanjem odnosno lišavanjem slobode u toku ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti;
- 2) u svezi sa ratnim događanjima (bombardiranja, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zahvaliti metak i sl.);
- 3) od eksplozije zaostalog ratnog materijala nakon završetka rata,
- 4) u svezi sa diverzantskim odnosno terorističkim akcijama kojima se ugrožava sigurnost i ustavni poredak Federacije.

Invalid je i osoba kod koje je nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 60% zbog bolesti zadobivene, odnosno pogoršane ili ispoljene pod okolnostima iz stavka 1. ovog članka.

Civilnom žrtvom rata, smatra se i osoba koja je poginula, umrla ili nestala pod okolnostima iz stavka 1. ovog članka.

Članak 56.

Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim zakonom za civilne žrtve rata, ako propisom kantona-županije nije drukčije utvrđeno, invalidi se razvrstavaju prema utvrđenom procentu tjelesnog oštećenja, u šest skupina, i to:

- I. skupina - invalidi sa 100% tjelesnog oštećenja kojima je za redovan život potrebna njega i pomoć od strane drugog lica,
- II. skupina - invalidi sa 100% tjelesnog oštećenja,
- III. skupina - invalidi sa 90% tjelesnog oštećenja,
- IV. skupina - invalidi sa 80% tjelesnog oštećenja,
- V. skupina - invalidi sa 70% tjelesnog oštećenja,
- VI. skupina - invalidi sa 60% tjelesnog oštećenja.

Članak 58.

Civilne žrtve rata imaju, po ovom zakonu, sljedeća prava:

- 1) osobnu invalidninu,
- 2) dodatak za njegu i potporu od strane druge osobe,
- 3) ortopedski dodatak,
- 4) obiteljsku invalidninu,
- 5) dodatak na djecu,
- 6) potporu u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala,
- 7) osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija),
- 8) prioritetno upošljavanje.

Prava iz stavka 1. toč. 1), 2), 3), 4) i 5) ovog članka ostvaruju se pod uvjetima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.

Prava iz stavka 1. toč. 6), 7) i 8) ovog članka ostvaruju se pod uvjetima, na način i po postupku utvrđenim propisom kantona-županije.

Kanton-županija može, utvrditi i druga prava i proširiti obim prava utvrđenih ovim zakonom na temelju svojih materijalnih mogućnosti i drugih potreba civilnih žrtava rata.

24. Relevantne odredbe **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom iz 2004.** ("Službene novine Federacije BiH" broj 54/04 od 16. listopada 2004. godine) glase:

Članak 1.

U Zakonu o osnovama socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom ("Službene novine Federacije BiH", broj 36/99) u Poglavlju II. SOCIJALNA SKRB uvodi se novo potpoglavlje 2.a. pod nazivom - "TEMELJNA PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM" i potpoglavlje 2.b pod nazivom - "POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE TEMELJNIH PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM" s razradom tih prava u člancima koji glase:

"2.a. TEMELJNA PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM

Članak 18.a

Osobe s invaliditetom i osobe ometene u tjelesnom i duševnom razvoju, u smislu članka 12. stavak 1. točka 5. te članka 14. ovoga zakona, prema ovom zakonu imaju sljedeća prava:

- 1) osobna invalidnina;
- 2) dodatak za njegu i pomoć od druge osobe;
- 3) ortopedski dodatak;
- 4) pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala;
- 5) osposobljavanje za rad (profesionalno rehabilitiranje, prekvalificiranje i dokvalificiranje);
- 6) prvenstveno upošljavanje.

Prava iz stavka 1. toč. 1), 2) i 3) ovog članka ostvaruju se pod uvjetima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.

Prava iz stavka 1. toč. 4), 5) i 6) ovoga članka ostvaruju se sukladno propisima o zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj skrbi i upošljavanju.

Kanton može utvrditi i druga prava i proširiti opseg prava utvrđenih ovim zakonom, na temelju svojih materijalnih mogućnosti i drugih potreba osoba s invaliditetom.

Članak 18.b

Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim zakonom osobe s invaliditetom se prema utvrđenom postotku oštećenja organizma razvrstavaju u pet grupa, i to:

- I. grupa - osobe s invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,
- II. grupa - osobe s invaliditetom sa 90% oštećenja organizma,
- III. grupa - osobe s invaliditetom sa 80% oštećenja organizma,
- IV. grupa - osobe s invaliditetom sa 70% oštećenja organizma,
- V. grupa - osobe s invaliditetom sa 60% oštećenja organizma.

Članak 18.c

Osobna invalidnina određuje se razmjerno stupnju oštećenja, na temelju nalaza i mišljenja liječničke komisije sukladno međunarodnoj klasifikaciji oštećenja, invaliditeta i hendikepa Svjetske zdravstvene organizacije. Mjesečni iznos osobne invalidnine određuje se u postotku od osnovice definirane u članku 18.f, i to:

Grupa	Postotak
I.	70%
II.	50%
III.	39%
IV.	28%
V.	20%

Članak 18.f

Osnovica za određivanje mjesečnih novčanih primanja, prema ovom zakonu, jeste 213,00 KM. Osnovica i mjesečni iznosi novčanih primanja, prema ovom zakonu, usklađuju se početkom svake proračunske godine naredbom federalnog ministra rada i socijalne politike, sukladno kretanju bruto društvenog proizvoda po glavi stanovnika prema podacima Zavoda za statistiku Federacije BiH.

25. Relevantne odredbe **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom iz 2006.** ("Službene novine Federacije BiH" broj 39/06 od 26. srpnja 2006. godine) glase:

Članak 6.

Članak 54. mijenja se i glasi:

"U smislu ovog zakona civilna žrtva rata je osoba kod koje je tijekom rata ili neposredne ratne opasnosti, usljed ranjavanja ili nekog drugog oblika ratne torture nastupilo oštećenje organizma, što uključuje mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja ili nestanak ili pogibiju te osobe.

Sukladno stavku 1. ovog članka status civilne žrtve rata priznaje se:

1) osobi kod koje je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% ili značajno narušavanje zdravlja usljed mučenja, nehumanog i ponižavajućeg postupanja, nezakonitog kažnjavanja, protupravnog lišavanja slobode, zatvor, koncentracijski logor, internacija, prinudni rad tijekom ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti,

2) osobi kod koje je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% u svezi s ratnim događajima (bombardiranje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zahvali metak i sl.),

3) osobi kod koje je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% od eksplozije zaostalog ratnog materijala nakon završetka rata,

4) osobi kod koje je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% u svezi s diverzantskim, terorističkim akcijama kojima se ugrožava sigurnost i ustavni poredak Federacije,

5) članovima obitelji nestale osobe, ako je nestala osoba bila civil odnosno nije bila pripadnik oružanih snaga,

6) članovima obitelji osobe koja je poginula u svezi sa ratnim događajima (bombardiranje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.).

Posebnu kategorijom civilnih žrtava rata smatraju se osobe koje su preživjele seksualno zlostavljanje i silovanje.

Priznaje se status civilne žrtve rata osobama kod kojih je došlo do naknadnog oštećenja organizma - ispoljene i pogoršane bolesti, dugog razdoblja inkubacije, gubitak ekstremiteta i vida oba oka zbog pogoršanja općeg zdravstvenog stanja, mentalnog oštećenja i drugih oštećenja organizma, a nastalih zbog okolnosti iz st. 1. i 2. ovog članka.

Status civilne žrtve rata u smislu st. 1. i 2. ovog članka, priznaje se i civilnim osobama i pripadnicima snaga bivše tzv. "Autonomne pokrajine Zapadna Bosna", ukoliko ne ostvaruju odgovarajuća prava po Zakonu o pravima branitelja i članova njihovih obitelji ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/04 i 56/05).

Sukladno ovome zakonu, u cilju ostvarivanja određenih prava, priznaje se status civilne žrtve rata, osobi kod koje je nastupilo oštećenje organizma ispod 60% ili značajno narušavanje zdravlja."

Članak 7.

U članku 56. u uvodnoj rečenici riječi: "ako propisom kantona nije drukčije utvrđeno," brišu se.

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2., koji glasi:

"Pri utvrđivanju postotka oštećenja organizma za osobe kod kojih je pod okolnostima iz članka 54. ovog zakona nastupilo oštećenje organizma zbog bolesti zadobivene, odnosno pogoršane pod tim okolnostima, uzima se odgovarajući postotak od cjelokupnog oštećenja organizma, s tim da po tom temelju utvrđeni postotak oštećenja organizma ne može iznositi više od 80%."

Članak 8.

Članak 58. mijenja se i glasi:

"Civilne žrtve rata imaju, po ovom zakonu, slijedeća prava:

- 1) osobnu invalidninu ili mjesečno lično novčano primanje,
- 2) dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe,
- 3) ortopedski dodatak,
- 4) obiteljsku invalidninu,
- 5) pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala,
- 6) osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija),
- 7) prioritarno zapošljavanje,
- 8) prioritarno stambeno zbrinjavanje,
- 9) psihološku pomoć i pravnu pomoć.

Civilne žrtve rata iz članka 54. stavak 6. ovog zakona ostvaruju prava sukladno stavku 1. toč. 5), 6), 7), 8) i 9) ovog članka.

Prava iz stavka 1. toč. 1), 2), 3) i 4) ovog članka ostvaruju se pod uvjetima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.

Prava iz stavka 1. toč. 5), 6), 7), 8) i 9) ovog članka ostvaruju se sukladno propisima o zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti, zaštiti obitelji s djecom i zapošljavanju.

Kanton, sukladno Programu rješavanja prioritarnog stambenog zbrinjavanja temeljem odgovarajućeg zakona, rješava prioritarno stambeno zbrinjavanje osoba iz članka 54. ovog zakona, a naročito osoba koje su uključene kao žrtve svjedoci u sudske postupke.

Kanton može utvrditi i druga prava i proširiti obim prava utvrđenih ovim zakonom, sukladno svojim mogućnostima i potrebama civilnih žrtava rata."

26. Relevantne odredbe **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom iz 2009.** – sporni zakon ("Službene novine Federacije BiH" broj 14/09 od 11. ožujka 2009. godine) glase:

Članak 3.

Članak 18.b Zakona mijenja se i glasi:

"Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim Zakonom osobe s invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom stupnju oštećenja organizma u dvije skupine, i to:

I. skupina - osobe s invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,

II. skupina - osobe s invaliditetom sa 90% oštećenja organizma."

27. **Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i upošljavanju osoba s invaliditetom** ("Službene novine FBiH" broj 9/10) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.

Ovim se zakonom uređuje profesionalna rehabilitacija, osposobljavanje i upošljavanje osoba s invaliditetom sa smanjenom radnom sposobnošću (u daljnjem tekstu: osoba s invaliditetom), osnivanje i djelatnost ustanova, gospodarskih društava i drugih pravnih osoba koje se bave profesionalnom rehabilitacijom i upošljavanjem osoba s invaliditetom, osnivanje i rad Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i upošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Fond) i druga pitanja glede profesionalne rehabilitacije, osposobljavanja i upošljavanja osoba s invaliditetom.

Članak 2.

Profesionalna rehabilitacija, osposobljavanje i upošljavanje osoba s invaliditetom od posebnog je javnoga interesa i spada u oblast socijalne skrbi.

Članak 3.

Osoba s invaliditetom, u smislu ovoga zakona, je osoba kod koje postoji tjelesno, čulno ili mentalno oštećenje što za posljedicu ima trajnu ili privremenu, a najmanje 12 mjeseci smanjenu mogućnost rada i zadovoljavanja osobnih potreba u svakodnevnom životu.

Osoba s invaliditetom iz stavka 1. ovoga članka je osoba čiji invaliditet, u odnosu na sposobnosti osoba bez invaliditeta, jednake ili približne životne dobi, jednakog ili sličnog obrazovanja, u jednakim ili sličnim uvjetima rada, na jednakim ili sličnim poslovima, ima za posljedicu trajnu ili privremenu, a najmanje 12 mjeseci smanjenu mogućnost radnog osposobljavanja i uposlenja na tržištu rada pod općim uvjetima, te očuvanja posla i napredovanja u poslu.

Članak 4.

Osoba s invaliditetom, u smislu ovoga zakona, je i:

1. osoba s invaliditetom, korisnik novčane naknade do uposlenja, koja je to pravo ostvarila na temelju propisa o socijalnoj skrbi;

2. osoba s promijenjenom radnom sposobnošću prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju;

3. osoba koja je ostvarila pravo na profesionalnu rehabilitaciju prema propisima o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata;

4. učenik s teškoćama u razvoju i učenik s većim teškoćama u razvoju prema propisima o srednjem obrazovanju;

5. osoba s invaliditetom starija od 21 godine, koja pravo na profesionalnu rehabilitaciju ili rad ne može ostvariti prema prethodnim točkama ovoga članka.

Članak 7.

Osoba s invaliditetom doprinosi svojoj profesionalnoj rehabilitaciji i upošljavanju:

- školovanjem i stručnim osposobljavanjem, ovisno o svojim mogućnostima, sklonostima i sposobnostima,
- prijavljivanjem na oglase o upošljavanju na poslove za koje ispunjava predviđene uvjete i koje je u stanju obavljati i prihvatanjem ponuđenog uposlenja na takvim poslovima,
- prihvatanjem uvjeta tijekom stručnog osposobljavanja i rada,
- suradnjom po pitanjima stručnog osposobljavanja s liječnikom, defektologom, psihologom, socijalnim djelatnikom, dipl. pravnikom, tehnologom,

[...]

28. Odluka o ratifikaciji Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom i Fakultativnog protokola ("Službeni glasnik BiH" – Međunarodni ugovori broj 11/09)

Temeljem članka V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH, broj 454/09 od 15. prosinca 2009. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 39. žurnoj sjednici, održanoj 18. prosinca 2009. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI KONVENCIJE O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM I FAKULTATIVNOG PROTOKOLA

Članak 1.

Ratifikuje se Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom i Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom.

Članak 2.

Tekstovi Konvencije i Fakultativnog plana protokola u prijevodu glase:

KONVENCIJA

O PRAVIMA OSOBA S INVALIDITETOM

Članak 1.

SVRHA

Svrha ove Konvencije je unaprjeđenje, zaštita i osiguravanje punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom, i unaprjeđivanje poštivanja njihovog urođenog dostojanstva.

Osobe s invaliditetom uključujući osobe sa dugotrajnim fizičkim, mentalnim, intelektualnim ili osjetilnim oštećenjima, koje u interakciji s različitim barijerama mogu ometati njihovo puno i djelotvorno sudjelovanje u društvu ravnopravno s ostalim članovima tog društva.

Članak 2.

DEFINICIJE

Za potrebe ove Konvencije:

[...]

"Diskriminacija na osnovu invaliditeta" znači svako razlikovanje, isključivanje ili ograničavanje na osnovu invaliditeta, čija su svrha ili posljedica umanjivanje ili poništavanje priznanja, uživanja ili korištenja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda, ravnopravno s drugim osobama, na političkom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, društvenom i svakom drugom području. Ona uključuje sve oblike diskriminacije, uključujući uskraćivanje razumne prilagodbe.

V. Dopustivost

29. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredbe članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine.

30. Članak VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

c) Ustavni sud će imati nadležnost za pitanja koja mu podnese bilo koji sud u Bosni i Hercegovini, a koja se tiču toga je li neki zakon o čijoj valjanosti ovisi njegova odluka sukladno ovom Ustavu, s Europskom konvencijom za ljudska prava i

temeljne slobode i njezinim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili koja se tiču postojanja ili djelokruga nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

31. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnio je Općinski sud u Sarajevu (sudac Adnan Lokmić), što znači da je zahtjev podnijela ovlaštena osoba iz članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 5/10 od 26. studenog 2010. godine, toč. 7.–14., objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 37/11).

32. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da je ovaj zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašteni subjekt, te da ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 19. stavak (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev ne bi bio dopustiv.

VI. Meritum

Uvodne napomene

33. Ustavni sud samo radi napomene ističe da je u Odluci o dopustivosti i meritumu broj U 9/12 od 30. siječnja 2013. godine odlučivao o usklađenosti odredbe članka 18.d. stavak 4. istog zakona (koja glasi: "Osobe sa invaliditetom koji je nastao nakon 65 godine života a kod kojih je, u skladu s mišljenjem Instituta, utvrđena potreba za korištenjem prava na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe, ovo pravo ostvaruju u skladu s propisom kantona") i utvrdio da ta odredba nije u skladu sa člankom II/2. Ustava BiH u svezi s odredbama članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju. Navedenom odredbom su bile obuhvaćene osobe čiji je invaliditet nastao nakon 65. godine života. Federacija BiH je izvršila navedenu odluku Ustavnog suda, te je neustavna odredba brisana izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne skrbi ("Službene novine Federacije BiH" broj 17/03 od 4. ožujka 2013. godine).

Sporne odredbe Zakona o osnovama socijalne skrbi

34. Ustavni sud napominje da ocjenu ustavnosti razmatra u općem smislu (*erga omnes*), a ne u odnosu na konkretan predmet (*inter partes*) koji je povod za podnošenje zahtjeva (vidi Odluku Ustavnog suda u predmetu broj U 15/11 od 30. ožujka 2012. godine, točka 63.). Podnositelj zahtjeva traži od Ustavnog suda da ispita je li odredba članka 3. spornog zakona kompatibilna sa čl. II/2., II/3.(k) i II/4. Ustava BiH, odnosno člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, člankom 14. Europske konvencije i člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

35. Zahtjev za ocjenu ustavnosti, kao i predmet pred Općinskim sudom u Sarajevu povodom kojeg je podnjet zahtjev za ocjenu ustavnosti temelje se na tvrdnji da do diskriminacije dolazi na temelju Zakona o osnovama socijalne skrbi. Relevantne odredbe navedenog zakona propisuju prava – povlastice određenim kategorijama ljudi, u konkretnom slučaju to su OSI – osobe s invaliditetom i CŽR – civilne žrtve rata. Pravo koje se propisuje navedenim kategorijama (OSI i CŽR), a koje je relevantno za ovaj slučaj, jest pravo na novčanu naknadu, odnosno pravo na osobnu invalidninu (kako se ovo pravo naziva u svim izmjenama Zakona o osnovama socijalne skrbi koje su uslijedile nakon 1999. godine). Pravo na osobnu invalidninu, kako je to propisano relevantnim odredbama Zakona o osnovama socijalne skrbi, ostvaruje se ovisno o procentu oštećenja organizma. Osporenim izmjenama Zakona o osnovama socijalne skrbi propisano je da OSI mogu ostvariti pravo na osobnu invalidninu samo ako imaju oštećenje organizma u procentu od 90 % i 100 %. Nasuprot tome, Zakon se u ovom dijelu nije mijenjao u odnosu na CŽR, koje i dalje imaju propisano pravo na osobnu invalidninu ovisno o stupnju oštećenja organizma, ali u znatno širem rasponu, tj. od 60 % do 100 %. Dakle, relevantnim odredbama Zakona prvo je propisano pravo (pravo na osobnu invalidninu), da bi drugim relevantnim odredbama istog zakona ostvarivanje tog prava bilo

ograničeno, ovisno o okolnostima pod kojim su određene osobe postale osobe s invaliditetom i zadobile povrede (kod OSI invaliditet nije vezan za rat i ratne aktivnosti, dok kod CŽR jest). U navedenom podnositelj zahtjeva vidi diskriminaciju zabranjenu relevantnim odredbama Ustava BiH i Europske konvencije.

36. Iz navoda podnositelja zahtjeva, kao i predmeta povodom kojeg je zahtjev podnesen, proizlazi da su OSI diskriminirane u odnosu na CŽR u odnosu na pravo na imovinu, dok se pod imovinom smatra pravo na osobnu invalidninu koja je propisana relevantnim odredbama Zakona o osnovama socijalne skrbi. Međutim, nesporno je da pravo na osobnu invalidninu nije postojeće (stečeno) pravo. Zakon o osnovama socijalne skrbi propisuje uvjete pod kojim određene skupine ljudi (OSI i CŽR) mogu ostvariti (steći) pravo na osobnu invalidninu. Tužitelji u predmetu povodom kojeg je podnesen zahtjev za ocjenu ustavnosti su još 2009. godine (donošenjem spornog zakona) izgubili pravo na osobnu invalidninu koju su do tada primali. Na pojedinačna rješenja o gubitku prava na osobnu invalidninu tužitelji se nisu žalili drugostupajskom organu uprave, niti su pokretali upravni spor pred nadležnim sudom. U stvari, cilj predmetne tužbe je da tužitelji ponovo steknu imovinu (osobna invalidnina) koja im je ranije oduzeta zbog izmjene zakona. Međutim, članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju štiti samo postojeću imovinu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Marckx protiv Belgije*, presuda od 13. lipnja 1979. godine, serija A[1]31, stavak 50.), a ne i pravo na stjecanje imovine (vidi *Slivenko i drugi protiv Latvije* (dec.) [GC] broj 48321/99, ECHR 2002-II, stavak 121. i *Kopecký protiv Slovačke* [GC], 44912/98, ECHR 2004-IX, stavak 35(b)). Osporene odredbe spornog zakona određuju isključivo uvjete (određeni stupanj oštećenja organizma) pod kojim OSI mogu ostvariti (steći) pravo na osobnu invalidninu. Dakle, osporenim odredbama spornog zakona se ne utvrđuje imovinsko pravo, već, kako je rečeno, uvjeti za stjecanje imovinskog prava. Prema tome, sporne odredbe ne pokreću pitanje nesuglasnosti s odredbama članka II/3.(k) Ustava BiH, kao i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

37. Stoga, Ustavni sud smatra da se odredbe spornog zakona trebaju ispitati prvenstveno s aspekta članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, s obzirom na to da se tvrdi da do povrede prava na zabranu diskriminacije dolazi na temelju zakona, tj. uskraćivanjem prava koja su određena zakonom.

Opća zabrana diskriminacije

1. Uživati svako pravo koje zakon predviđa mora se osigurati bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

2. Javne vlasti ne smiju ni prema kome vršiti diskriminaciju po bilo kojoj osnovi kao što su one spomenute u stavku 1.

38. Ustavni sud naglašava da članak 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju sadrži opće načelo zabrane diskriminacije i garantira uživanje svih prava određenih zakonom, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status. Dalje, članak 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju podrazumijeva i da javni organi nikoga ne mogu diskriminirati prema bilo kojoj osnovi, dakle temeljno načelo nediskriminacije je prošireno i na domaće zakone, a ne samo na prava garantirana Europskom konvencijom, kako to predviđa članak 14. Europske konvencije.

39. Europski sud za ljudska prava je u predmetu *Sejdić i Finci protiv BiH* naglasio: "Pojam diskriminacije je dosljedno tumačen u jurisprudenciji Suda u odnosu na članak 14. Konvencije. Jurisprudencija naročito jasno precizira da

'diskriminacija' označava različito postupanje bez objektivnog i razumnog opravdanja prema osobama koje su se našle u sličnom položaju (vidi toč. 42.–44. i navedene izvore). Autori su koristili isti termin, diskriminacija, u članku 1. Protokola broj 12. Bez obzira na razlike u širini opsega između ovih odredbi, značenje ovog pojma u članku 1. Protokola broj 12 trebalo je biti identično tumačenju iz članka 14. (vidi Obrazloženje (*Explanatory Report*) uz Protokol broj 12, točka 18.). Sud, prema tome, ne vidi razlog da odstupa od utvrđenog tumačenja 'diskriminacije', navedenog u tekstu, u primjeni istog pojma prema članku 1. Protokola broj 12 (u svezi sa sudskom praksom UN-ovog Komiteta za ljudska prava glede članka 26. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, odredbe koja je slična, ali ne i identična – članku 1. Protokola broj 12 uz Konvenciju, vidi *Nowak*, *Komentari CCPR*, Izdavači N. P. Engel, 2005, strana 597.–634.)," (vidi odluku Europskog suda u predmetu *Sejdić i Finci protiv BiH* od 22. prosinca 2009. godine, točka 55.).

40. Shodno tome, slijedeći načela iz članka 14. Europske konvencije, da bi se pokrenulo pitanje diskriminacije mora postojati razlika u postupanju prema osobama u analognim ili relevantno sličnim situacijama (vidi *DH i drugi protiv Češke Republike* [VV] broj 57325/00, stavak 175., ECHR 2007-IV). Međutim, samo razlike u postupanju na temelju osobnog obilježja (ili "statusa") po kojem se osobe ili skupine osoba razlikuju jedne od drugih mogu pokrenuti pitanje diskriminacije (vidi *Carvalho Pinto de Sousa Morais protiv Portugala* broj 17484/15, stavak 45., ECHR 2017). Europski sud u svojim odlukama dosljedno ukazuje da će se različito postupanje prema osobama u analognim ili relevantno sličnim situacijama smatrati diskriminirajućim samo ako nema objektivno i razumno opravdanje – drugim riječima, ako ne slijedi legitiman cilj ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnost između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti (vidi *Vallianatos i drugi protiv Grčke* [VV] br. 29381/09 i 32684/09, stavak 76., ECHR 2013. (izvodi)).

41. Država ugovornica uživa slobodu procjene pri ocjenjivanju opravdavaju li razlike u inače sličnim situacijama različito postupanje i u kojoj mjeri. Opseg ove procjene će se razlikovati ovisno o okolnostima, predmetu i pozadini slučaja. Prema Europskoj konvenciji, država obično ima široko polje procjene kada su u pitanju opće mjere ekonomske ili socijalne strategije. Zbog njihovog izravnog poznavanja svog društva i njegovih potreba, nacionalne vlasti su, u načelu, u boljem položaju od međunarodnog suca cijeliti ono što je u javnom interesu na društvenim ili ekonomskim osnovama, a sud će općenito poštovati izbor politike zakonodavca osim ako je "očito bez razumne osnove" (vidi *Carson i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [Vv] broj 42184/05, § 61, ECHR 2010. i *Stec i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [Vv] br. 65731/01 i 65900/01, § 52, ECHR 2006-VI).

42. Europski sud u praksi dosljedno navodi da Europska konvencija ne uključuje pravo na stjecanje imovine (o čemu je u ovoj odluci opširnije napisano u točki 37. obrazloženja). Pri tome se ne ograničava sloboda država ugovornica da odluče hoće li ili ne uspostaviti bilo koji oblik sustava socijalnog osiguranja, ili da odaberu vrstu ili iznos naknada koje će osigurati u okviru bilo kojeg takvog sustava. Međutim, ako država odluči uspostaviti sustav naknada, to mora učiniti na način koji je u skladu sa člankom 14. Konvencije (vidi citiranu *Stec i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*).

43. U konkretnom slučaju nesporno je da Zakon o osnovama socijalne skrbi propisuje "sustav naknada" za određene kategorije ljudi (OSI i CŽR) ako ispunjavaju uvjete propisane tim istim zakonom.¹ Dakle, država je Zakonom o osnovama socijalne skrbi

¹ Vidi Relevantne propise toč. 23., 24., 25. i 26. ove odluke. Člankom 18.a Zakona propisana su prava za OSI (osobna invalidnina), a člankom 18.b, koji je konačno izmijenjen spornim člankom 3. istog zakona, za OSI propisana su

"uspostavila sustav naknada" (pravno na osobnu invalidninu), što dalje znači da je tim zakonom propisano "uživanje prava određenih zakonom", ali je istim zakonom država propisala (i) ograničenje za uživanje tih prava, te je, stoga, zadaća Ustavnog suda ispitati je li navedeno u skladu sa člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju. Temeljno pitanje na koje treba dati odgovor jest je li javna vlast mogla propisati različite uvjete za ostvarivanje propisanih naknada, ovisno o okolnostima pod kojim su određene osobe (OSI i CŽR) postale osobe s invaliditetom.

44. Ustavni sud podsjeća da je Europski sud u predmetu *Popović protiv Srbije* ispitivao je li došlo do povrede prava na zabranu diskriminacije zato što je Republika Srbija propisala različita prava (naknade) za civilne invalide i ratne vojne invalide. Slijedeći pristup Europskog suda u navedenom predmetu, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju može priznati da "okolnosti pod kojim su određene osobe postale invalidi" mogu predstavljati "drugi status" u smislu članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

45. Da bi različit tretman bio objektivno i razumno opravdan, moraju biti ispunjena dva uvjeta: a) načelo različitog tretmana se može primijeniti u svrhu postizanja legitimnog cilja i b) mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između primijenjenih sredstava i cilja čijem se ostvarenju teži. Međutim, Ustavni sud prije toga mora utvrditi postoji li različit tretman između OSI i CŽR po osnovi okolnosti pod kojim su pojedine osobe postale osobe s invaliditetom i zadobile povrede.

Članak 3. osporenog zakona glasi:

Članak 18.b Zakona mijenja se i glasi:

"Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim Zakonom osobe s invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom stupnju oštećenja organizma u dvije skupine, i to:

I. skupina - osobe s invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,

II. skupina - osobe s invaliditetom sa 90% oštećenja organizma."

Postojanje različitog tretmana

46. Vlada FBiH je u odgovoru na zahtjev navela da različit tretman postoji, te da je napravljena razlika između OSI i CŽR glede uživanja određenih prava. Razlika je napravljena po osnovi vremena i načina nastanka invaliditeta, odnosno po osnovi okolnosti pod kojim su određene osobe postale osobe s invaliditetom i zadobile povrede. Kod OSI navedene okolnosti nisu vezane za rat i ratne aktivnosti, dok kod CŽR jesu. Naravno, Vlada tvrdi da za napravljenu razliku postoji legitiman cilj, tj. razumno i objektivno opravdanje, ali o tome će biti više govora u narednom dijelu obrazloženja. Kada se Vladinoj konstataciji glede postojanja različitog tretmana doda i nesporna činjenica da relevantne odredbe Zakona o osnovama socijalne skrbi doista propisuju prava (osobna invalidnina) za OSI i CŽR, ali da onda dalje prave razliku glede uvjeta za korištenje tih prava između OSI i CŽR ovisno o procentu oštećenja organizma (na što je detaljnije ukazano u fusnoti vezano za točku 43. obrazloženja), Ustavni sud nema razloga da ne prihvati da u konkretnom slučaju postoji različit tretman glede uvjeta za ostvarivanje prava propisanih Zakonom između OSI i CŽR.

Legitiman cilj

47. Iz odgovora Vlade FBiH proizlazi da je jedan od temeljnih ciljeva za različito postupanje prema dvjema kategorijama (OSI i CŽR) "vraćanje moralnog duga" države CŽR kao osobama koje su postale invalidi tijekom ratnih dejstava i

postizanje suštinske jednakosti za određenu skupinu osoba koje su se u odnosu na druge nalazile u bitno drugačijoj situaciji. Prema mišljenju Vlade FBiH, zaštita po odredbi članka 3. spornog zakona pruža zaštitu svim osobama s invaliditetom od 100 % i 90 % (dakle OSI i CŽR) jer je njihova komunikacija s okolinom trajno smanjena ili onemogućena upravo zbog utvrđenog stupnja i težine invaliditeta. S druge strane, stupanj oštećenja ispod 90 % kod OSI nije smetnja da zadovoljavaju svakodnevne životne potrebe, zasnivaju radni odnos i rade. Stupanj invaliditeta od 60 % do 80 % za OSI nije smetnja za normalno funkcioniranje u društvu. Osim toga, za OSI, osim prava na osobnu invalidninu, postoje i druga prava koja su propisana Zakonom o osnovama socijalne skrbi, i to: dodatak za njegu i pomoć od druge osobe, ortopedski dodatak, pomoć u troškovima liječenja i nabavi ortopedskih pomagala, osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija) i prioritarno upošljavanje¹. Zakonodavac je, osim naprijed navedenih prava iz Zakona o osnovama socijalne skrbi, imajući u vidu da je osposobljavanje i upošljavanje OSI od posebnog javnog interesa, donio Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji. Tim zakonom se vrlo detaljno propisuju različiti vidovi pomoći za OSI s procentom invalidnosti ispod 90 % s ciljem omogućavanja sudjelovanja na tržištu rada. Temeljni cilj Zakona je omogućavanje funkcioniranja i izjednačavanja mogućnosti za osobe s najvećim stupnjem invaliditeta (90 % i 100 %), što podrazumijeva obje skupine (OSI i CŽR), s tim što se materijalna potpora za OSI smatra socijalnom pomoći (temelji se na načelu solidarnosti), a za CŽR, osim socijalne pomoći, i reparacijom države (vraćanjem moralnog duga) u odnosu na CŽR s procentom oštećenja organizma od 60 % do 80 %.

48. Vlada je u odgovoru na zahtjev ukazala na odluku Europskog suda u predmetu *Popović i drugi protiv Srbije* (predstavke br. 26944/13 i tri druge) od 30. lipnja 2020. godine smatrajući da je u pitanju identičan slučaj. U tom predmetu Europski sud je ispitivao dodjelu socijalnih davanja na temelju invaliditeta i razliku u postupanju između "civilnih i vojnih invalida" (analogno OSI i CŽR u konkretnom slučaju) prema domaćem zakonodavstvu. Europski sud nije smatrao neophodnim da u okolnostima tog slučaja ispituje mogu li se "vojni i civilni invalidi" smatrati dvjema skupinama u "analognim ili relativno sličnim situacijama" niti da u tom pravcu usvoji čvrsto mišljenje, jer je razlika u postupanju imala cilj i razumno opravdanje. Suštinska razlika u postupanju ticala se načina na koji su te dvije skupine pretrpjele svoje povrede. Budući da se temeljni prigovor ticao nejednakosti u sustavu socijalne skrbi, Europski sud je podsjetio da Europska konvencija ne uključuje pravo na stjecanje imovine. Pri tome se ne ograničava sloboda država ugovornica da odluče hoće li ili ne uspostaviti bilo koji oblik sustava socijalnog osiguranja, ili da odaberu vrstu ili iznos naknada koje će osigurati u okviru bilo kojeg takvog sustava. Međutim, ako država odluči uspostaviti sustav naknada, to mora učiniti na način koji je u skladu sa člankom 14. Konvencije (vidi citiranu *Stec i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*). Konstatirano je da iz zakonodavstva tužene proizlazi da civilni invalidi imaju brojna druga prava koja vojni invalidi nemaju, te da je stvarna razlika između te dvije skupine manja od istaknute. Podsjetio je također da nacionalne vlasti daju inicijalnu ocjenu o tome gdje je pravična ravnoteža koja varira i ovisi o nizu čimbenika, pri čemu država ima određeno polje slobodne procjene u sustavu socijalnih davanja. Širina slobodne procjene ovisi o prirodi ograničenja i ciljevima kojim se teži (vidi *Dickson protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stavak 77.), pri čemu su nacionalne vlasti u načelno boljem položaju od međunarodnih sudaca da procijene što je u javnom interesu.

ograničenja (uvjeti) za korištenje tih prava (stupanj oštećenja organizma). Člankom 8. Zakona su propisana prava za CŽR (osobna invalidnina), a člankom 56. istog zakona za CŽR su propisana ograničenja (uvjeti) za korištenje tih prava (stupanj oštećenja organizma).

¹ Vidi Relevantne propise, točka 24. obrazloženja, članak 18.a Zakona o osnovama socijalne skrbi.

Ocijenjeno je da različitom postupanju glede socijalnih naknada civilnih i vojnih invalida nije nedostajala razumna osnova, te da je razlika u postupanju imala objektivno i razumno opravdanje (st. od 74. do 80.).

49. Imajući u vidu navedeno, odgovor Vlade, kao i odluku Europskog suda u predmetu *Popović protiv Srbije*, gdje se radilo o doista vrlo sličnoj situaciji kao u konkretnom slučaju, Ustavni sud smatra da je različit tretman, propisan spornim zakonom, utemeljen na legitimnom cilju, kao i da razlika u postupanju ima razumno opravdanje. Spornim zakonom propisani su različiti uvjeti za korištenje naknada u oblasti socijalne skrbi, tj. uvjeti za ostvarivanje prava na osobnu invalidninu. Dakle, radi se o sferi socijalne i ekonomske politike i nadležna javna vlast tu ima široko polje slobodne procjene (*margin of appreciation*). Javna vlast je u svakako boljoj poziciji od sudaca Ustavnog suda da riješi pitanja koja se odnose na to tko će primati pomoć u oblasti socijalne skrbi, koliki će biti iznosi koji se isplaćuju na ime socijalne skrbi, te, kao što je u konkretnom slučaju, da se propišu uvjeti pod kojim određene osobe mogu ostvarivati prava iz oblasti socijalne skrbi. U ovom slučaju javna vlast je propisala različit stupanj oštećenja organizma kao uvjet za korištenje prava iz socijalne skrbi, konkretno prava na osobnu invalidninu. Opravdanje za navedeno je da se razlika u stupnju oštećenja organizma u procentu od 60 % do 80 % odnosi na "moralni dug" ili "ratnu reparaciju" koji država ima prema CŽR zato što ih nije mogla zaštititi tijekom rata. Osim toga, smatra se da OSI sa stupnjem oštećenja organizma u procentu od 60 % do 80 % mogu raditi, istina otežano, ali je u tom pravcu zato i donijet Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji invalida, kao i da iz ekonomskih razloga nije moguće osigurati sva potrebna sredstva da bi svima (OSI i CŽR) bile isplaćene naknade u istom iznosu. Navedeni razlozi doista spadaju u slobodno polje procjene nadležne vlasti, te Ustavni sud nema razloga da ne prihvati da je u konkretnom slučaju razlika u postupanju imala razumno opravdanje, tj. da je različit tretman utemeljen na legitimnom cilju.

Proporcionalnost

50. Kada se u smislu relevantnih odredbi Zakona o osnovama socijalne skrbi sagledaju prava koja imaju OSI i CŽR onda, prema mišljenju Ustavnog suda, proizlazi da razlika između ove dvije kategorije i nije tako velika kao što se želi ukazati podnesenim zahtjevom za ocjenu ustavnosti. Vidljivo je da država brine za obje navedene kategorije propisujući niz povlastica za sve. Činjenica je da CŽR imaju veću mogućnost pristupa u odnosu na ostvarivanje prava na osobnu invalidninu, međutim OSI koje imaju stupanj oštećenja organizma ispod 90 % imaju na raspolaganju pogodnosti koje su propisane Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i osposobljavanju invalida. Kada se, osim navedenog, uzme u obzir da javne vlasti u ovoj oblasti uživaju visok stupanj slobodnog polja procjene i da su u boljoj poziciji procijeniti pitanja od društvenog, socijalnog i ekonomskog interesa kao što je konkretan slučaj, Ustavni sud smatra da odredba članka 3. zadovoljava načelo proporcionalnosti jer

uspostavlja pravičnu ravnotežu između javnog interesa i zaštite prava pojedinca. Osporenom odredbom nije stavljen prekomjeran teret na OSI u odnosu na CŽR jer obje kategorije s utvrđenim stupnjem invaliditeta od 100 % i 90 % kao najugroženije skupine ostvaruju pravo na osobnu invalidninu.

51. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je članak 3. osporenog zakona u skladu sa člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

Ostala prava

52. Podnositelj zahtjeva pozvao se na neusklađenost odredbi spornog zakona u odnosu na članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, kao i u odnosu na članak 14. Europske konvencije. Međutim, sve ono što je rečeno u odnosu na članak 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju može se reći i za navedene članke. Stoga su odredbe spornog zakona u skladu i sa člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, kao i člankom 14. Europske konvencije.

53. U odnosu na članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine, kao i članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud se detaljnije izjasnio u točki 36. obrazloženja, naglasivši da pravo na imovinu ne obuhvaća pravo na stjecanje imovine, odnosno da štiti samo postojeću imovinu. Stoga su navodi podnosioca zahtjeva kojim se ukazuje na ovo pravo očigledno neutemeljeni.

54. S obzirom na to da se podnositelj zahtjeva poziva (i) na povredu odredbi Europske socijalne povelje, Ustavni sud ukazuje da Europska socijalna povelja nije navedena u Ustavu Bosne i Hercegovine, ni u Aneksu I. Ustava Bosne i Hercegovine kao dodatni sporazum o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini, zbog čega Ustavni sud nije nadležan ni za odlučivanje o navodnoj povredi odredbi Europske socijalne povelje (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 765/20 od 8. srpnja 2021. godine, točka 30., dostupna na internetskoj stranici www.ustavnisud.ba).

VII. Zaključak

55. Ustavni sud zaključuje da je odredba članka 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom u skladu sa člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, člankom 14. Europske konvencije i člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

56. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

57. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mato Tadić, v. r.

САДРЖАЈ

**САВЈЕТ МИНИСТАРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 532 Одлука о измјени Одлуке о именовању чланова Координације за интероперабилност Савјета министара Босне и Херцеговине (српски језик)
Одлука о измјени Одлуке о именовању чланова Координације за интероперабилност Вјећа министара Босне и Херцеговине (bosanski jezik)
Одлука о измјени Одлуке о именовању чланова Координације за интероперабилност Вјећа министара Босне и Херцеговине (hrvatski jezik)
- 533 Одлука о одобравању средстава текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2022. годину (српски језик)
Одлука о одобравању средстава текуће резерве Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu (bosanski jezik)
Одлука о одобравању средстава текуће резерве Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu (hrvatski jezik)

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 534 Правилник о измјенама и допунама Правилника о пријему у војну службу (српски језик)
Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o prijemu u vojnu službu (bosanski jezik)

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o prijemu u vojnu službu (hrvatski jezik)

4

**КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 1 535 Саопштење о извршеној ревизији за 2021. годину (српски језик) 4
Саопштење о извршеној ревизији за 2021. годину (bosanski jezik) 5
Припоштење о извршеној ревизији за 2021. годину (hrvatski jezik) 6

**КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 536 Рјешење број УП-03-26-1-008-13/22 (српски језик) 7
Рјешење број УП-03-26-1-008-13/22 (bosanski jezik) 12
Рјешење број УП-03-26-1-008-13/22 (hrvatski jezik) 17
537 Закључак број УП-02-26-1-49-6/21 (српски језик) 23
Закључак број УП-02-26-1-49-6/21 (bosanski jezik) 25
Закључак број УП-02-26-1-49-6/21 (hrvatski jezik) 27

**УСТАВНИ СУД
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 538 Одлука број У 11/22 (српски језик) 29
Одлука број У 11/22 (bosanski jezik) 40
Одлука број У 11/22 (hrvatski jezik) 49

Издавач: Овлаштена служба Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Трг БиХ 1, Сарајево - За издавача: секретарка Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Гордана Живковић - Припрема и дистрибуција: ЈП НИО Службени лист БиХ Сарајево, Цемала Биједића 39/III - Директор: Драган Прусица - Телефони: Централна: 722-030 - Директор: 722-061 - Претплата: 722-054, факс: 722-071 - Огласни одјел: 722-049, 722-050, факс: 722-074 - Служба за правне и опште послове: 722-051 - Рачуноводство: 722-044, 722-046 - Комерцијала: 722-042 - Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна: UNICREDIT BANK ДД 338-320-22000052-11, ASA БАНКА ДД Сарајево 134-470-10067655-09, ADDIKO BANK АД Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK ДД БиХ Сарајево 161-000- 00071700-57 - Штампач: "Унионинвестпластика" д. д. Сарајево - За штампарiju: Јасмин Муминовић - Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка гласила.

"Службени гласник БиХ" је уписан у евиденцију јавних гласила под редним бројем 731. Упис у судски регистар код Кантоналног суда у Сарајеву, број УФ/1 - 2168/97 од 10.07.1997. године. - Идентификацијски број 4200226120002. - Порезни број 01071019. - ПДВ број 200226120002. Молимо претплатнике да обавезно доставе свој ПДВ број ради издавања пореске фактуре. Претплата за II полугодиште 2022. за "Службени гласник БиХ" и "Међународне уговоре" 120,00 КМ, "Службене новине Федерације БиХ" 110,00 КМ.

Web издање: <http://www.sluzbenilist.ba> - годишња претплата 240,00 КМ